

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 6504/10

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערער: עדוואן (יחיא) פרחאן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 21.7.10 בתפ"ח 127/09 שניתן על-ידי ס' הנשיא ת' כתילי, השופטים א' קולה וד' צרפתי

תאריך הישיבה: י"ט בתמוז התשע"ג (27.6.13)

בשם המערער: עו"ד תמר אולמן

בשם המשיבה: עו"ד דפנה פינקלשטיין

פסק-דין

השופט א' רובינשטיין:

א. ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (סגן הנשיא כתילי והשופטים קולה וצרפתי) מיום 21.7.10 בתפ"ח 127-09, בגדרה הורשע המערער בשלוש עבירות רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, שתי עבירות של חטיפה לשם רצח לפי סעיף 372 לחוק העונשין, ועבירה של אינוס וחטיפה לפי סעיפים 345(ב)(2) ו-369 לחוק. הערעור מופנה גם כנגד גזר הדין מאותו מועד (21.7.10), בגדרו הוטלו על המערער, במצטבר, שלושה מאסרי עולם ושתיים עשרה שנות מאסר. עסקינן בפרשה קשה ומזעזעת: המערער הורשע ברציחתם של קרבנות תמימים, מעשי רצח שבוצעו – כך נקבע – מתוך אכזריות לשמה, מבלי שקדמו להם התגרונות מצדם של הקרבנות, שכל "חטאם" היה היקרותם על דרכו של המערער, והוא הדין גם במעשה האינוס בו הורשע.

ב. כתב האישום אשר הוגש כנגד המערער, יליד 1976, בבית המשפט המחוזי (תפ"ח 127/09) כלל ארבעה אישומים. באישום הראשון נטען, כי ביום 4.7.03, בשעות הלילה, יצאה סילביה מולרובה ע"ה (להלן סילביה), תיירת מצ'כיה, לבילוי בחוף דוגית שבכנרת. נטען, כי בלילה שבין 4.7.03 ל-5.7.03, בשעה 0300 או בסמוך לכך, הגיע המערער לאזור והבחין בסילביה מנסה לתפוס טרמפ למקום מגוריה כשהיא מצויה בגילופין. בכתב האישום נטען, כי המערער ניצל את מצבה של סילביה על מנת להעלותה לרכבו, ונסע עמה לבית של חברתו (דאז) בת ה-15, י' (להלן י', שהיא אשמה בכתב אישום נפרד ונדונה לארבע עשרה שנות מאסר), במטרה לבצע את ההחלטה שגמלה בלבו – להמית את סילביה. נטען, כי המערער התקשר לי' והורה לה לרדת לרכבו כשהיא עוטה בגדים כהים, וכשנכנסה לרכב התיישבה במושב האחורי, מאחורי סילביה, וכי במהלך הנסיעה סימן המערער לי' שבכוונתו להמית את סילביה. המערער, כך נטען, המשיך בנסיעה לכיוון נחל צלמון, ובהגיעם בסמוך לנחל החנה את הרכב, עמס את סילביה על כתפו והורידה לכיוון הנחל. בכתב האישום נטען, כי בהגיעו לנחל הוריד המערער את סילביה, וזו ניסתה להימלט, אולם המערער אחז בשערות ראשה, חנק אותה באמצעות כבל דק שנשא עמו וגרם למותה. עוד נטען, כי המערער שעה לעצתה של י' להטביע את סילביה במי הנחל על מנת להחיש את מותה, וכי בעשותו כן דרך על גבה והורה לי' לעמוד על רגליה של סילביה. נטען, כי לאחר מספר דקות הניחו המערער וי' אבנים על גופתה של סילביה, על מנת למנוע ממנה לצוף. בגין מעשים אלה יוחסו למערער עבירות של רצח וחיטיפה לשם רצח.

ג. באישום השני נטען, כי ביום 1.8.03 – מקץ פחות מחודש ממועד האירוע נשוא האישום הראשון – בשעה 0100 או בסמוך לכך, נסעו המערער וי' בכביש העולה מהעיר טבריה, כאשר במהלך נסיעתם הבחינו בצעירה דנה בנט ע"ה (להלן דנה) יורדת ממונית שירות. נטען, כי בלבו של המערער גמלה ההחלטה להמית את דנה, ולשם כך סיכם עם י' כי תפתח את דנה לעלות לרכבו של המערער בתואנה של הצעת עבודה פיקטיבית. בכתב האישום נטען, כי י' הובילה את דנה בטענת התרמית לרכבו של המערער, וזה החל בנסיעה לכיוון המושבה מגדל, ובהתקרבו למקום סטה לשביל עפר המוביל למטעי זיתים. נטען, כי בהגיעם בסמוך למטע זיתים עצר המערער את רכבו וירד ממנו, כאשר י' מתלויה אליו, וכי דנה – שחששה להישאר לבדה ברכב – ירדה אף היא. ברדתה של דנה, כך נטען, הלם המערער בפניה, והמשיך לעשות כן גם לאחר שהתחננה על חייה. נטען, כי לאחר שדנה התמוטטה על הקרקע, קרע המערער את חולצתה, משך את חזייתה וחנק אותה באמצעותה, וכי כדי לוודא את מותה דרך על בטנה. בכתב האישום נטען, כי בהנחייתו של המערער גררו הוא וי' את גופתה של דנה

אל מתחת לגרוטאת רכב שעמדה בסמוך, כיסו אותה בעשבים יבשים, נסעו לתחנת דלק סמוכה שם רכש המערער דלק בבקבוק, חזרו למקום, והמערער שפך את הדלק על הגופה והצית אותה. האישום השני ייחס אף הוא למערער עבירות של רצח וחטיפה לשם רצח.

ד. באישום השלישי, אשר ייחס למערער עבירת רצח, נטען כי בימים 5.3.04-4.3.04 היה המערער עצור בתחנת המשטרה בטבריה, וכי בשעות הבוקר המוקדמות הוכנס לתאו העצור אהרן סימחוב ע"ה (להלן סימחוב). נטען, כי סימחוב הוכנס לתאו של המערער לאחר מהומה שפרצה בתא קודם בו שהה, במהלכה הואשם סימחוב בהפללתו של אחד מיושבי אותו תא, שותפו לעבירות. בכתב האישום נטען, כי משהוכנס סימחוב לתאו של המערער גמלה בלבו של האחרון ההחלטה להמיתו, בשל העובדה ששיתף פעולה עם המשטרה והפליל את שותפו. נטען, כי המערער ניצל את תנומתם של יתר העצורים בתא, עקב אחר סימחוב למקלחת התא, שם הכה באגרופו בפניו ומשנפל לרצפה – חנק אותו באמצעות חוט שהוציא ממכנסיו. לאחר מכן, כך לפי כתב האישום, הרים המערער את סימחוב, תלה אותו באמצעות אותו חוט וקשר אותו אל סורגי התא. כנטען בכתב האישום, המערער הסוה את מעשיו באמצעות פתיחתו של ברז המים במקלחת. לפי כתב האישום, סימחוב נמצא תלוי על ידי אחד מן העצורים שנכנס למקלחת באקראי, והמערער הצטרף במכוון לקריאות העזרה. בכתב האישום נטען, כי סימחוב הובהל לבית החולים במצב של חוסר הכרה, ונפטר ביום 16.5.04.

ה. באישום הרביעי יוחסו למערער עבירות של אינוס וחטיפה. באישום זה נטען, כי ביום 5.9.05, סמוך לחצות הליל, הגיעו המערער וי' סמוך למאפיית עילית בטבריה, המערער החנה את רכבו והורה לי' להמתין לו, עלה לביתה של המתלוננת (להלן המתלוננת), העובדת כנערת ליווי, וביקש להשתמש בשירותיה. לפי כתב האישום, המתלוננת הכניסה את המערער לביתה, וכשהחלה להתפשט אחז המערער סכין, הצמידה לגרונה ואנס אותה בכך שהחדיר את איבר מינו לאיבר מינה. לאחר פרק זמן מסוים, כך נטען, חדל המערער ממעשיו והחל לשוחח עם המתלוננת, אולם בשלב מסוים אחז שוב בסכין, הצמידה לראשה ואנס אותה שוב עד שהגיע לסיפוקו. נטען, כי המערער הורה למתלוננת לנקות את עצמה, נטל את מכשיר הטלפון הנייד שלה, ותחקר אותה בדבר רכוש שהיא מחזיקה בדירה. עוד נטען, כי המערער הורה למתלוננת להתלבש, וכשהוא אוחז בכתפיה ומאיים עליה באמצעות הסכין הובילה מחוץ לדירה לכיוון רכבו. כנטען בכתב האישום, בשלב זה הצליחה המתלוננת להשתחרר מאחיזתו של המערער ונמלטה אל המאפיה הסמוכה.

ו. חקירות מקרי הרצח של סילביה ודנה נמשכו זמן רב, ובשנת 2009 – כמעט 6 שנים ממועד התרחשותם – נדמה היה כי הן מצויות במבוי סתום. כך גם בנוגע לחקירת מקרה האונס של המתלוננת. באשר לסימחוב, בסיומה של החקירה המשטרית (שבמהלכה נחקר גם המערער), נקבע כי המנוח התאבד. פריצת הדרך אירעה בשנת 2009, שאז שיתפה י' את חברתה במעורבותה במקרי הרצח של סילביה ודנה; המידע הגיע לידי המשטרה, ובעקבותיו זומנה י' לחקירה. בחקירתה סיפרה י' על מעורבותה ומעורבותו של המערער במקרים שבכתב האישום, כמפורט להלן. המערער נעצר ביום 20.5.09. בבית המשפט המחוזי נשמעו עדים רבים והוגשו ראיות למכביר; בסופו של יום, הרשעתו של המערער במעשי הרצח של סילביה ודנה נסמכו בעיקרן על הודאותיו ועל עדותה של י'; הרשעתו ברצח סימחוב נסמכה בעיקרה על הודאתו; והרשעתו בעבירת האינוס נסמכה על עדותה של המתלוננת. כדי להקל על הקורא, נביא עתה את תמציתן של ראיות אלה. הואיל וגרסתו של המערער באשר לאירועי הרצח שבכתב האישום עברה מטמורפוזה (מספר פעמים), נעמוד על התפתחותה. כן נידרש לעדות של עדה נוספת, י.ג., ממנה הסיק בית המשפט המחוזי קיומה של עדות שיטה, ועל עיקריה של חוות דעת רפואית שניתנה בעניינו של המערער, שעל יסודה העלה בבית המשפט המחוזי טענת פיגור.

גרסתה של י'

ז. י' מסרה מספר הודעות במשטרה, לראשונה ביום 28.4.09 (חקירותיה סומנו בבית המשפט המחוזי נ/36). בחקירותיה במשטרה, כמו גם בעדותה בבית המשפט, מסרה גרסה עקבית: לדבריה הכירה את המערער בהיותה בת 15, ולאחר זמן מה עברה להתגורר עמו בכפר מגוריו. מקרי הרצח של סילביה ודנה התרחשו בשנה הראשונה להיכרותם. נעמוד עתה ביתר פירוט על גרסתה בנוגע לכל אחד מן האישומים.

האישום הראשון

ח. באשר לרצח סילביה מסרה י', כי שהתה בביתה, ולאחר שהמערער התקשר אליה, ירדה לרכב, בו כבר ישבה סילביה לצדו של המערער. במהלך הנסיעה, כך העידה י', דיברה סילביה בקול "מסטול". לדבריה, בהגיעם לנחל צלמון עמס המערער את סילביה על כתפיו וירד לכיוון הנחל, ובדרך החליקו וסילביה נחבלה בראשה. י' מסרה, כי סילביה ברחה מידיה של המערער אולם נפלה במהלך מנוסתה, וכי המערער דלק אחריה, תפס בשערה, גרר אותה לנחל וחנק אותה. עוד מסרה י', כי הציעה למערער

להטביע את סילביה וזה עשה כדבריה, וכי לאחר מכן עמד המערער על ראשה של סילביה ו' עמדה על רגליה, ואף סייעה למערער להניח סלע על ראשה של סילביה. י' ציינה, כי המערער טען שרצח את סילביה כיון שהלשינה עליו למשטרה (מ.ט. 191/09(1), בעמ' 40-70; מ.ט. 203/09 בעמ' 10-34; עמ' 336-350 לפרוטוקול מיום 17.3.10).

האישום השני

ט. באשר לאירוע הרצח של דנה מסרה י', כי בליל הרצח נסעה עם המערער במכוניתו בעיר טבריה. בסמוך לאולפנה הבחינו במונית שירות, והמערער ביצע פנית פרסה לכיוונה. המונית עצרה, ודנה ירדה ממנה. המערער הורה לי' לפתות את דנה לעלות לרכב בתואנה של הצעת עבודה, וזו עשתה כדבריו. כשעלתה דנה לרכב, החל המערער בנסיעה. במהלך הנסיעה עצר המערער בתחנת דלק, והורה לדנה לכבות את מכשיר הטלפון הנייד שהיה ברשותה. י' העידה, כי חשדה של דנה התעורר לאחר שהמערער פנה לדרכים צדדיות, ועל מנת להרגיעה נתן לה המערער 600 ש"ח. לדבריה, המערער עצר את הרכב בשדה של זיתים, ירד מהרכב וכך עשו גם י' ודנה. בשלב זה סטר המערער לדנה, והיא התכופפה לחפש את העדשה שלה. דנה ביקשה מהמערער שיניח לה, אולם הוא חבט בה. המערער הורה לי' להתכופף, והיא הבחינה שפניה של דנה מעוותות לגמרי. לאחר מכן, כך העידה י', כיבה המערער סיגריה על פניה של דנה, חנק אותה באמצעות חזייתה ונשך את חזה. בהמשך קפץ המערער על בטנה של דנה, וכשסיים פשט את מכנסיה, הציץ בישבנה והחזיר את המכנסיים. המערער ו' גררו את גופתה של דנה מתחת לרכב גלידה נטוש שעמד במקום, י' אספה עשבים והמערער פיזר אותם על גופתה של דנה. השניים נסעו לתחנת דלק, קנו בנזין, חזרו לזירת הרצח, והמערער שפך את הבנזין על גופתה של דנה והצית אותה. המערער הורה לי' לודא שחזייתה של דנה נשרפת אף היא, ולאחר מכן נסעו השניים לבית אחותו של המערער. י' העידה, כי השליכה את תיקה של דנה לתעלה ליד הכנרת (מ.ט. 191/09(1) בעמ' 77-119; מ.ט. 195/09(1) בעמ' 17-35; עמ' 354-368 לפרוטוקול מיום 17.3.10).

האישום השלישי

י. באשר לרצח סימחוב מסרה י', כי המערער הודה בפניה שרצח עצור בתא המעצר. י' העידה, כי המערער סיפר שתלה את העצור לאחר ששיכנע אותו לתקן מנורה (מ.ט. 191/09(2) בעמ' 26-27; עמ' 374-375 לפרוטוקול מיום 17.3.10).

יא. באשר לאירוע האינוס והחטיפה מסרה י', כי הגיעה יחד עם המערער סמוך למאפית עילית בטבריה, וכי המערער החנה את רכבו, הורה לה להמתין ברכב ועלה לאחת הדירות. י' העידה, כי לאחר זמן מה ירד המערער עם בחורה וניסה להכניסה לתוך הרכב, אולם זו הצליחה להתחמק (עמ' 377-378 לפרוטוקול מיום 17.3.10).

יב. נוסף על אירועים אלה תיארה י' בחקירתה במשטרה אירוע רצח נוסף, עליו לטענתה למדה מפיו של המערער. י' שחזרה בפני חוקרי המשטרה את מעשי הרצח של סילביה ודנה (ת/48 א, ב; ת/50 א, ב, ג).

גרסאותיו של המערער

האישום הראשון

יג. חקירותיו של המערער במשטרה הוגשו לבית המשפט וסומנו ת/15. בחקירתו הראשונה במשטרה מיום 20.5.09 (מ.ט. 215/09(1), עמ' 22-מ.ט. 215/09(2) עמ' 15) טען המערער, כי האחראים לרציחתן של סילביה ודנה הם י' ואחד בשם רביזדה, וכי הוא אך התבקש להעלים את גופותיהן. המערער מסר, כי י' חנקה את סילביה (מ.ט. 215/09(1), בעמ' 27), כי הוא וי' הניחו את גופתה בנחל מתחת לגשר בשעת בוקר מוקדמת (שם, בעמ' 31, 34), כי י' הניחה אבן על גבה של סילביה (שם, בעמ' 37) וכי היא דרכה על ראשה (מ.ט. 215/09(2), בעמ' 4).

יד. בהמשך החקירה (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 10 ואילך) שינה המערער את גרסתו ומסר, כי הוא וי' אספו את סילביה מחוף גולן בעודה שתויה, ובמהלך הנסיעה חנקה אותה י' בכבל של וילון והמערער סייע לה (שם, בעמ' 14-15). המערער מסר, כי הוא וי' גררו את סילביה למים, השכיבוה על בטנה והניחו עליה אבן (שם, בעמ' 16). בתום חקירתו נלקח המערער לשחזור (ת/15, תעתיק 5222ה' עמ' 15-תעתיק 5222ז' עמ' 6).

טו. בחקירתו מיום 22.5.09 חזר בו המערער מהודאתו ברצח סילביה, וטען כי זו ניתנה מרוב יאוש (מ.ט. 218/09(1) בעמ' 18), וכי שמע פרטים על רציחתה מילדים בואדי סלאמה (עמ' 21), מי' (עמ' 24) ומשוטרים שבשמם לא נקב (עמ' 25). ואולם, בהמשך החקירה – כשעומת עם גרסתה של י' – שב וחזר המערער על הודאתו (מ.ט. 218/09(2), עמ' 12-15; הודעת המערער מיום 22.5.09, בעמ' 6 שורות 146-148).

טז. בחקירתו מיום 15.6.09 חזר בו המערער מהודאותיו בטענה כי אלה ניתנו נוכח "כל הלחצים שהיו לו על הראש" (הודעת המערער מיום 15.6.09, בעמ' 3 שורות 57-55; מ.ט. 237/09(1), עמ' 12-13). בחקירה זו טען המערער, כי הוכח קודם לחקירתו ביום 20.5.09, כי במהלך הנסיעה מבאר שבע לחקירתו בצפון חוה התקף של קוצר נשימה, וכי מסר את הדברים לבאת כוחו דאז (הודעתו מיום 15.6.09, עמ' 4-5; מ.ט. 237/09(1), עמ' 44-55).

יז. בבית המשפט העיד המערער, כי י' וחבריה רצחו את סילביה, וכי י' סיפרה לו על כך בשנת 2005 (עמ' 580-581 לפרוטוקול הדיון מיום 18.4.10). בהמשך העיד המערער, כי י' וחבריה אספו את סילביה מחוף דוגית, לקחו אותה לנחל צלמון, ביצעו בה טקס של כת השטן, חנקו אותה והניחו על גופתה שתי אבנים. המערער העיד, כי י' לא לקחה אותו למקום הרצח, וכי הכיר את המקום לבדו (עמ' 597-598 לפרוטוקול הדיון מיום 18.4.10).

האישום השני

יח. בחקירתו מיום 20.5.09 מסר המערער (מ.ט. 215/09(2) עמ' 21-מ.ט. 215/09(3) עמ' 8), כי קיבל את גופתה של דנה מרביזדה, וכי הוא וי' הניחו אותה מתחת לרכב הרוס שישב על בלוקים (מ.ט. 215/09(3) בעמ' 6).

יט. בהמשך החקירה (מ.ט. 215/09(4) עמ' 20-מ.ט. 215/09(5) עמ' 8) מסר המערער, כי בחודש אוגוסט 2003 נסע עם י' בטבריה, וזו ביקשה ממנו לעצור ליד בחורה המוכרת לה. לדבריו, י' פיתתה את דנה לעלות לרכב בתואנה של הצעת עבודה, ולאחר מכן סימנה לו כי בכוונתה לשחוט אותה. המערער מסר, כי כשהגיעו למקום שבו היתה "ניידת גלידה" (מ.ט. 215/09(5) בעמ' 4) הוא היכה את דנה בצווארה, ולאחר מכן שלפה י' חוט ממכנסיה וחנקה את דנה כשהוא עזר לה. לאחר החניקה, כך לדברי המערער, הניחו הוא וי' את גופתה של דנה ליד הרכב הנטוש, ולפי הצעתה של י' נסעו לתחנת דלק לקנות דלק על מנת לשרוף את הגופה. לדבריו, כששבו למקום האירוע שפכה י' את הדלק על גופתה של דנה והציתה אותה. לאחר מכן נסעו לביתה של י', החליפו בגדים ואת הבגדים הישנים המוכתמים בדם ובדלק זרקו בתעלה ליד חוף הוואי שבכנרת. בתום חקירתו נלקח המערער לשחזור (ת/15, תעתיק 5222' עמ' 2-15).

כ. בחקירתו מיום 22.5.09 חזר המערער על הודאתו בשותפות ברצח דנה (הודעתו מיום 22.5.09 בעמ' 6-8; מ.ט. 218/09(2) עמ' 15-20).

כא. בחקירתו מיום 15.6.09 חזר בו המערער גם מהודאותיו ברצח דנה (ראו פסקה ט"ז מעלה). המערער טען, כי את הפרטים על רציחתה של דנה למד מהטלוויזיה (הודעתו מיום 15.6.09 בעמ' 4-3; מ.ט. 237/09 (1) בעמ' 10-12).

כב. בבית המשפט העיד המערער, כי 'י' וחבריה רצחו את דנה, וכי 'י' סיפרה לו על כך בשנת 2005. לדבריו, 'י' אף לקחה אותו למקום שבו נמצאה גופתה של דנה (עמ' 580-581, 593-596 לפרוטוקול הדיון מיום 18.4.10).

האישום השלישי

כג. כאמור, המערער נחקר בקשר עם מותו של סימחוב כבר בשנת 2004. בחקירתו מיום 5.3.04 טען, כי עצור אחר ששהה עמם בתא, פריד סלימאן (להלן פריד), תלה את סימחוב (הודעות המערער מיום 5.3.04).

כד. בחקירתו מיום 20.5.09 (מ.ט. 215/09 (6), בעמ' 7-9) הודה המערער ברציחתו של סימחוב. לדבריו, הכה את סימחוב מכה שטשטשה אותו. לאחר מכן משך את סימחוב אל החלון ותלה אותו. המערער טען, כי רצח את סימחוב כיון שהוא "יצא סמוי על אנשים, ופתח על אנשים ואני קבלתי על זה סיבוב חימום". בהמשך להודאתו שחזר המערער רצח זה (תעתיק 15222, בעמ' 15 ואילך). במהלך השחזור טען המערער, כי פריד אינו קשור לרצח, וכי קיוה שרציחתו של סימחוב תדפוק גם אותו (שם, בעמ' 20).

כה. בחקירתו מיום 22.5.09 חזר בו המערער מהודאתו (הודעת המערער מיום 22.5.09, עמ' 5 שורה 121-עמ' 6 שורה 131). המערער טען, כי פריד תלה את סימחוב (שם, בשורות 126-127).

כו. בבית המשפט העיד המערער, כי סימחוב התאבד (עמ' 636 לפרוטוקול מיום 18.4.10, שורות 18, 20).

האישום הרביעי

כז. באשר לאישום הנוגע לאינוס טען המערער בחקירתו מיום 20.5.09, כי הגיע לאזור מאפיית עילית יחד עם 'י' והכה את המתלוננת, וזאת נוכח טענותיה של 'י' כי זו ניסתה להדיח אותה לשימוש בסמים (מ.ט. 215/09 (6), בעמ' 3-4). בשחזור טען המערער, כי 'י' הלכה לקרוא למתלוננת (תעתיק 15222, בעמ' 13; ראו גם חקירתו של המערער מיום 22.5.09 – מ.ט. 218/09 (3), בעמ' 9). בעדותו בבית המשפט חזר

המערער על גרסה זו, אולם טען כי 'י' טלפנה למתלוננת כדי שתדו לרחוב (פרוטוקול מיום 18.4.10 בעמ' 574 שורות 14-15, עמ' 637 שורה 19).

עדותה של המתלוננת

כח. המתלוננת העידה ביום 30.9.09 עדות מוקדמת לפי סעיף 117 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בפני הרכב סגן הנשיא (כתארו אז) כהן והשופטים הלמן וארבל. עיקריה של עדותה מפורטים בכתב האישום.

עדותה של י.ג.

כט. בבית המשפט המחוזי העידה גם י.ג., וסיפרה על אירוע משנת 1997, בו הורשע המערער. לפי עדות זו (הודעותיה במשטרה משנת 1997 הוגשו כתחליף לעדותה הראשית – ת/71, ת/72, ת/73), בחודש אוגוסט 1997 יצאה י.ג. ממקום עבודתה, כאשר המערער עצר את רכבו לידה והציע לה עבודה. משסירבה, הציע המערער להסיעה, והיא עלתה לרכבו. בדרך שב המערער והציע לה עבודה והיא נעתרה לו, והמערער נסע מטבריה לכיוון מגדל. בשלב מסוים, כך על פי הודעתה של י.ג., פנה המערער לדרך עפר, והחל לשוחח עמה על כסף ומין ולגעת בה. משניסתה לצאת מהרכב, הבטיח לה המערער שיחזרו לטבריה. לאחר מכן איים המערער על י.ג. כי אם לא תקיים איתו יחסי מין יירה בה, ואז ניסה לחנוק אותה באמצעות חגורת עור. י.ג. הצליחה להימלט מהמערער. בשלבי החקירה בתיק דנן התבקשה י.ג. להוביל את החוקרים לזירת האירוע, והוליכה אותם למקום המרוחק מאות מטרים מזירת הרצח של דנה (עדותו של החוקר דבור מבדא מיום 10.3.10, בעמ' 321 לפרוטוקול שורות 1-3).

חוות הדעת הרפואיות בעניינו של המערער

ל. לבית המשפט המחוזי הוגש מכתבה של ד"ר לימור שפר מהמרכז לבריאות הנפש שער מנשה לבאת כוחו (דאז) של המערער מיום 21.4.10 (נ/57), בו נאמר כי נערך למערער מבחן אינטליגנציה למדידת מנת משכל, וכי במבחן נמצא ציון IQ 57. במכתבה מיום 22.4.10 הודיעה ד"ר שפר (נ/58), כי אינה יכולה למסור את חומר הגלם לידי באת כוח המערער. במסגרת חקירתה הנגדית של ד"ר שפר הוגשה בהסכמה חוות דעתו של הפסיכולוג הקליני עמנואל עמרמי מהמרכז לבריאות הנפש שער מנשה (עמ' 693 לפרוטוקול הדיון מיום 5.5.10; חוות הדעת סומנה מ/7).

לא. בחוות דעתו של הפסיכולוג עמרמי נאמר, ש"לאורך כל מפגשי הבדיקה ניתן היה להתרשם כי הוא [המערער – א"ר] מתמצא בזמן ובמקום ותופס את כללי

האינטראקציה עם הבוחן בצורה צלולה ובלי הפרעות", וכי לעתים נוצר פער בין הפסיכיות שלו לבין נכונות לשתף את הבוחן בחוויות הקשורות לאלימות, "דבר שהעלה חשד כי יתכן והוא עושה זאת באופן מגמתי". עוד נאמר, כי אצל הבוחנים נוצר "רושם כבד של מפגש עם עולם פנימי מאד קשה ואלים". בפרק של ממצאי המבחנים נאמר, כי לא נמצאו "סימנים של פיגור תפקודי או מוגבלות שכלית" ולא נצפו "הפרעות כולטות בחשיבה", וכי "דפוסי החשיבה בדרך כלל סטריאוטיפיים וקונוונציונאליים, ללא שיבושים, ללא הפרות כללי ההיגיון וללא ביטויים ביזאריים או סימנים פסיכויים". עם זאת נאמר, כי במצבים עמומים וטעונים רגשית ניתן לראות אי דיוקים תפיסתיים, וכי הצירוף האמור "מאפיין לרוב מקרים של הפרעות אישיות קשות, אך לא מקרים של מחלת סכיזופרניה". באשר לאישיותו של המערער נאמר, כי זו "אגוצנטרית, בלתי בשלה וחסרת גמישות הסתגלותית", וכי "בולטים מאפיינים של עולם פנימי מאד קשה ואלים. נראה כי עולם זה מוצף בתכנים של אכזריות, התעללות ומוות ובדימויים פרוורטיים, מעוותים וסוטים של רציחות, דמויות של מפלצות וקרבותיהן, השפלות ומכות. במבחנים השלכתיים עלו רגשות עזים של שנאה, כעס ואימה, יחד עם סימני מצוקה נפשית קשה". מסקנתו של הפסיכולוג עמרמי היתה, כי התמונה המצטיירת מתאימה "לאבחנה של הפרעת אישיות אנטי סוציאלית קשה ביותר עם מאפיינים ותכנים פרוורטיים וסאדו-מאזוכיסטיים. לא נמצאו הפרעות בחשיבה, מחשבות שווא סכיזופרניות או ביטויים טיפוסיים אחרים המאפיינים מצבים של מחלת נפש".

לב. זוהי איפוא ליבת הראיות שהוגשו בבית המשפט המחוזי, ועתה נפנה להכרעת דינו. לשלמות התמונה יש לציין, כי י' הורשעה לפי הודאתה בכתב אישום מתוקן בשתי עבירות של סיוע לרצח (רציחותיהן של סילביה ודנה) – לאחר שבכתב האישום המקורי יוחסו לה עבירות של ניסיון לרצח (סילביה) ורצח (דנה) – וביום 15.3.10 הוטלו עליה 14 שנות מאסר בפועל ושלושים חודשי מאסר על תנאי (תפ"ח 129/09; כתב האישום המקורי, כתב האישום המתוקן וגזר הדין בעניינה של י' סומנו בבית המשפט המחוזי, בהתאמה, נ/60, ת/69 ו-ת/69א).

הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי

טענת הפיגור

לג. בהכרעת דינו נדרש בית המשפט המחוזי תחילה לטענת המערער, לפיה הוא סובל מפיגור. נאמר, כי "התרשמנו שאין מדובר כלל בנאשם הסובל מפיגור, ואפילו לא פיגור קל. נהפוך הוא, מדובר, כך למיטב התרשמותנו, בנאשם מתוחכם, מניפולטיבי, היודע היטב את אשר הוא עושה ואת אשר הוא טוען" (פסקה 14). על יסוד עדותה של

ד"ר לימור שפר ועל יסוד חוות דעתו של הפסיכולוג עמרמי נקבע (פסקה 18), כי "הגם שפורמאלית הממצא ביחס לנאשם הנו IQ 57, הרי שלא מדובר כלל וכלל במפגר אלא במי שלא נמצאו אצלו הפרעות בחשיבה".

טענות הזוטא של המערער

לד. בשלב זה פנה בית המשפט המחוזי לדון בטענות הזוטא של המערער. על יסוד עדויותיהם של השוטרים שעצרו את המערער ביום 20.5.09 (בבית הכלא בבאר שבע) נקבע, כי יש לדחות את טענותיו בנוגע למכות שהוכה, או למצוקה שחווה במהלך הנסיעה מבית הכלא לחקירתו במשטרה (פסקה 28). בית המשפט דחה גם את טענת המערער, כי הוכה, הושפל ונלחץ במהלך חקירתו הראשונה מיום 20.5.09. בהקשר זה נדרש בית המשפט לעובדה כי למעט משפט בודד בתחילת חקירתו הראשונה של המערער (ביום 20.5.09) לא התלונן הלה על מכות; לתיעוד החזותי של חקירותיו, לרבות השחזור, בהן נראה המערער "נינוח ובמצב פיזי ונפשי סביר". בהקשר זה נקבע, כי אין ניתן לבצע מניפולציות במערכת ההקלטות האוטומטית, וממילא יש לדחות את טענותיו של המערער בדבר "בישול" קלטות החקירה (פסקה 37); לעובדה שבמהלך הדיון בהארכת מעצרו, לא התייחסה באת כוחו (דאז) של המערער להכאתו הנטענת; ולעדויותיהם של החוקרים.

עוד דחה בית המשפט המחוזי את טענת המערער, כי נמנעו ממנו תרופות; נאמר, כי הוצג מסמך מטעם שירות בתי הסוהר (ת/78) לפיו המערער נוטל תרופות פסיכיאטריות פעם אחת ביום, והוא לא הצליח לסתור מסמך זה, וכי ממילא לא הוכח שאף אם "דילג" המערער על נטילת תרופות פעם אחת – השפיע הדבר על מצבו הנפשי או על שיקול דעתו (פסקה 32). כן נדחתה הטענה, כי נמנעו מהמערער אוכל, שתיה, סיגריות ושינה במהלך חקירותיו (פסקאות 41-43).

לה. באשר לטענתו של המערער בדבר פגיעה בזכות ההיועצות שלו עם עורך דין נאמר (פסקה 50), כי בפתח חקירתו הודעה למערער זכותו להיועץ בעורך דין, וכי במהלך חקירתו לא דרש המערער להפסיקה עד הגעתו של עורך הדין, ועל כן לא חלה על המשטרה החובה להפסיק את החקירה. נאמר (פסקה 52), כי "הודייתו של הנאשם ניתנה מרצונו החופשי, וכי גם אם לא נועץ הנאשם בעו"ד עובר לחקירתו הראשונה, הרי שאין בכך כדי לפסול הודאתו, שכן הנאשם היה מודע לחלוטין לזכותו". בית המשפט המחוזי דחה גם את טענות המערער בדבר הפרתה של זכות ההיועצות קודם לחקירתו ביום 22.5.09. צוין, בין היתר, כי באת כוחו (דאז) של המערער נפגשה עימו ארוכות ביום 21.5.09 בשעות אחר הצהריים ושוחחה עימו פעם נוספת ביום 22.5.09

קודם לחקירתו, וכי גם בפתח חקירה זו הוזהר המערער כדבעי. על רקע האמור, דחה בית המשפט המחוזי את טענותיו של המערער לפיהן יש לפסול את הודאותיו במשטרה (פסקה 55); לדבריו, "לא מצאנו בכל חומר החקירה כי מי מן החוקרים שכנע את הנאשם באמצעים פסולים, לוותר על זכות השתיקה שלו, לא מצאנו כי ננקטו פעולות או מעשים, אשר יש בהם כדי לפגוע פגיעה מהותית בזכותו של הנאשם דכאן למשפט הוגן" (פסקה 58).

קביעות כלליות בנוגע לגרסאותיו של המערער

לו. בשלב זה עמד בית המשפט המחוזי על שלל הגרסאות שניתנו על ידי המערער. נאמר, בין היתר, כי "מסיכום גרסתו של הנאשם בחקירתו מיום 20.5.09 ולרבות השחזור שנמשך עד ליום 21.5.09 עולה תמונה ברורה, לפיה, הנאשם מודה ומשחזר את מעשי הרצח של דנה, סילביה וסימחוב" (פסקה 70). בית המשפט נדרש גם לגרסתו האחרונה של המערער – כי "י' וחבריה רצחו את סילביה ודנה – בדחותו את הטענה כי המערער נמנע מהעלאת גרסה זו נוכח אהבתו לי' ופחדו ממנה (פסקה 76). בית המשפט המחוזי ציין, כי "יש בשקרי הנאשם משום חיזוק וסיוע לראיות התביעה, עד כדי הפיכתן לראיות חלוטות". באשר למשקלן של הודיות המערער נאמר, כי "הודיות הנאשם ביחס לכל אחד מן האישומים המפורטים בהודיות נחזות כאמינות ומשקלן הראייתי מוצק. מאידך, הסבריו במהלך הדיון אינם משכנעים ואינם מעוררים אמון, וזאת בלשון המעטה, ולכאורה יכולנו להסתפק ב'תוספת ראייתית' קלת ערך לשם הרשעתו במעשים בהם הודה" (פסקה 82). נאמר (פסקה 86), כי אין בעובדה שהמערער הודה ברצח נוסף (בו לא הואשם) כדי לשנות מהמסקנה האמורה.

עדותה של י' – ממצאי עובדה ומהימנות

לז. כאן פנה בית המשפט המחוזי לסקירת ראיותיה של המשיבה, ובראש וראשונה עדותה של י'. בית המשפט ציין, כי "עדותה של י' בבית המשפט היתה שוטפת, קוהרנטית, ברורה, מפורטת ואמינה. י' תיארה בפרטי פרטים את אופן ביצוע מעשי הרצח של דנה וסילביה" (פסקה 93), וכי "עדותה של י' נתמכה בידיעת פרטים מוכמנים שלא היו בידיעת החוקרים באותה עת" (פסקה 94). בית המשפט סיכם, כי "י' נחקרה בחקירה נגדית ארוכה, מקיפה ומתישה, אולם בכל מהלך חקירתה הנגדית לא הצליחו ב"כ הנאשם למצוא סדק אחד בדבריה או באמינותה. י' נשארה איתנה בגרסתה, בכל הקשור למעשי הרצח של דנה וסילביה ... אמינות עדותה, נותרה בעינה, כך שאנו מקבלים איפוא את דבריה כאמת מוחלטת, המבססת אשמו של הנאשם מעל לכל ספק סביר" (פסקה 97). בית המשפט המחוזי הטעים, כי שקריו של המערער, עדותה של

אחותו והראיות המוכמנות – מהוים חיזוק לעדותה של י', והודאתו של המערער מהוה ראיית סיוע לעדותה. באשר לאמינותה של י' ציין בית המשפט, כי הגם שאינה "טלית שכולה תכלת" והגם שי' היא "נערה שיש בה קווי אופי עברייניים ואולי אף מופרעות מסוימת", אין בכך "כדי לכרסם באמינותה ובמהימנותה באשר לאירועים נשוא כתב האישים עליהם העידה" (פסקה 107).

לח. בית המשפט המחוזי קבע עוד, כי "י' לא ביקשה להיות עדת מדינה, ולכן גם לא קיבלה מעמד של עדת מדינה, דבר לא הובטח לה בתמורה לעדותה" (פסקה 121), וכי גם בהסדר הטיעון שגובש עימה לא קיבלה מעמד של עדת מדינה. נאמר (פסקה 123), כי "תיקון כתב אישום אינו מקים חזקה של טובת הנאה". עוד נאמר, כי "בשלב שבו מסרה י' את גרסתה לחוקרים לא היה לה אפילו מעמד של 'עד מדינה לשיטתו'. כעולה מהודעותיה של י' במשטרה, הגרסה שמסרה לחוקרים, לא נמסרה בשל אמונה סובייקטיבית כי תזכה למעמד עד מדינה" (פסקה 124).

האישים הראשון – רצח טילביה

לט. בית המשפט המחוזי עמד על עדותה של י' באשר לרציחתה של סילביה (פסקאות 149-169) בציינו (פסקה 170), כי עדות זו מפלילה את המערער, תוך מסירת פרטים מוכמנים רבים: תיאור מראה ולבושה של סילביה; היותה של סילביה שתויה טרם הרצח; תיאור נפילתה של סילביה מכתפו של המערער, וחניקתה באמצעות כבל; והנחתה במים והנחת אבן על גבה.

מ. בית המשפט המחוזי קבע, כי הממצאים שנתפסו בזירה – כבל קפיצי עם כיסוי לבן – ועדותו של שוטר המז"פ לפיה נמצאו שטף דם תת עורי וסימן הנחזה כתעלת לחץ בצווארה "מחזקים את עדותה של י', לפיה המנוח חנק את סילביה, השכיבה בתוך המים על בטנה, והניח אבן על גבה" (פסקה 174). נקבע, שגם ממצאיו של דו"ח נתיחת גופתה של סילביה (ת/57) – המלמד כי בדמה נמצא אלוהול ברמה בינונית, ושעל גופה נמצאו דימומים ופצעי שפשוף כתוצאה מחבלה קשה – מתיישב עם עדותה של י' (פסקאות 178-179). עוד נקבע, כי הסבריו של הפתולוג מתיישבים עם עדותה של י', הן באשר לפרכוסיה של סילביה, והן באשר לכך שסיבת המוות היתה חניקה ולא טביעה (פסקה 187).

מא. בית המשפט סקר את מחקרי התקשורת שהוגשו וקבע, כי לא זו בלבד שהללו שוללים לחלוטין את טענתו של המערער, לפיה י' שהתה עימו לאורך כל הערב שבו נרצחה סילביה (פסקה 138), אלא שהם אף מחזקים את גרסת המשיבה.

מב. בית המשפט המחוזי סקר את גרסאותיו השונות של המערער באשר לרציחתה של סילביה. נאמר, כי גם בחקירתו הראשונה במשטרה – בה הכחיש המערער את רציחתה וטען כי קיבל את גופתה מי' ומרביזדה – "מסר פרטים מוכמנים על אודות רצח סילביה" (פסקה 200). נקבע (פסקה 204), כי "עדותה של י' באשר לכך שהנאשם אסף אותה מביתה בטבריה, כשסילביה ברכבו, לא נסתרה, וראינו להעדיפה". בית המשפט קבע, כי "עדותו של הנאשם בבית המשפט באשר לאישום הראשון, אינה עקבית, מלאה בסתירות, ומופרכת מאליה: אופן הרצח שמתאר הנאשם בעדותו, אותו שמע כביכול מי', אינו מתיישב עם הממצאים הפתולוגיים שתוארו לעיל ... לא יתכן שחוקרי המשטרה מסרו לנאשם בעבר פרטים על רצח סילביה, רצח שכלל לא ידעו עליו ולא היו מעורבים בחקירתו ... עדותה של י' באשר לרצח סילביה אמינה, ונוספו לה חיזוקים ממקורות שונים" (פסקה 217). בית המשפט דחה את גרסת המערער בסיכומיו בבית המשפט המחוזי, לפיה י' רצחה את סילביה עם שני גברים נוספים שהועסקו בחוף בו בילתה סילביה בליל הרצח, בין היתר באשר המערער עצמו לא טען לגרסה זו בעדותו ובאשר י' לא נחקרה עליה (פסקה 222).

מג. על יסוד האמור נקבע, כי הוכחו עובדות האישום הראשון – המערער חטף את סילביה לשם רצח, ורצח אותה.

האישום השני – רצח דנה בנט ז"ל

מד. ראשית תיאר בית המשפט המחוזי (פסקאות 225-229) את אופן חשיפת הפרשה. לאחר מכן עמד בית המשפט על גרסתה של י' באשר לרציחתה של דנה (פסקאות 230-241), תוך שהוא דוחה את טענתו של המערער בדבר היכרות מוקדמת של י' עם דנה (פסקאות 231, 268). נקבע, כי הגם שעדותה של י' בבית המשפט באשר לסדר הדברים – חניקתה של דנה והקפיצה על גופה – לא תאמה את גרסתה במשטרה בעניין זה, "אין לאי התאמה זו חשיבות של ממש" (פסקה 279), וכך גם בנוגע להבדלים נוספים בעדותה (פסקה 280). נאמר (פסקה 267), כי "עדותה של י' באשר לאישום השני, היתה רצופה קולחת, מהימנה, מפורטת ותאמה את הגרסה שמסרה י' בחקירותיה ובמהלך השחזור שנערך לה בפני חוקרי המשטרה. העדות מפלילה את הנאשם במיוחס לו, באופן עצמאי". עוד נאמר, כי "באשר לאישום השני, ברצח דנה, החקירה הנגדית לא הצליחה לקעקע את מהימנותה של י', להציג סתירות בדבריה, ולהפריך את גרסתה" (פסקה 291), וכי "ככל שהיה חוסר התאמה בין פרט כזה או אחר בחקירתה של י' ובעדותה, מדובר בפרטים טכניים, שאינם מהותיים, ואינם יורדים לשורש מהימנותה של העדות".

מה. בית המשפט הוסיף ועמד על פעולות החקירה שנערכו לאחר ש"י נחקרה במשטרה – מבצע חיפושים ממוקד למציאת הגופה ובדיקת הפרופיל הגנטי של העצמות שנמצאו; צוין, כי לפי חוות הדעת הרפואיות "העצמות שזוהו כעצמותיה של דנה, היו חשופות לפעולת אש לא ישירה, ולשמש", וכי הממצאים הפתולוגיים "מתיישבים עם עדותה של י' לפיה הנאשם שרף את גופתה של דנה, סמוך לאחר רציחתה" (פסקה 242). בית המשפט עמד על תרגיל החקירה שערכה המשטרה – עימות מוקלט בין המערער וי' בבית המשפט לענייני משפחה. נאמר, כי אף שחשד שמדובר בתרגיל קשר עצמו המערער לחשדות נגדו ולזירת הרצח של דנה (פסקה 249), וכי דבריו במהלך עימות זה סותרים את עדותו בבית המשפט (פסקה 250).

מו. בית המשפט המחוזי ציין, כי בחקירתו במשטרה מיום 20.5.09 – שבמהלכה הודה ברצח דנה – הצביע המערער על זירת הרצח וחשף פרטים מוכמנים על אודותיה (פסקה 262). נאמר (פסקה 263), כי הגם שהמערער ייחס לי' חלק דומיננטי ברצח, הודה בהשתתפותו ברצח, קשר עצמו לזירת ולשיטת הרצח, למקום הטמנת הגופה ולמעשיהם לאחר הרצח (ההצטיידות בדלק, שריפת הגופה והשלכת חפצים בתעלה ליד הכנרת). בית המשפט המחוזי נדרש גם לשחזור שנערך על ידי המערער, וכן לכך שגם בחקירתו מיום 22.5.09 – שבמהלכה חזר בו באופן חלקי מהודאתו – קשר עצמו לרצח. נקבע (פסקה 308), כי עדותו של המערער בבית המשפט – לפיה י' וחבריה רצחו את דנה, וי' התוודתה על כך בשנת 2005 – אינה מתיישבת עם גרסאותיו הנוספות ועם תשובתו לכתב האישום בה הודה ברדתה של דנה מהמונית, וכי "עדותו של הנאשם באשר לאישום השני אינה עקבית, ונמצאה מלאה בסתירות מתוך עצמה, ומתוך דבריו של הנאשם בחקירה, ואין לתת אמון בגרסתו זו, החמישית כאמור, ולהעדיפה על פני עדותה המהימנה של י' באשר לנסיבות רציחתה של דנה בנט" (פסקה 309).

מז. בית המשפט המחוזי ציין עוד, כי עדותה של י' ועדותה של אחות המערער, סעדה, מתיישבות זו עם זו, ככל שהדברים אמורים במעשיהם של המערער וי' לאחר הרצח. נקבע (פסקה 290), כי גרסתו של המערער במשטרה לפיה הוא וי' נסעו לביתה של האחרונה לאחר הרצח נועדה להגן על סעדה, ורק לאחר שהתחוור למערער כי זו אישרה שהם הגיעו לביתה, הוא מצא לשנות את גרסתו.

מח. כן קבע בית המשפט המחוזי, כי עדותה של י.ג. – בנוגע לאירוע חטיפה ותקיפה, שבגינה הורשע המערער בעבר – מהוה "עדות שיטה" ביחס למערער, שכן הן במקרה של י.ג. והן במקרים של סילביה ודנה נעברו העבירות כנגד נשים תמימות שלא הכירו את המערער; בשלושת המקרים התקיים יסוד החטיפה; ולשלושת המקרים

משותף יסוד החניקה. צוין, כי גם התרמית בה השתמש המערער על מנת להעלות את י.ג. ואת דנה לרכבו מעוררת דמיון מייחד ומובהק. לפיכך נקבע, כי "התכונות הדומות בכל אחד מן המקרים עסקינן מצטברות לכדי דרגת דמיון המראה שהנאשם פעל לפי שיטה מסוימת, כנגד נשים, בכוונה להמיתן", וכי עדותה של י.ג. מהווה תוספת ראייתית משמעותית המסבכת את המערער (פסקאות 322-323).

האישום השלישי – רצח סימחוב

מט. באשר לרצח סימחוב נאמר, כי "הודאת הנאשם לפיה הוא רצח את סימחוב בתא במעצר בטבריה מהווה את הנדבך המרכזי" בהרשעתו (פסקה 331). אמירה זו מתייחסת להודאתו של המערער בחקירתו ביום 20.5.09, וכן לשחזור שנערך ביום 21.5.09. בית המשפט המחוזי ציין (פסקה 337), בזיקה למשקלה של הודאת המערער, כי ההודאה ברצח סימחוב נמסרה על ידי המערער מבלי שקדמה לה הכוונה או הטחה מפורטת מצד החוקרים, וכי המערער התלבט בחקירתו האם למסור את ההודאה, התלבטות המעידה על מחשבה, הכנה והבשלה. נאמר, כי "הודאה כאמור, ובהתחשב בכלל הבסיסי כי אין אדם מפליל עצמו ובפרט בעבירה כה חמורה לשווא, ובוודאי לא אדם דוגמת הנאשם דנן, כפי הנלמד מסקירת אופיו ... מחזקת את המסקנה כי ההודאה ברצח היתה אמיתית". לצד הודאתו זקף בית המשפט המחוזי לחובתו של המערער את העובדה, שמסר גרסאות שונות באשר להשתלשלות האירועים סביב תלייתו של סימחוב – האחת, לפיה פריד רצח את סימחוב, והשניה כי סימחוב התאבד (פסקה 339); צוין, כי יש בכך כדי לחזק את משקל הודאתו.

ג. עם זאת הטעים בית המשפט המחוזי, כי בקביעה לפיה הודאת המערער ברצח סימחוב היא בעלת משקל סגולי גבוה, אין כדי לאמץ את כלל אמירותיו במסגרת הודאתו (פסקה 342). נקבע, כי אין דרך וצורך להכריע "באשר לפרטי המנגנון המדויק באמצעותו רצח הנאשם את סימחוב" (פסקה 345; ראו גם פסקה 358). בהקשר זה נאמר, כי יתכן שהשתלשלות האירועים בתא היתה שונה מזו שהוצגה על ידי המערער בשחזור, אולם מנגד נדחתה טענת המערער לפיה מנגנון התליה כפי ששוחזר על ידיו אינו אפשרי לביצוע.

גא. נוסף על הודאתו, זקף בית המשפט המחוזי לחובתו של המערער את נסיון ההפללה של פריד בניסיון לרצח של עצור אחר (יאן בולקין) בשנת 2004, ובעיקר – את עיתויו של ניסיון זה, ובלשונו של בית המשפט: "העיתוי בהפללת פריד כמפורט, וזאת רק בסמוך לרצח סימחוב, מחזק כשלעצמו את אשמת הנאשם, שעה שמסתבר, לרבות על פי הגיון החיים, כי מוטיבציה כאמור, על המורכבות והסיכון הכרוכים בהפללה

שכזו, תמצא רק אצל מי שמבקש להסתיר את מעורבותו ולהרחיק כל חשד ממנו" (פסקה 347, בעמ' 148). בית המשפט המחוזי ציין עוד, כי התרשם לחיוב מעדותו של פריד, לפיה אין לו יד ורגל בתלייתו של סימחוב (פסקה 348). לחובתו של המערער נזקפה גם סמיכות הזמנים בין ביומו של אירוע תלייתו של יאן בולקין, אשר – כך נקבע – "שימש כמקור השראה לנאשם לביצוע רצח סימחוב", וכן שיטת הרצח – חניקה, הדומה לשיטת הרצח של סילביה ודנה. עוד נקבע (פסקה 352), כי עדותו של פרופסור היס – שציין כי נמצאה תעלת לחץ בשליש האמצעי של צווארו של סימחוב, מיקום המאפיין תקיפה או תליה חריגה – עומדת בסתירה לגרסתו המאוחרת של המערער, לפיה סימחוב התאבד, ומהוה דבר מה נוסף לאימות הודאתו. נקבע (פסקה 354), כי גם עדותה של י' לפיה המערער סיפר לה על רציחתו של סימחוב מהוה, לכל הפחות, דבר מה נוסף.

נב. בית המשפט המחוזי דחה את טענתו של המערער, כי רשלנותם של השוטרים – אשר לפי הטענה איחרו להוריד את סימחוב מהסורג ולהגיש לו עזרה ראשונה – היא שגרמה למותו. נקבע, כי לא הוצגה "כל ראיה ממשית בדבר התערבות גורמי המשטרה, זאת הן לשאלת האיחור בהורדת המנוח מהסורג, והן לאיחור בשימוש באמצעי ההחייאה" (פסקה 359, בעמ' 159), וכי "לא הוצגו נתונים, ראיות ובוודאי קביעות מומחים, שיש בהם ללמד במשהו כי רשלנות המשטרה, אף אילו היתה מוכחת בשתי הנקודות שפורטו, היה בה לגרום, או לסייע למותו של המנוח" (עמ' 160 להכרעת הדין).

נג. לבסוף נדחתה טענת המערער, כי יש לזכותו נוכח מחדלי חקירה שפגעו לפי הטענה בהגנתו. נאמר, כי בשל המסקנה לפיה אך גרעין הודאתו של המערער – הרצח עצמו – הוא אמת, לא היה צורך להעמיק בתרחישים השונים שעלו בנוגע לשחזור, וממילא אין בחסרי החקירה כדי להשליך על עניינו. עוד נאמר, כי מקורם של חסרי החקירה בהנחת החקירה משנת 2004 – שבדיעבד התבררה כמוטעית – לפיה סימחוב התאבד.

היסוד הנפשי – עבירות הרצח

נד. בית המשפט קבע, כי "התשתית הראייתית שהוכחה בדבר נסיבות האירועים והשתלשלותן מובילה למסקנה הברורה, החד-משמעית והבלתי נמנעת, כי התגבשה אצל הנאשם ההחלטה להמית את סילביה, דנה וסימחוב" (פסקה 142). נאמר, כי בין אם חנק המערער את סילביה ודנה ובין אם סייע לי' לחנוק אותן, מתקיימת בו החזקה כי התכוון לתוצאות הטבעיות הנובעות ממעשיו. עוד נאמר (פסקה 144), כי "כלי

ההמתה שנעשה בו שימוש וההידוק החזק על צוואר סימחוב תוך הותרתו של סימחוב תלוי, מלמדים כי הנאשם פעל בכוונה תחילה. תוך שהוא מודע לתוצאות מעשיו וחפץ בהשגת התוצאה הקטלנית" (ראו גם פסקה 362). בית המשפט ציין, כי ממכלול החומר לא עלה שהמערער הוקנט על ידי סילביה, דנה או סימחוב. בית המשפט עמד, בהסתמך על חוות דעתו של הפסיכולוג עמרמי, על כך שההסבר והמניע לסדרת מעשי הרצח מצויים בקוי אישיותו של המערער, המאופיינים בעולם פנימי קשה ואלים הכוללת תכנים של אכזריות, התעללות ומוות. עוד ציין בית המשפט, כי במעשיו של המערער נתקיימו כל היסודות הדרושים לצורך הרשעתו בעבירת החטיפה (פסקה 146).

האישום הרביעי – אינוס המתלוננת וחטיפתה

נה. באשר לאישום הרביעי קבע בית המשפט המחוזי, כי ראה "לקבל את גרסת המתלוננת ולהעדיפה על פני גרסת הנאשם. התנהגות המתלוננת על דוכן העדים והדרך העקבית בה מסרה את עדותה מתיישבים עם מתלוננת המתארת במדויק ובכנות, חויה קשה שחוותה, תוך היצמדות להשתלשלות האירועים האמיתית ... אותות לאמירות שקריות או כאלו שנאמרו במטרה לסבך את הנאשם בעבירות שלא ביצע, כלל לא ניכרו בעדות" (פסקה 368). נאמר, כי גרסתה של המתלוננת "עמדה במבחן החקירה הנגדית, גרסתה לא נסתרה מכל וכל. נהפוך הוא, גרסתה אף חוזקה לאור התשובות הברורות ומעוררות האמון שמסרה לכל אחת מהשאלות עמן עומתה" (פסקה 369, בעמ' 172). עוד נאמר, כי עדותה של המתלוננת עולה בקנה אחד עם מועד הגשת התלונה במשטרה על ידיה, ועם היעדר היכרות מוקדמת עם המערער. בית המשפט המחוזי נדרש לספקות שהעלה המערער בנוגע לגרסתה של המתלוננת – מספר הפעמים שנאנסה; השלכת הקונדום בו השתמש המערער לאסלה; אי אזכור אירוע האונס בפני המקורבים מיד לאחר המקרה – וקבע כי הסבריה של המתלוננת באשר לאלה מקובלים וראויים. עוד נדרש בית המשפט המחוזי לעובדה, כי המתלוננת זומנה לחקירה כשכבר ידעה שהמערער – שתמונתו פורסמה באמצעי התקשורת – הוא החשוד באינוסה.

נו. בית המשפט ציין (עמ' 180), כי עדותה של י' – שבמסגרתה אישרה את הגעתו של המערער לבנין בו התגוררה המתלוננת, את עלייתו לאחת הדירות וירידתו עם בחורה צעירה, בעודו מנסה לכפות עליה להיכנס לרכב – מחזקת את עדותה של המתלוננת. צוין, כי עדותה של י' מבססת באופן ישיר, עצמאי ובלתי נפרד את הרשעתו של המערער בעבירת החטיפה. חיזוקים נוספים לעדותה של המתלוננת מצא בית המשפט המחוזי באירועים שהתרחשו לאחר אירוע האונס: הוצאת תדפיס שיחות של הטלפון הנייד שהיה מצוי בידי המתלוננת ונגנב; מועד התרחשות האירוע – חלון זמנים קצר, שבו היה המערער משוחרר מן המעצר; גרסתו של המערער, לגביה נקבע כי

תוכננה להתאים לעדותה של י', וזאת בהתבסס על ההנחה כי יהא עליו ליתן הסבר להימצאותו בזירת האירוע (פסקה 389); וזיהויו של המערער על ידי המתלוננת, הן באמצעי התקשורת והן בחקירתו.

נז. גם בהקשר האישום הרביעי נדחו טענותיו של המערער באשר למחדלי חקירה; נקבע, כי "חומר הראיות על משקלו ומוצקותו, ובפרט קיומה של עדות מתלוננת מוצקה ואמינה, על חיזוקיה, היות שיקול מרכזי במסקנה האמורה, כאשר אין במחדל כזה או אחר כדי להזיק להגנת הנאשם" (פסקה 393).

נח. בית המשפט המחוזי קבע, כי הוכחו היסודות העובדתיים של עבירת האינוס וכן הנסיבות המחמירות, ועל בסיס זה נקבע כי המערער היה מודע לטיב המעשה, לרבות כי הוא לא נעשה בהסכמתה של המתלוננת. עוד נקבע, כי הוכחו יסודותיה של עבירת החטיפה.

הכרעת הדין – סיכום

נט. על יסוד האמור, הורשע המערער בשלוש עבירות רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, בשתי עבירות של חטיפה לשם רצח לפי סעיף 372 לחוק, בעבירת אינוס לפי סעיף 345(ב)(2) לחוק ובעבירת חטיפה לפי סעיף 369 לחוק.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

ס. גזר דינו של בית המשפט המחוזי ניתן ביום 21.7.10, במועד בו ניתנה הכרעת הדין. בית המשפט המחוזי דחה את טענותיו של המערער לענישה מופחתת, לפי סעיף 300א(א)(1) לחוק העונשין. נאמר, כי חוות דעתו של הפסיכולוג עמרמי אינה יכולה להוות ראשית ראיה לתחולתו של סעיף זה, באשר היא שוללת באופן חד משמעי את התנאי הקבוע בסעיף – כי הוגבלה יכולתו של הנאשם במידה ניכרת להבין את אשר הוא עושה או את הפסול במעשהו, תנאי בלעדיו לא תיכּוּן טענה לענישה מופחתת. עוד נאמר, כי לא נמצא מקום לאפשר למערער להגיש חוות דעת נוספת. בית המשפט המחוזי ציין (פסקה 14), כי "על המבקש להבנות מההקלה המנויה בסעיף 300א(א) הנ"ל, להתכבד ולהניח לכך תשתית במסגרת קו הגנתו", וכי על המבקש לטעון לנסיבות מיוחדות לפי סעיף 300א(א) לעשות כן "במהלך הדיון באשמתו ותוך הודאה בביצוע המעשים ולא לאחר שהוכרעה אשמתו". לבסוף נאמר, כי הפסול המוסרי במעשיו של המערער שולל ענישה מופחתת.

סא. בית המשפט המחוזי עמד על חומרותן של העבירות בהן הורשע המערער, ובפרט על הפגיעה המשולשת בערך קדושת חיי האדם, על הסבל שחוו משפחותיהן של המנוחות בשמען את מעשי הזוועה בהם הורשע המערער, על כי מדובר בשלושה מעשי רצח הנפרדים זה מזה במקום, בזמן ובזוהות הקרבנות, אשר לכל אחד מהם קדם תכנון מפורט, ועל כי המערער אינו נוטל אחריות על מעשיו ומנסה להפליל אחרים. בית המשפט דחה את טענותיו של המערער, לפיהן יש להקיש מעונשה של י'. בסופו של יום, הוטלו על המערער שלושה מאסרי עולם מצטברים בגין מעשי הרצח, וכן שתים עשרה שנות מאסר נוספות בגין מעשה האונס, שתרוצינה במצטבר למאסרי העולם.

הערעור והדיון

טענות המערער

סב. מכאן הערעור שבפנינו, המושתת על שישה נדבכים. עניינו של הנדבך הראשון בטענות הזוטא של המערער; המערער שב על טענותיו בבית המשפט המחוזי, כי חוקרי המשטרה מנעו ממנו להיפגש עם עורכי דינו, כי הוכח על ידי השוטרים וכי נמנעו ממנו תרופות ושעות שינה במהלך חקירתו. לטענתו, נוכח כל אלה יש לפסול את הודאותיו.

סג. עניינו של הנדבך השני בערעור בהרשעתו של המערער בעבירות האינוס והחטיפה. נטען, כי לא היה מקום להאמין לעדותה של המתלוננת, וממילא מדובר בעדות כבושה; כי המתלוננת סתרה עצמה ביחס למספר מעשי האינוס; וכי בעת עדותה של המתלוננת לא היה מצוי בידי הסנגוריה מלוא חומר החקירה. עוד נטען למחדלי חקירה – אי שמירת אלבום התמונות שהוצג למתלוננת ואי בדיקת המצלמות שהותקנו בדירתה.

סד. הנדבך השלישי שבערעור נסב על הרשעתו של המערער ברצח סימחוב. לטענת המערער, לבד מהודאתו אין כל ראיה הקושרת אותו לרצח סימחוב, הודאה שנמסרה כיוון שהיה שבור ברוחו ובנפשו נוכח האלימות שחווה. המערער טוען, כי נפלו פגמים בשחזור הרצח, כי גם הפתולוג פרופסור היס לא היה יכול לקבוע בודאות את סיבת מותו של סימחוב, וכי לא היה מקום לתת אמון בעדותו של העד יאן בולקין. גם בנדבך זה נטען למחדלי חקירה – אי נטילת דגימת DNA מן השרוך שבאמצעותו נתלה סימחוב.

סה. באשר לרצח דנה, עליו נסב הנדבך הרביעי שבערעור, נטען כנגד "הסכם עדת המדינה" שנערך עם י'. נטען, כי נוכח היותה של י' עדת מדינה, עדותה הצריכה ראיה

מסייעת ולא ראיית חיזוק. לטענת המערער, אין ניתן ליתן אמון ב'י', נוכח אישיותה "כמי שמוכנה להפליל אדם חף מפשע" וכמגישה "סדרתית" של תלונות שקריות. המערער טוען לסתירות מסוימות בעדותה של 'י', ותוהה – "מי יתקע לידינו כף כי בנושא העיקרי לא שיקרה?". עוד טוען המערער, כי הודאתו ברצח דנה היתה הודאת שוא, וכי מסר בה פרטים שאינם אמת. המערער מוסיף וטוען, כי בית המשפט המחוזי לא הקצה די זמן לחקירתה הנגדית של 'י'. לבסוף נטען, כי על פי חוות דעתו של פרופסור היס אין ניתן לקבוע את זמן המוות וסיבתו, ולפיכך יש לזכות את המערער מחמת הספק.

סו. הנדבך החמישי שבערעור נסב על הרשעתו של המערער ברציחתה של סילביה, ונטען בו כי 'י' "סיפרה סיפור הזוי בנושא רצח התיירת". בגדר הנדבך החמישי שב המערער על טענותיו כנגד "הסכם עדת המדינה" שנערך עם 'י'.

סז. לבסוף נטען בערעור, כי למערער לא ניתן יומו בבית המשפט המחוזי לעניין העונש. נטען, כי מבאי כוחו של המערער נמנעה האפשרות להכין טיעון סדור בנוגע לאחריותו המופחתת, וכי היה מקום לאפשר שמיעתם של עדים נוספים לעניין מצבו הנפשי.

חוות הדעת הפסיכיאטרית

סח. ביום 11.3.13 הגיש המערער "בקשה להורות על קבלת חוות דעת נוספות", בה התבקשה הפנייתו לבדיקת מצבו הנפשי והשכלי לעניין אחריותו ולעניין הענישה המופחתת. המשיבה התנגדה לבדיקה שכלית, אולם הסכימה לקיומה של בדיקה פסיכיאטרית במרפאת בריאות נפש (מב"ן) ליד שירות בתי הסוהר. בהחלטה מיום 12.3.13 נקבע, כי המערער ייבדק בבדיקה פסיכיאטרית במב"ן.

סט. בסיכום הבדיקה מחודש אפריל 2013 צוין, כי במהלך בדיקתו נראה המערער "מניפולטיבי ולא אמין", וכי בפרק הזמן ששהה במחלקה "לעיתים התנהג בצורה מניפולטיבית, דרשנית, אימפולסיבית ובחוסר גבולות". עוד צוין, כי שיפוטו של המערער שמור והוא מתמצא היטב בסיטואציה בה נמצא, וכי "לא נמצאה עדות לפסיכופתולוגיה מג'ורית כלשהי ולהמשך אשפוזו במחלקה". בפרק הסיכום נאמר, כי "מדובר באדם הסובל מהפרעת אישיות עם קוים אנטיסוציאליים, גבוליים וסדיסטיים. אינו זקוק לאשפוז. מומלץ על ... מעקב פסיכיאטרי וטיפול תרופתי המיועד להורדת האימפולסיביות והתוקפנות".

ע. המשיבה טוענת, כי עסקינן בהכרעת דין מפורטת ויסודית, וכי נימוקי הערעור חותרים תחת ממצאי עובדה ומהימנות חד משמעיים שנקבעו בבית המשפט המחוזי. נטען, כי הכרעת הדין מבוססת על הודאותיו של המערער, על עדות ישירה לחלק הארי של המעשים בהם הורשע, על עדות שיטה ועל ראיות סיוע ממקורות עצמאיים ושונים. לטענת המשיבה, יש לדחות את טענות הזוטא של המערער, באשר הן נדחו עובדתית על ידי בית המשפט המחוזי.

עא. באשר לאישום הראשון – רציחתה של סילביה – נטען, כי "עדותה של י", על החיזוקים הרבים שנמצאו לה, משמשת ציר עצמאי להרשעתו [של המערער – א"ר] בדין, ולמעשה אינה נצרכת להודאותיו". המשיבה טוענת, כי י' לא קיבלה כל טובת הנאה בעבור המידע שמסרה (סעיף 12 לעיקרי הטיעון), ובדין נדחתה הטענה כי מדובר בעדת מדינה. המשיבה עומדת על סימני האמת הפנימיים לעדותה של י' – הפללה עצמית, דבקותה בגרסה קוהרנטית אחת, הובלת החוקרים לגופתה של סילביה ומסירת פרטים מוכמנים; וכן על חיזוקים חיצוניים – בין היתר מחקרי תקשורת והודאות המערער. באשר להודאותיו של המערער נטען, כי אלה הודאות אמת המתאפיינות "בבחירה מודעת וכלכול צעדים", וכי מדובר בציר נפרד ועצמאי להרשעתו, ולמצער בראיית סיוע לעדותה של י'.

עב. באשר להרשעתו של המערער ברצח דנה טוענת המשיבה, כי גם זו מושתתת על עדותה של י'. המשיבה מפנה לסימני אמת פנימיים – קוהרנטיות גרסתה של י', שורת הפרטים המוכמנים עליהם הצביעה בחקירתה (מציאת עצמותיה של דנה, איתורן של ראיות בדבר הימצאותו של רכב נטוש במקום בו נרצחה, העובדה כי דנה הרכיבה עדשות מגע והתאמתם של הממצאים הפתולוגיים); וכן לחיזוקים חיצוניים – עדותה של אחות המערער, מחקרי תקשורת, עדותה של י.ג. לגביה נטען שעוצמתה כה חזקה "עד כי לא מן הנמנע לראות בה זרוע שלישית להרשעתו של המערער", והודאותיו של המערער.

עג. באשר לרצח סימחוב נטען, כי הודאתו של המערער היא האדן המרכזי עליו נשענת הרשעתו, וכי קיימים לה חיזוקים חיצוניים – עדותה של י', הממצאים הפתולוגיים, ביצוע רציחות קודמות ושיטת ביצוע דומה, עדותו של פריד וההשראה שקיבל המערער מ"אירוע יאן בולקין" ועיתוי הפללתו של פריד בידי המערער. המשיבה מוסיפה וטוענת, כי בית המשפט המחוזי שלל את היתכנותה של האפשרות

לפיה סימחוב התאבד, וכי הגרסאות העובדתיות שהעלה המערער – התאבדותו של סימחוב מזה, ורציחתו על ידי פריד מזה – מלמדות אף הן על מעורבותו בביצוע הרצח.

עד. באשר להרשעתו של המערער באינוסה ובחטיפתה של המתלוננת טוענת המשיבה, כי זו נסמכת על עדותה (שהוסרטה כל כולה), אשר נמצאה אותנטית ומהימנה על ידי בית המשפט. נטען, כי המתלוננת פנתה למשטרה יום אחד לאחר קרות אירוע האונס, ולפיכך בדין נדחתה הטענה בדבר עדות כבושה. לעדותה של המתלוננת, כך נאמר, יש להוסיף את עדותה של י' שהיתה עדה לחלקה האחרון של ההתרחשות נשוא האישום, וכן את העובדה שהמערער קשר עצמו לזמן האירוע ולמקומו.

עה. באשר לעונשו של המערער נטען, כי לא בכל יום מזדמן לבית המשפט להתרשם "מאופי כה מניפולטיבי, ערמומי ומתוחכם של הנאשם הניצב בפניו" (סעיף 52 לעיקרי הטיעון מטעם המשיבה), וכי טענתו של המערער "למצב קוגניטיבי ברמה של פיגור הינה מופרכת מיסודה ולא פחות ממגוחכת" (סעיף 61). בנסיבות אלו, כך נטען, לא היה מקום להפנות את המערער לבדיקה נוספת, וממילא יש לדחות את טענותיו בהקשר זה. נטען, כי גם מחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה במסגרת הערעור עולה, שמדובר בנבדק מניפולטיבי ולא אמין, ולא נמצאה עדות לפסיכופתולוגיה כלשהי. המשיבה טוענת, כי השימוש בסעיף 300א לחוק העונשין – סעיף האחריות המופחתת – נעשה במשורה, וכי נוכח מעשי הרצח האכזריים והנתעבים בהם הורשע המערער בודאי אין להחילו בעניינו.

הדיון בפנינו

עו. בדיון בפנינו שבו הצדדים על טענותיהם. באת כוחו של המערער, עו"ד אולמן, טענה כי חוקרי המשטרה פגעו בזכות ההיועצות שלו, מנעו ממנו תרופות במהלך חקירותיו, והכו אותו קודם לחקירתו הראשונה, ועל כן יש לפסול את הודאתו. עוד טענה, כי נוכח תיקונו של כתב האישום בעניינה של י' וההקלה בעבירות בהן הועמדה זו לדין, יש לראות בה עדת מדינה שעדותה מצריכה סיוע, אשר לא נמצא בחומר הראיות בתיק, וזאת בהנחה שהודאתו של המערער מאוינת. נטען, כי לא ניתן לסנגורים די זמן לחקור את י'. באשר לעבירת האינוס נטען, כי בשעת העדתה של המתלוננת בעדות מוקדמת לא היה חומר החקירה מצוי במלואו אצל הסנגורים, וכי נפלו כשלים בהליך החקירה – איבודו של מסדר זיהוי תמונות. באשר לרצח סימחוב טענה עו"ד אולמן, כי לא נערך שחזור כדבעי, וכי גם הפתולוג פרופ' היס לא שלל שמדובר ברצח. לבסוף נטען, כי לא ניתן למערער יומו בסוגית האחריות המופחתת.

עז. באת כוח המדינה, עו"ד פינקלשטיין, טענה כי טענותיו של המערער מצאו מענה בהכרעת הדין של בית המשפט המחוזי. לדבריה, י' לא ציפתה לקבל טובת הנאה, והסדר הטיעון עמה נערך מטעמים אובייקטיביים, בין היתר גילה הצעיר בשעת המעשים ושיתוף הפעולה עם המשטרה. נטען, כי חקירותיו של המערער במשטרה תועדו, ולגבי החלק שלא תועד – נחקרו הגורמים הרלבנטיים, ועל יסוד אלה נקבע עובדתית בבית המשפט המחוזי כי המערער לא הוכה. באשר לענישתו של המערער נטען, כי היה עליו להראות בשלב המשפט ביסוס מינימלי לעניין מצבו הנפשי, ומשלא נעשה כן – לא היה מקום ליתן לו פרק זמן נוסף, ומכל מקום מדובר בעניין המסור לשיקול דעתה של הערכאה הדיונית.

הכרעה

עח. נפתח במושכל יסוד: ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בקביעותיה העובדתיות של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים ויוצאי דופן, ולא בנקל תשים עצמה בנעליה של הערכאה הדיונית (ראו, למשל, ע"פ 5386/05 אלחורטי נ' מדינת ישראל (2006); ע"פ 2902/07 עראר נ' מדינת ישראל (2008), בפסקה 4). דברים אלה מקבלים משנה תוקף כאשר עסקינן בקביעות עובדתיות הנסמכות על התרשמותה הישירה והבלתי אמצעית של הערכאה הדיונית מן העדים (ע"פ 1258/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 625). על רקע זה נפנה עתה לדון בטענותיו של המערער. ראשית נדון בטענותיו באשר לקבילות הודאותיו, ומשם נפנה לדון בכל אחד מן האישומים הקונקרטיים. לבסוף נדון בטענותיו של המערער באשר לעונשו.

חלק I: קבילות הודאותיו של המערער – טענות זוטא

עט. כמפורט מעלה, בבסיס הרשעותיו של המערער ברציחותיהן של סילביה ודנה עמדו, בין היתר, הודאותיו במעשים אלה. הודאתו ברצח סימחוב היתה הראיה המרכזית עליה הושתתה הרשעתו במעשה זה. המערער טען בבית המשפט המחוזי (סעיף 199 לסיכומיו), כי "יש לפסול את קבילות הודאותיו, בהתאם לתנאיה של דוקטרינת הפסילה הפסיקתית"; על האבחנה בין פסילה חקיקתית לפסילה פסיקתית ראו ע"פ 10477/09 מובארק נ' מדינת ישראל (10.4.13; להלן עניין מובארק), בפסקאות 38-39 לפסק דינה של המשנה לנשיא נאור. בערעורו מיקד המערער את טענות הזוטא בהכאתו קודם לחקירתו הראשונה ביום 20.5.09; במניעת תרופות ושינה; ובפגיעה בזכות ההיעוצות שלו עם עורך דינו; נדון בטענות אלה כסדרן. אקדים ואומר, כי לאחר העיון לא מצאתי להלום את טענות הזוטא שבפי המערער.

פ. אין חולק, כי שימוש באלימות – אם מוכח – עשוי להוות עילה לפסילת הודאותיו של נאשם (י' קדמי על הראיות – חלק ראשון (2009) 61-62; להלן קדמי). טוען המערער, כי הוכה קודם לחקירתו הראשונה ביום 20.5.09, הן במהלך הנסיעה מבאר שבע (שם נעצר) למשרדי החקירות, והן במשרדי הבילוש במהלך ההמתנה לתחילת החקירה (ראו למשל סעיפים 26-27, 32, 43 ו-62 להודעת הערעור).

פא. המערער העיד בבית המשפט המחוזי (עמ' 568-569, 622 לפרוטוקול מיום 18.4.10), כי במהלך הנסיעה מבאר שבע לנצרת הוכה, כיסו את ראשו והוא חוה קוצר נשימה. מנגד העידו השוטרים אשר עצרו את המערער ונסעו איתו, כי במהלך הנסיעה לא הוכה, עיניו וראשו לא כוסו, והוא לא התלונן על קוצר נשימה או אירוע לב (ראו עדותו של גדי טרכטנברג מיום 17.2.10 בעמ' 136 שורות 10-11, 23-25 ובעמ' 141 שורות 10-21; עדותו של איתי אברהם מיום 17.2.10 בעמ' 142 שורות 7-8, 11-13, 18-22; ועדותו של איציק קוסקס מיום 17.2.10 בעמ' 146 שורות 10-25). בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 27), כי "לא מצאנו כל סיבה שלא להאמין לעדים אלו, אשר העידו בפנינו באופן מעורר אמון, וללא שנמצאה סתירה כלשהי בתוך עדויותיהם, או בין כל אחד מהם למשנהו". בממצא זה לא נמצא מקום להתערבות.

פב. המערער טען עוד, כי הוכה בעת שהייתו במשרדי יחידת הבילוש, בהמתינו לתחילת חקירתו, וכי שוטר בשם אבישי מועלם זרק ספר קוראן על הרצפה (עמ' 569 לפרוטוקול מיום 18.4.10). שהייתו של המערער בחדר ההמתנה לא תועדה, ובית המשפט המחוזי (פסקה 30) דחה את הסבריה של המשיבה באשר להעדר תיעוד. אכן, אין חולק על החשיבות שבתיעוד חקירותיהם של נאשמים, היוצר "חרכי הצצה" אשר באמצעותם יוכלו הערכאות לעמוד על הנעשה בחדרי החקירות" (רע"פ 4142/04 מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי (2006), בפסקה 25 לפסק דינו של השופט לוי (להלן עניין מילשטיין); והשוו לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002). ואולם, יש לזכור כי בשלב בו שהה בחדרי הבילוש לא נחקר המערער, וממילא לא הודה, וכי השוטרים ששהו עמו במשרדי הבילוש הכחישו את טענותיו לפיהן הוכה שם (ראו עדותו של אבישי מועלם מיום 17.2.10 בעמ' 114 שורות 5-6, בעמ' 115 שורות 26-29, בעמ' 116 שורות 16-20 ובעמ' 125 שורות 1-8; עדותו של השוטר איציק קוסקס מיום 17.2.10 בעמ' 147 שורה 28-עמ' 148 שורה 4). יש לציין, כי השוטר אבישי מועלם לא נחקר בדבר הטענה כי השליך ספר קוראן על הרצפה, טענה שיש בה חומרה טבועה. כשנשאל על כך המערער, לא היתה בידו תשובה מספקת (עמ' 629-630 לפרוטוקול מיום 18.4.10). משאלה פני הדברים, סבורני כי אין בהעדר תיעוד שהייתו

של המערער במשרדי הבילוש כשלעצמו כדי להשליך על קבילות הודאתו מיום 20.5.09 (השוו: ע"פ 5954/06 סרנצ'וקוב נ' מדינת ישראל (2010), בפסקה 17 לפסק דינה של הנשיאה ביניש).

פג. בית המשפט המחוזי ציין בהכרעת דינו (פסקה 31), כי בפתח חקירתו הראשונה נשמע המערער אומר "למה הרמת הידיים האלה, אבישי למה הוא היכה". החוקר ג'ילאל חכרוש העיד, כי ממשפט זה לא הבין שמישהו הרים ידיים על המערער, וכי לאחר מכן המערער לא שב על טענה זו (עמ' 109 לפרוטוקול מיום 17.2.10 שורות 8-7). כשנשאל המערער מדוע לא שב על טענה זו, השיב כי "התבייש", כי לא נתנו לא הזדמנות לספר וכי הרגיש מושפל (עמ' 622 שורה 26-עמ' 623 שורה 25). הסברים אלה, בכל הכבוד, אינם מספקים. יתירה מכך: כבית המשפט המחוזי (פסקה 31 להכרעת הדין), צפינו אף אנו בתיעוד יציאתו של המערער ממשרדי הבילוש (ת/31), וגם לטעמנו לא ניכרים בו סימני אלימות או מצוקה. כך גם העיד רב פקד תמיר ארד, שקיבל את המערער לחקירה (עמ' 72 שורה 27). בהקשר זה יש לציין, כי לטענת המערער הוכה בפניו בחדר הבילוש (חקירתו מיום 15.6.09 – מ.ט. 237/09(1), בעמ' 49-48), אולם כאמור אין ניכרים סימני אלימות.

פד. על כל אלה יש להוסיף, כי המערער לא הודה במעשים בהם נחשד בפתח חקירתו ביום 20.5.09 – לה לפי הטענה קדמה הכאתו, אלא רק בשלב מאוחר יותר בה. כמפורט מעלה, בתחילת חקירתו מסר המערער גרסה לפיה היה אחראי אך להעלמת גופותיהן של סילביה ודנה, ורק לאחר מכן הודה בהשתתפות פעילה ברציחתן. גם בעובדה זו יש כדי לעמעם את עוצמת טענותיו באשר להכאתו ולמצבו הבריאותי קודם לחקירה זו. יתירה מכך: כמפורט מעלה, המערער הודה ברציחתן של סילביה ודנה גם בחקירתו מיום 22.5.09; המערער לא טען בערעורו, כי הודאה זו היא תולדה של הכאתו קודם לחקירה ביום 20.5.09.

פה. ואם בכל אלה לא סגי, בחקירתו מיום 15.6.09 טען המערער, כי סיפר את הדברים לבאת כוחו דאז (מ.ט. 237/07(2), בעמ' 3-4). ואולם, עורכת דינו דאז של המערער העידה בבית המשפט, כי המערער לא סיפר לה שהוכה בדרך מבאר שבע (עמ' 659 לפרוטוקול מיום 27.4.10 שורות 10-12, ובעמ' 663 שורות 4-11), ושקיבל התקף לב (עמ' 659 בשורות 35-36), אלא שהרגיש לא טוב, הרגשת מחנק (עמ' 659 שורה 36, עמ' 663 שורות 16-17). לא למותר לציין בהקשר זה, כי באת כוחו של המערער לא הזכירה את הדברים בדיון בהארכת מעצרו מיום 21.5.09, הגם שנאמר לה כי הודאתו של המערער קושרת אותו למעשים המיוחסים לו (פרוטוקול הדיון בבית משפט השלום בנצרת מיום 21.5.09 סומן נ/40 בבית המשפט קמא, וראו עמ' 3 שם).

פו. ועוד: בבית המשפט המחוזי הוגשו האזנות סתר שנערכו למערער (ת/16א). בין היתר צותת המערער כשהוא משוחח עם אחותו (בשעה 18:20) ועם בחורה נוספת (בשעה 18:24) ביום 21.5.09 (שתי שיחות – מספרי שיחה 2009-36680 ו-2009-36679). המערער לא הזכיר בשיחות אלה, ולוא ברמז, כי הוכה בחקירותיו.

פז. בבית המשפט המחוזי טען המערער, כי הוכה והושפל גם במהלך חקירותיו. ואולם, דומה כי בערעורו זנח המערער טענה זו, ומכל מקום הדבר הוכחש מפורשות על ידי כל החוקרים שהובאו לעדות (ראו עדותו של רב פקד תמיר ארד מיום 10.2.10 בעמ' 71 שורות 14-17; עדותו של החוקר חכרוש מיום 17.2.10 בעמ' 107 שורות 9-10 ו-17; עדותו של החוקר מחמוד סבאח מיום 17.2.10 בעמ' 128 שורות 7-14); יתר על כן: צפיה בתיעוד חקירותיו של המערער אינה מגלה סימן להכאתו או השפלתו. על יסוד כל אלה, ועל יסוד עדותו של יעקב גבריאלי, האחראי על המעקב הטכני של מרחב עמקים במשטרה שם נחקר המערער – לפיה אין ניתן לערוך מניפולציה בקלטות החקירה – קבע בית המשפט המחוזי, כי "טענותיו של הנאשם, כאילו, כביכול, הוכה או הושפל, או אוים במהלך החקירות, דינן להידחות" (פסקה 38 להכרעת הדין).

פח. נוכח האמור, לא נמצא מקום להתערב במסקנתו של בית המשפט המחוזי, לפיה המערער לא הוכה במהלך הנסיעה מבאר שבע לנצרת או במהלך שהייתו במשרדי הבילוש, קודם לחקירתו ביום 20.5.09. נפנה איפוא לדון בטענותיו של המערער, כי נמנעו ממנו תרופות ושינה במהלך חקירותיו.

מניעת תרופות מן המערער

פט. "מניעת תרופות מחשוד חולה, מתוך כוונה להניעו בדרך זו למסור הודיה, מהוה אמצעי נפסד העלול להביא לפסילתה של הודיה" (קדמי, בעמ' 70). המערער טוען (סעיף 23 להודעת הערעור), כי חוקרי המשטרה מנעו ממנו את תרופותיו. לאחר העיון, לא נמצא מקום לקבל טענה זו.

צ. בבית המשפט המחוזי העיד המערער, כי השוטרים שעצרו אותו היו צריכים להיכנס למרפאה לקחת תרופות, ולא עשו כן (עמ' 567 לפרוטוקול מיום 18.4.10 שורות 20-21), וכי נחקר ביום 20.5.09 מבלי שניתנו לו תרופות אותן הוא צורך, וכתוצאה מכך נתקף פחד (עמ' 570 לפרוטוקול שורות 16-22). המערער העיד, כי "את התרופות אני מקבל בצהריים ובערב" (עמ' 616 לפרוטוקול שורה 4).

מנגד הציגה המשיבה מסמך (ת/78), לפיו מקבל המערער תרופות פסיכיאטריות פעם אחת ביום. בית המשפט המחוזי קבע, כממצא עובדתי, כי המערער לא הצליח לסתור מסמך זה (פסקה 32 להכרעת הדין). רב פקד תמיר ארד העיד בבית המשפט, כי המערער לא ביקש לקבל תרופות במהלך חקירתו (עמ' 72 לפרוטוקול מיום 10.2.10 שורה 6). בבית המשפט הודה המערער, כי בבוקר חקירתו קיבל אדולף (עמ' 615 לפרוטוקול שורות 28-30; ראו גם מ.ט. 237/09 (1) בעמ' 44). בחקירתו במשטרה מיום 15.6.09 – בה חזר המערער מהודאותיו – מסר, כי "שתיתי ביום המעצר ... שתיתי את הכדורים שלי" (מ.ט. 237/09 (5) בעמ' 28). עוד מסר המערער בחקירה זו, כי "הייתי גם ... הייתי גם על אה ... לקחתי המון כדורים באותו יום ..." (מ.ט. 237/09 (1) בעמ' 47; ראו גם מ.ט. 237/09 (5) בעמ' 26). גם במכתבה של עו"ד אולמן מיום 24.5.09 (נ/56) נאמר, כי כשנעצר היה המערער "תחת השפעת תרופות". במלים אחרות, המערער טען בחקירתו מיום 15.6.09 ובעדותו בבית המשפט דבר והיפוכו: מזה טען כי בחקירתו מיום 20.5.09 נמנעו ממנו תרופות, ומזה – כי באותה חקירה היה נתון להשפעתם של כדורים. היאך מתיישבים הדברים? למערער הפתרונים.

צא. ועוד: טענותיו של המערער בדבר מניעת תרופות נסבות על חקירתו הראשונה מיום 20.5.09. באשר לחקירתו השניה, מיום 22.5.09, שגם בה הודה ברציחתן של סילביה ודנה, העיד המערער כי "אחרי שהגעתי לכלא, כבר ישנתי שמה, קיבלתי את התרופות, התחלתי להרגיש טוב" (עמ' 614 לפרוטוקול מיום 18.4.10 שורה 14). המערער שב לבית הכלא בבוקרו המוקדם של יום ה-21.5.09, קרי, גם לשיטתו בחקירתו מיום 22.5.09 לא נמנעו ממנו תרופות. יצוין, כי בעדותו בבית המשפט העיד המערער ש"אם הייתי עם תרופות ואם הייתי עם הדברים שהייתי צריך לקבל אותם, תאמיני לי שלא הייתי אומר כלום ממה רצו" (פרוטוקול מיום 18.4.10 שורות 6-7).

צב. נוכח האמור סבורני, כי אין להלום את טענותיו של המערער לפיהן יש לפסול את הודאותיו במשטרה בשל מניעת תרופות – לא את הודאתו מיום 20.5.09, ולא את זו מיום 22.5.09.

חקירה דציפה

צג. המערער טוען, כי נמנעו ממנו שעות שינה (סעיף 24 להודעת הערעור), וכי לא היתה הצדקה להוציאו לשחזור בשעות הלילה המאוחרות (סעיף 23; ראו גם סעיף 31 להודעת הערעור). נטען לשעות חקירה ארוכות מאד (סעיף 64). בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 43 להכרעת הדין), כי הגם שהמערער נחקר ביום 20.5.09 החל מן השעה

1410, והגם שהשחזור הסתיים בבוקרו של יום ה-21.5.09 בשעה 0332, הנה הודאותיו ניתנו החל מן השעה 1758, כך שאין ניתן לטעון שניתנו עקב עייפותו.

צד. חקירה רציפה של חשוד היא לעתים כורח המציאות – "בפסיקה שעסקה בנושא של מניעת שינה - כאמצעי חקירה - נקבע כי עייפותו של הנחקר, והיותו נתון לשאלות במשך פרק זמן ארוך 'הינם לעתים תוצאה בלתי נמנעת מחקירה או תוצאה נלווית לחקירה. זהו חלק מ'אי-הנוחות' הטבוע בחקירה'. על-כן, עצם העובדה כי נמנעת מנחקר היכולת לישון כלולה בסמכות הכללית של החוקר" (ע"פ 10715/08 ולס נ' מדינת ישראל (2009), בפסקה 26 מפי השופט לוי). מנגד, חקירה רציפה לאורך שעות ארוכות ללא הצדקה עניינית וללא הפסקות למנוחה עלולה להוות תחקור בלתי הוגן. נאמר, כי "מטבע הדברים לא ניתן לקבוע משך זמן 'פורמלי' כאמת מידה בהקשר זה" (קדמי, בעמ' 64). אכן, ברי – מזה – כי חקירה רצופה עשויה לגרום לעייפות יתרה, ומזה – כי יש חשיבות אופרטיבית בחקירה "להכות על הברזל בעודו חם". האיזון משמעו בחינה, האם היתה העייפות כה בלתי נסבלת, שפגמה בשיקול דעתו של הנחקר.

צה. בענייננו, החלה חקירתו של המערער ביום 20.5.09 בשעה 1410 (ראו עדותו של רב פקד תמיר ארד בעמ' 77 לפרוטוקול מיום 10.2.10 שורות 4-6), והסתיימה מעט אחרי השעה 2200. בשעה 2221 החל השחזור (תעתיק 5222ה', בעמ' 2). הודאותיו של המערער ניתנו החל מן השעה 1758, קרי, לאחר פחות מארבע שעות חקירה. במהלך חקירתו לא התלונן המערער על עייפות. נדמה, כי בנסיבות אלה יתקשה המערער לטעון שעייפותו או משך החקירה גרמו לו למסור את הודאתו. ואכן, בעדותו בבית המשפט טען המערער, כי נוכח עייפותו לא ראה את תיעוד השחזור (עמ' 576 לפרוטוקול מיום 18.4.10 שורות 7-8). בערעור נטען, כי "כאשר נעשה השחזור עם המערער הוא היה עייף, וכשחזור מהשחזור לא היה בידו לראות את הקלטת מרוב עייפות" (סעיף 31). עינינו הרואות: טענותיו של המערער – בבית המשפט המחוזי ובערעור – נוגעות לשלב שלאחר השחזור. לא נטען, וככל הנראה לא בכדי, כי עייפותו של המערער או משך החקירה גרמו לו למסור את הודאותיו.

צו. מעבר לכך, וכפי שגם ציין בית המשפט המחוזי, המערער חזר על חלק מהודאותיו גם בחקירתו מיום 22.5.09, לאחר ששהה למעלה מיממה בבית המעצר. עובדה זו נזקפת לחובתו של המערער גם בהקשר טענת העייפות.

צז. זכותו של עצור להיות מיוצג על ידי עורך דין ולהיועץ בו מעוגנת בסעיף 34(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות-אכיפה מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן חוק המעצרים). מדובר בזכות מן המעלה הראשונה (על חשיבותה ומהותה של זכות ההיועצות ראו למשל ע"פ 1301/06 אלזם נ' מדינת ישראל (2009), בפסקה 25 לפסק דינו של השופט לוי; ע"פ 5956/08 אל עוקה נ' מדינת ישראל (2011), בפסקה 10 לפסק דינו של השופט הנדל). מזכות ההיועצות נגזרת זכותו של העצור לקבל הודעה לעניין זה מגורמי החקירה, המעוגנת בסעיף 32(1) לחוק המעצרים.

צח. המערער טוען, כי בחקירותיו במשטרה נפגעה זכות ההיועצות שלו. טענה זו מושתתת על שתי טענות משנה: האחת, כי בחקירתו הראשונה (20.5.09) לא הודיעו לו החוקרים על זכותו להיועץ בעורך דין (הפרת חובת היידוע); השניה, כי בחקירתו השניה (22.5.09) מנעו החוקרים מן המערער לפגוש את עו"ד אולמן. נפתח בטענה הראשונה.

הפרת חובת ההיועצות – החקירה מיום 20.5.09

צט. המערער נעצר בכלא באר שבע. בעת מעצרו הודיעו לו השוטרים, כי הוא נעצר בחשד להשמדת ראיות, גרימת מוות, חטיפה וקשר לפשע. מהודעתו של המערער מיום 20.5.09 עולה, כי בפתח חקירתו הודיע לו החוקר על זכותו להיועץ בעו"ד. הדברים עולים גם מתמלול החקירה (מ.ט. 215/09(1), בעמ' 4):

"דובר ג – ... עכשיו אתה מבין על מה אתה נחקר?
 דובר ב (המערער – א"ר) – אני מבין.
 דובר ג – יופי. עכשיו אני מודיע לך שיש לך זכות
 להיועץ עם עורך דין, בסדר? יש לך עורך דין?
 דובר ב – כן.
 דובר ג – מי זה העורך דין?
 דובר ב – שמעון קוקוש.
 דובר ג – אתה רוצה שנודיע לו, שאתה עצור?
 דובר ב – אה ... כן.
 דובר ג – בסדר אנחנו נודיע, יש לך את הטלפון שלו?
 דובר ב – אין לי אותו פה, אבל יתכן שאוכל לזכור אותו,
 תן לי רק עט ונייר אולי יכולתי לזכור".

בהמשך הודע למערער כי אינו חייב לומר דבר וכל מה שיאמר עלול לשמש כראיה נגדו, וזה אישר כי הוא מבין (שם, בעמ' 5). רב פקד תמיר ארד העיד, כי נסיונותיו ליצור קשר טלפוני עם עו"ד קוקוש עלו בתוהו, ובדיעבד הסתבר לו כי זה שהה בחו"ל

(עמ' 80 לפרוטוקול מיום 10.2.10 שורות 15-24). לפי עדותו של רב פקד ארד, הודיע לסנגוריה הציבורית על מעצרו של המערער בחשד לרצח בסיום החקירה מיום 20.5.09 בשעה 2215 לערך (עמ' 81 לפרוטוקול שורות 11-13). החוקר ג'לאל חכרוש העיד, כי המערער ביקש שיודיעו לעו"ד קוקוש על מעצרו, אולם לא היתה בקשה מפורשת ממנו להתייעץ עם עורך דין (עמ' 107 לפרוטוקול מיום 17.2.10 שורות 1-6).

ק. הנה, הגרעין הקשה של חובת היידוע בדבר קיומה של זכות ההיועצות קיים בעניינו של המערער. עדיין נותרת השאלה – האם בקיומה של החקירה חרף בקשתו של המערער להודיע לעורך דינו יש כדי להפר את חובת ההיועצות? סבורני, כי בנסיבות אין התשובה לשאלה זו בחיוב. יש לזכור, ש"לעניין המפגש עם עורך דין יש להדגיש כי חובתה של המשטרה לפי סעיף 32 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), תשנ"ו-1996 היא ליידע את העצור בדבר זכותו להודיע לעורך דין על דבר מעצרו ועל זכותו לפגוש עורך דין" (ע"פ 2939/09 פילצה נ' מדינת ישראל (2009), מפי השופטת – כתארה אז – נאור). ועוד יש לזכור, כי גם אם ביקש חשוד להיפגש עם עורך דינו, ניתן להמשיך בחקירה עד להגעתו של עורך הדין, והחשוד רשאי לשמור על שתיקה (ע"פ 5203/98 חסין נ' מדינת ישראל (2002); ע"פ 1706/10 טגאפו נ' מדינת ישראל (2011), בפסקה י"ח). נוסף על כך, ובמובחן מע"פ 9956/05 שי נ' מדינת ישראל (2009), במהלך חקירתו לא ביקש המערער להיועץ בעורך דין ולא ביקש להפסיקה עד לקיומה של היועצות (ראו עדותו של רב פקד תמיר לפיה המערער לא ביקש הפסקה בחקירה לעניין זה (עמ' 68 לפרוטוקול מיום 10.2.10 שורות 21-22; עמ' 80 שורות 2-1), וכך גם העיד החוקר ג'לאל חכרוש (פרוטוקול מיום 17.2.10 בעמ' 110 שורות 14-13), והשוו לפסקה 9 בפסק דינה של הנשיאה ביניש בעניין שי); ראו גם ע"פ 5417/07 בונר נ' מדינת ישראל (30.5.13; להלן עניין בונר), בפסקה 12. מעבר לכך, וכעולה מתמלול החקירה, המערער לא ביקש מיזמתו להודיע לעורך דינו, והוא השיב לשאלה שהועלתה על ידי החוקר. יש לזכור, כי לא היתה זו הפעם הראשונה בה שהה המערער בחדרי החקירות של משטרת ישראל, והליך החקירה לא היה זר לו, לשון המעטה, ואף הודע לו, בפתח חקירתו, כי הוא רשאי לשמור על זכות השתיקה. בנסיבות אלה, סבורני כי לא נפגעה זכות ההיועצות של המערער.

קא. חרף מסקנה זו אוסיף, כי לדבריו של רב פקד ארד בבית המשפט, מבחינתו מרגע שהמערער לא ענה לגבי זכות ההיועצות – ויתר עליה (עמ' 81 שורה 5). ברם, בע"פ 10049/08 אבו עזא נ' מדינת ישראל הובעה הדעה, כי "אין לאפשר היסק בדבר ויתור משתמע על הזכות להיועץ בעורך דין", כי "גם אם ויתור על זכות ההיועצות הוא אפשרי צריך שהויתור יעשה מדעת ובאופן מפורש", וכי "ויתור על זכות ההיועצות צריך שיהיה מפורש, מדעת ויש לתעדו, בין היתר, בכתב ובחתימת החשוד" (פסקאות

108-109 ו-112 לפסק דינו של השופט דנציגר). עם זאת דומני, כי אין ניתן להקיש מדברים אלה לענייננו כי הזכות הופרה. ראשית, בעניין אבו עזא השאירו המשנה לנשיא נאור והשופט ג'ובראן סוגיה זו בצריך עיון. שנית, השופט דנציגר עצמו ציין שם (פסקה 119), כי "ככלל, די יהיה בהודעת הקצין הממונה אודות זכות ההיועצות מבלי שהחוקרים יצטרכו לשוב ולהודיע על זכות זו לחשוד". שלישית, בעניין אבו עזא ביקש הסנגור לקיים מפגש עם המערער דהתם, אולם סרב, מה שאין כן בנדוננו. עם זאת אציין, כי גם לעמדתי מוטב וראוי שהיתור יהא מפורש; ואולם, בנסיבות איני סבור שיש להפוך את המוטב להכרח.

קב. נוכח האמור סבורני, כי לא הופרה זכות ההיועצות של המערער, ככל שהדברים אמורים בחקירתו מיום 20.5.09.

מניעת מפגש – החקירה מיום 22.5.09

קג. המערער טוען, כי במהלך חקירתו ביום 22.5.09 נמנע ממנו מפגש עם עו"ד אולמן, אשר נשכרה על ידי בני משפחתו. על מנת לברר טענה זו, נידרש להשתלשלות העניינים לאחר החקירה הראשונה והשחזור: לאחר שהמשרה הודיעה לסנגוריה הציבורית על מעצרו של המערער, התייצבה עו"ד פרוינד מטעם הסנגוריה הציבורית לדיון בהארכת מעצרו ביום 21.5.09. עו"ד פרוינד העידה, כי נפגשה עם המערער בבית המשפט קודם לדיון בהארכת מעצרו למשך עשר דקות (עמ' 657 לפרוטוקול מיום 27.4.10 שורות 27-28; עמ' 658 שורות 31-32); כי בסיום הדיון נפגשה עם המערער בבית המעצר "כפי שצריך" ל"שיחה ארוכה באופן יחסי", בה הסבירה לו את זכויותיו (עמ' 652 שורות 14-17; עמ' 654 שורות 27-29); וכי למחרת, בצהרי יום ה-22.5.09, שוחח עמה המערער טלפונית, ובשיחה זו שבה והסבירה לו את זכויותיו (עמ' 652 שורות 27-33). לאחר שיחה זו נחקר המערער פעם נוספת, וכמפורט מעלה, במהלכה של חקירה זו שב על הודאתו ברציחתן של סילביה ודנה.

קד. בבית המשפט העיד רב פקד תמיר ארד, כי ביום 22.5.09 בשעות הצהריים התקשרה אליו עו"ד אולמן, הודיעה לו שמונתה באת כוחו של המערער וביקשה לפגשו, והוא השיב לה שנדרש אישורה של עו"ד פרוינד לשם כך וכן שתעביר יפוי כוח (עמ' 82 שורה 24-עמ' 83 שורה 23 לפרוטוקול מיום 10.2.10; ראו גם ת/13 – מזכר שרשם רב פקד ארד ביום 22.5.09). עו"ד פרוינד העידה, כי עו"ד אולמן התקשרה אליה בבקשה לפגוש את המערער, ולאחר שרב פקד ארד מסר לה שהמערער עומד על כך שעו"ד פרוינד תייצג אותו, הוחלט – בעצה אחת עם הסנגור הציבורי המחוזי – כי נדרשת הסכמתו של המערער לצורך פגישה עם עו"ד אולמן (עמ' 653 שורות 2-19).

לדבריה, רב פקד ארד הבטיח לה שתוכל לשוחח עם המערער קודם לחקירתו, אולם כשיצרה עמו קשר מאוחר יותר מסר לה כי החלה חקירתו של המערער, וכי המפגש עם עו"ד אולמן יתאפשר בסיומה. ואכן, רב פקד ארד העיד, כי בסיום חקירתו של המערער התיר לעו"ד אולמן לפגוש אותו (עמ' 84 שורות 7-21). עו"ד אולמן העידה, כי עו"ד פרוינד התנגדה שתטפל בתיק ותייצג את המערער, וכי עו"ד פרוינד אמרה כי כל עוד לא תיפגש היא עם המערער ותקבל את הסכמתו להחלפת הייצוג, ההחלפה לא תבוצע (עמ' 679 לפרוטוקול מיום 2.5.10 בשורות 10-23).

קה. סבורני, כי בעובדה שהמערער היה מיוצג על ידי עו"ד פרוינד ביום 22.5.09, עת נחקר במשטרה, ובעובדה כי הסבירה לו את זכויותיו – הן בפגישתם יום קודם לכן והן בשיחת הטלפון בצהרי 22.5.09 – היה כדי להגשים את תכליתיה של זכות ההיועצות: שמירה על הזכות להליך הוגן ופיקוח על הליכי החקירה. בהקשר זה יש לציין, כי המערער העיד בבית המשפט שאמר למשפחתו שהוא מעוניין בייצוגה של עו"ד פרוינד (עמ' 618 לפרוטוקול מיום 18.4.10 בשורות 19-28; ראו גם האזנת מספר 2009-36679 (ת/16א)), בה צותת המערער אומר "שיש לו עורכת דין מנהריה שחבל על הזמן".

קו. על רקע האמור, לא נמצא מקום להתערב במסקנתו של בית המשפט המחוזי, לפיה גם בחקירה מיום 22.5.09 לא נפגעה זכות ההיועצות של המערער.

טענות הזוטא – טיכום

קז. על יסוד האמור, אציע לחברי שלא להיעתר לערעור הזוטא כנגד קבילות הודאותיו של המערער. נפנה עתה לדון בכל אחת מהרשעותיו של המערער; בטרם נעשה כן, נייחד דברים קצרים באשר למשקלן של ההודאות, ולעדוטה של י'.

חלק II: הערות כלליות

משקלן של ההודאות

קח. גם לאחר שנקבע, כי הודאותיו של המערער קבילות, יש לבחון את משקלן. משקלה של הודאה נבחן שני מבחנים, פנימי וחיצוני – "המבחן הפנימי" (משקל עצמי) בודק את ההודאה על-פי סימני האמת העולים מתוכה, כגון הגיונה או חוסר הגיונה הפנימי, סידורם או בלבולם של הפרטים הנמסרים בה וכיוצא בזה סימנים של שכל ישר" (ע"פ 774/78 לוי נ' מדינת ישראל, פ"ד לג(3) 228, 234 (להלן עניין לוי)),

מפי השופט – כתארו אז – ברק); "על-פי המשקל החיצוני, נדרשת תוספת ראייתית מסוג 'דבר מה נוסף', החיצונית להודאתו של הנאשם, על מנת להרשיעו. מדובר בתוספת ראייתית מאמתת, שדי שתאשר במידת מה את תוכן ההודאה, ולא בתוספת ראייתית מסבכת מסוג של סיוע המתייחסת לזהות הנאשם כמבצע העבירה" (עניין מובארק, בפסקה 124). שני מבחנים אלה, הפנימי והחיצוני, מקיימים ביניהם קשרי גומלין (ע"פ 8187/11 פלוני נ' מדינת ישראל (19.8.13)), בפסקה 31 לפסק דינו של השופט סולברג).

קט. בנדוננו קבע בית המשפט המחוזי (פסקה 82 להכרעת הדין), כי ניתוח הודאותיו של המערער ביחס לכל אחד מן האישומים המפורטים מלמד, שאלו "נחזות כאמינות ומשקלן הראייתי מוצק", וכי "הסבריו במהלך הדיון אינם משכנעים ואינם מעוררים אמון". בית המשפט המחוזי קבע, כי קיימות ראיות חיצוניות להודאותיו של המערער המובילות למסקנה חד-משמעית לפיה מדובר בהודאות אמת (פסקה 83), שעליהן יש להוסיף את שקריו של המערער (פסקה 84). בית המשפט המחוזי דחה את טענתו של המערער, לפיה העובדה שזה הודה ברצח נוסף, בו לא הואשם, מפחיתה ממשקלן של הודאותיו. בערעור נטען (סעיף 66), כי אין ליתן משקל להודאותיו של המערער באשר אינן אמת, ואינן תואמות את אשר אירע בשטח. על משקל הודאותיו של המערער, הפנימי והחיצוני, נעמוד בהמשך, בפרקים המתייחסים לכל אחת מהעבירות בהן הורשע.

עדותה של י'

קי. סעיף 54א(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 קובע, כי "בית המשפט לא ירשיע נאשם על סמך עדותו היחידה של שותפו לעבירה, אלא אם מצא בחומר הראיות דבר לחיזוקה; ואולם אם היה השותף עד מדינה - טעונה עדותו סיוע; לענין זה, 'עד מדינה' - שותף לאותה עבירה המעיד מטעם התביעה לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה". בפסיקה נאמר, כי הגדרת עד מדינה מורכבת מקיומן של שלוש דרישות: האחת, שותף לאותה עבירה; השנייה, מתן או הבטחה של טובת ההנאה; השלישית, זיקה בין מתן טובת ההנאה לבין מתן העדות (ע"פ 7450/01 אבו ליטאף נ' מדינת ישראל (2007); להלן עניין אבו ליטאף, בפסקה 25); ע"פ 3197/07 אגבאריה נ' מדינת ישראל (2007)).

קיא. בית המשפט המחוזי דחה את טענתו של המערער כי יש לראות בי' עדת מדינה, ואת טענתו לפיה "מטרת הסדר הטיעון עם י' היתה עדותה כנגד הנאשם בבית משפט, וכי הסדר הטיעון היה משום טובת הנאה" (פסקה 122).

קיב. בערעוורו טוען המערער כנגד "הסכם עדת המדינה" שלפי הטענה נערך עם י'. נטען, כי "מדובר בעדת מדינה לכל דבר, אשר דבריה צריכים סיוע ולא חיזוק" (סעיף 244). אין לקבל טענה זו.

קיג. רב פקד תמיר ארד העיד בבית המשפט, כי י' לא ביקשה דבר ולא קיבלה דבר בתמורה לעדותה, דבר לא הובטח לה ולאורך כל הדרך ידעה שצפוי לה עונש (עמ' 57 לפרוטוקול מיום 10.2.10 שורות 23-25). גם במשפטה של י' העיד רב פקד ארד, כי לא הובטח לה דבר בתמורה לשיתוף הפעולה (נ/61, בעמ' 13 שורות 24-25). החוקר מחמוד סבאח העיד, כי לא נאמר לחברתה של י' (לה סיפרה על מעשי הרצח) שאם תשתף פעולה תקבל תמורה (עמ' 130 לפרוטוקול מיום 17.2.10 שורות 1-5). מחקירותיה של י' במשטרה (נ/36) עולה, כי במהלכן לא הובטח לה דבר בתמורה למסירת גרסתה. גם באת כוח המשיבה הצהירה בבית המשפט המחוזי, כי "לא היה הסכם עד מדינה מכל סוג שהוא, לא לפני, לא תוך כדי, ולא אחרי, בדיעבד, עם י'" (עמ' 572 לפרוטוקול מיום 11.4.10 שורות 23-24).

קיד. טענותיו של המערער לעניין קיומו של הסכם עד מדינה עם י' נסמכות בעיקרן על תיקונו של כתב האישום בעניינה. כזכור, מתחילה הואשמה י' ברציחתה של דנה ובסיוע לרצח סילביה (תפ"ח 129/09 – נ/60), אולם הורשעה במסגרת הסדר טיעון בשתי עבירות של סיוע לרצח והוטלו עליה כאמור ארבע עשרה שנות מאסר (ת/69, ת/69א). ואולם, תיקונו של כתב האישום אינו מהווה, מיניה וביה, טובת הנאה –

"התביעה מוחזקת כמי שפעלה משיקולים לגיטימיים וענייניים ולא היפוכו של דבר. אין מקום לעמדה חשדנית אפריורי שמכוחה תוטל תשתית חובה על התביעה לשכנע את בית המשפט בטוהר פעולותיה כאשר היא מתקנת כתב אישום. בניגוד לטענת המערער, תיקון כתב אישום אינו מקים חזקה של טובת הנאה... כתב אישום בין במסגרת הסדרי טיעון ובין מטעמים ראייתיים (ללא הסדר טיעון) הוא הליך שכיח המהווה חלק משגרת העשייה הפלילית, כאשר מלכתחילה שיקול הדעת הן המקורי והן בהמשך הדברים באשר לעבירות אותן יש לייחס לנאשם פלוני - שמור לתביעה" (עניין אבו ליטאף, בפסקה 29, מפי השופטת ברלינר).

אכן, מטבע הדברים מדובר בסוגיה תלויה נסיבות.

קטו. בדיון שהתקיים ביום 3.12.09 במסגרת תפ"ח 129/09 (נ/61) שבו הואשמה י', ציינה באת כוח המדינה, כי לצורך הסדר הטיעון עמה הובאו בחשבון גילה הצעיר של

י' בעת ביצוע העבירות; שיתוף הפעולה שלה עם המשטרה לאורך כל הדרך ללא קבלת תמורה; העובדה ששיתוף הפעולה האמור הביא לחשיפתן של העבירות שיוחסו למערער; חלקה הפיסי של י' בעבירות ומערכת היחסים בינה לבין המערער (הדברים נשנו גם בטיעוני המדינה לעונש בעניינה של י' מיום 21.1.10 – ת/77, בעמ' 17). סבורני, כי נוכח דברים אלה, אין להלום את טענת המערער לפיה הסדר הטיעון שנערך בעניינה של י' בא בגדר טובת הנאה. על כל אלה יש להוסיף, כי י' הפלילה את המערער בחקירותיה במשטרה, בטרם הוגש נגדה כתב אישום וממילא בטרם תוקן, ויש בכך כדי לחזק את המסקנה האמורה.

קטז. בית המשפט המחוזי דחה גם את טענת המערער, כי י' היא עדת מדינה לשיטתה. נקבע, כי "בעת שגוללה י' את גרסתה בפני החוקרים לא זכתה לטובת הנאה מתקבלת או מובטחת, ככל שהדברים אמורים במחשבתה ותודעתה הסובייקטיבית של י'" (פסקה 124).

קיז. בע"פ 2932/00 אלמקייס נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 102 נאמר מפי השופטת פרוקצ'יה, כי "בדרך כלל, תקוה או ציפיה סובייקטיבית של עד כי מתן גרסה בעלת תוכן מסוים על ידו תביא לתוצאה רצויה מבחינתו אינה הופכת אותו, מיניה וביה, לעד מדינה כל עוד גרסתו לא נמסרה בתגובה להבטחה שניתנה לו או לטובת הנאה שניתנה לו. עצם הציפיה או התקוה הסובייקטיבית לקבל טובת הנאה או הבטחה כאמור עשויות להשפיע על מהימנות הגרסה הנמסרת אך אין בהן לכשעצמן כדי להפוך את העד לעד מדינה כל עוד הרשות לא פעלה מצידה למתן הבטחה או טובת הנאה כאמור ... וכך, דרך כלל, השאלה אם הובטחה או ניתנה לעד טובת הנאה נתונה למבחן אובייקטיבי" (שם, בעמ' 111); בעניין אבו ליטאף נאמר (פסקה 39), כי "עד המאמין כי ניתנה או הובטחה לו טובת הנאה בזיקה לעדותו ייכלל בגדר אותו תחום ביניים של 'עד מדינה לשיטתו', ובכך יינתן ביטוי מלא לחשש שמקורו בדמיון בינו לבין עד מדינה מחד גיסא אל מול הסיכון שבהרחבת מעגל עדי המדינה מאידך גיסא ... על פי המתווה דלעיל בית המשפט יוכל להכיר בפלוני כעד מדינה לשיטתו כאשר בשלב הראשון, אין בהכרה זו כדי להכתיב את מידת התוספת הראייתית שתצטרף לעדותו על מנת לבסס הרשעה. מדובר במעין קביעה הצהרתית בדבר החשש למהימנות עדותו של העד השותף בשל אמונתו הסובייקטיבית. יחד עם זאת, על בית המשפט לבחון את תוכנה, עוצמתה והיקפה של האמונה הסובייקטיבית, ולאחר בחינה זו יהיה עליו לקבוע באופן מעשי את מידת התוספת הראייתית שנדרשת לביסוס ההרשעה"; ראו גם קדמי, בעמ' 199.

קית. אכן, בעדותה בבית המשפט מסרה י', כי "לא חשבתי שאני יואשם פה במשהו" (עמ' 402 לפרוטוקול מיום 17.3.10 שורות 9-10). כשנשאלה האם בחקירתה הובטח לה משהו לגבי עונש, והשיבה כי "אמרו שאת עלולה להיאשם בזה, ואת יכולה לשבת על זה שנים, ולא לקחתי את זה ברצינות" (שם, בשורות 24-25). בהמשך העידה י', כי "הם [חוקרי המשטרה – א"ר] נתנו לי באמת תחושה שהם מגנים עלי, והם משתפים איתי פעולה, והם עוזרים לי להפליל אותו [את המערער – א"ר]" (עמ' 553 לפרוטוקול מיום 21.3.10 שורות 24-27). בחקירתה הנגדית נשאלה י' האם היא יודעת מדוע נערכה איתה עסקת הטיעון, והשיבה "שאני אעיד עליו ... עשו עסקה בכדי שאני אעיד עליו" (עמ' 534 לפרוטוקול מיום 21.3.10 שורות 21-26).

קיט. גם אם מאמירות אלה ניתן ללמוד מעדותה של י' כי בחקירתה במשטרה סברה שלא תואשם ושאינה ניצבת בפני סיכון רציני, אין ללמוד ממנה כי סברה זו התבססה על הערכה שתוענק לה טובת הנאה; אדרבה – י' העידה שחוקרי המשטרה הטיחו בה שהיא עלולה להיות צפויה לענישה מחמירה. גם המערער טוען, כי "העובדה שלא האמינה [י' – א"ר] לחוקרים כי היא עלולה ללכת לכלא, מראה אף היא על בוחן מציאות לקוי" (סעיף 149 להודעת הערעור). על כן, אין להתערב במסקנתו של בית המשפט המחוזי. יתר על כן: בית המשפט המחוזי קבע, כי גם אם תוגדר י' כעדת מדינה, "הרי שלכל היותר, תהיה זו עדות הקרובה לעד שותף 'רגיל' ולפיכך די בתוספת ראייתית הקרובה לחיזוק, לרבות חיזוק ... חיזוקים למכביר יש לעדותה של י'" (פסקה 125 להכרעת הדין), קרי, עדותה של י' נבחנה גם בפרספקטיבה של "עדת מדינה לשיטתה", בפרמטרים שנקבעו.

קכ. המערער טוען, לאורכו ולרוחבו של כתב הערעור, טענות רבות כנגד מהימנותה של י'. רובן המכריע של טענותיו אינן נוגעות למעשים בהם הורשע המערער. בית המשפט המחוזי קבע, באשר למהימנותה, ש"תמימי דעים אנו עם הסנגורים המלומדים, כי י' אינה, בלשון המעטה, 'טלית שכולה תכלת'. אין חולק כי י' היתה בגדר מסייעת למעשי הרצח של דנה וסילביה ... ברור וכאמור לעיל, שי', סופו של יום, ביצעה מעשי פשע אכזריים. האם בכך יש כדי לפגוע בהודאתה ובעדותה? סבורנו, כי לכך התשובה שלילית" (פסקה 101), כי "המבחן לאמינותה ומהימנותה של י', בכל הקשור למעשי הרצח עליהם העידה, נעוץ בעדותה בפנינו ובאותות האמת שנתגלו בעדות זו ... יכול להיות שבעבר בנסיבות שונות, ובאילוצים כאלה ואחרים, שיקרה י', הן למשטרה והן לאחרים, ואולם וכאמור, אין הדבר פוגם באמון שנתנו בעדותה בפנינו" (פסקה 103), וכי "י' לא תמיד דבקה באמירת האמת, אלא שאין בכך כדי לשלול את אמינותה ומהימנותה באשר לעדותה כנגד הנאשם, בנוגע לכתב האישום דידן" (פסקה 106). בית המשפט סיכם, כי "י' הינה נערה שיש בה קווי אופי עברייניים ואולי אף מופרעות

מסוימת ... אולם ועיקר, אין בכל האמור כדי לכרסם ברושם שהותירה י' בפנינו, בכל הקשור לעיקרי הדברים בהם בחרנו ליתן אמון, נוכח האמינות והמהימנות שהותירה עדותה של י', בפנינו". נוכח קביעות מהימנות מובהקות אלה, נידרש אף אנו בעיקר לטענותיו של המערער ככל שהללו מופנות כנגד עדותה של י' במעשים בהם הורשע.

קכא. על רקע האמור, נפנה עתה לדון בכל אחת מהרשעותיו של המערער.

חלק III: הרשעתו של המערער ברציחתה של סילביה

קכב. הרשעתו של המערער ברציחתה של סילביה סבבה סביב שני צירים עיקריים: הודאותיו במשטרה ועדותה של י', שלכל אחד מהם מצא בית המשפט המחוזי חיזוקים בחומר הראיות. נדון עתה בכל אחד מצירים אלה.

הודאות המערער

קכג. על קבילות הודאותיו של המערער עמדנו למעלה, ונפנה איפוא לדון במשקלן.

המשקל הפנימי של ההודאות ברצח סילביה

קכד. לדידי, אין מקום להתערב בקביעותיו של בית המשפט המחוזי באשר למשקלן הפנימי של הודאות המערער בהשתתפות ברציחתה של סילביה. בהודאותיו של המערער מן הימים 20.5.09 ו-22.5.09, מסר זה גרסה קוהרנטית ומפורטת, כמפורט מעלה. בין שתי ההודאות שיחזר המערער את מעשיו, תוך שהוא מוביל את החוקרים לזירת הרצח. בית המשפט המחוזי דחה את טענת המערער, כי ידע פרטים על רצח סילביה מחוקרי המשטרה טרם חשיפת הפרשה על ידי י', שכן הללו לא היו מעורבים בחקירת הרצח (פסקה 210 להכרעת הדין). אמנם בהכרעת הדין נקבע גם, כי עדותו של המערער בבית המשפט בנוגע לרציחתה של סילביה "אינה עקבית, מלאה בסתירות, ומופרכת מאליה" (פסקה 217). גם העובדה, כי המערער מסר שלוש הודאות (שתי ההודאות והשחזור), מחזקת את משקלן הפנימי של ההודאות (עניין מובארק, בפסקה 123; ע"פ 6679/04 סטקלר נ' מדינת ישראל (2006), בפסקה 17).

לטענת המערער, העובדה כי הודה ברצח שלא נעשה (בגשר אריק) מפחיתה ממשקל הודאתו. בית המשפט המחוזי נדרש לכך בהכרעת הדין (פסקאות 85-86) בציינו, כי העובדה שלא נמצאה גופה אינה מלמדת בהכרח שלא בוצע רצח, וכי אין לשלול שההודאה ברצח הנוסף נמסרה בתחכום של המערער, על מנת שיוכל להתנער

ממכלול הודאתו בשלב מאוחר יותר. בכל הכבוד, לא נמצא טעם מבורר להתערב בקביעה זו. אכן, לעתים גם הודאות אמת מתובלות בשקרים, ועל בית המשפט לבור את הבר מן התבן. בנסיבות סבורני, כי העובדה שהמערער הודה גם ברצח שלא יוחס לו, ושספק רב אם אירע במציאות, אינה מפחיתה ממשקלה של הודאתו ברצח סילביה (השוו ע"פ 6977/03 סארה נ' מדינת ישראל (2009), בפסקה 18).

קכה. אם כן, אין מקום להתערב בקביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה הודאותיו של המערער מהוות נדבך מרכזי לצורך הרשעתו ברציחתה של סילביה. אלא שבכך לא סגי, ולצורך הרשעתו על יסוד הודאתו נדרשת כאמור תוספת ראייתית מסוג "דבר מה נוסף", על מנת לאמתה. על כך – להלן.

המשקל החיצוני של ההודאות ברצח סילביה – דבר מה נוסף

פרטים מוכמנים

קכו. בית המשפט המחוזי קבע, כי בחקירותיו במשטרה מסר המערער פרטים מוכמנים רבים על רציחתה של סילביה (פסקה 200). על אלה מנה בית המשפט המחוזי את מראה ולבושה של סילביה, שעת האירועים, זירת הרצח, המתתה של סילביה בחניקה והטבעתה במים העוברים בתעלה, והאבן שהונחה על גבה. סבורני כי למצער חלק מן הפרטים שמנה בית המשפט המחוזי הם פרטים מוכמנים (על פרטים מוכמנים כדבר מה נוסף ראו קדמי, בעמ' 159; ע"פ 690/10 אבו תיארה נ' מדינת ישראל (6.8.13), בפסקה 14; להלן עניין אבו תיארה). יש לזכור, כי די בפרט מוכמן אחד להוות דבר מה (עניין מובארק, בפסקה 125).

קכז. כך, למשל, המערער מסר כי סילביה היתה "שתויה" בליל הרצח (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 11, 13). פרט זה עולה בקנה אחד עם ממצאי דו"ח נתיחת גופתה של סילביה שנערך על ידי ד"ר חן קוגל בחודש ספטמבר 2003 (ת/57), לפיו בדמה של סילביה נמצאו 215 מיליגרם אלכוהול ו"עובר למותה היתה תחת השפעת אלכוהול" (עמ' 9). כן מסר המערער, כי סילביה הומתה בחניקה באמצעות כבל של וילון (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 13-14). פרט זה תואם את ממצאי דו"ח הנתיחה, לפיו מותה של סילביה "נגרם ככל הנראה מתשניק מכני (חנק), בעקבות הידוק לולאה על הצוואר" (עמ' 9; ראו גם עדותו של ד"ר קוגל בעמ' 245 לפרוטוקול). פרט זה אושש גם בעובדה שבזירת הרצח נמצא כבל המשמש לתליית וילונות בכלי-רכב (ת/25, תמונה 23; עדותו של שוטר המז"פ איתן מלכה בעמ' 103 לפרוטוקול מיום 17.2.10 שורות 24-30). אמנם, בחוות דעתו (ת/57) ציין ד"ר קוגל ש"הכבל שהועבר לבדיקתנו לא יכול היה

לגרום לנזקים שנמצאו על הצוואר" (עמ' 9), אולם על יסוד עדותו בעל פה קבע בית המשפט המחוזי כי "נוכח הממצאים האובייקטיביים שנמסרו לנו על ידי ד"ר קוגל, הרי שבהחלט סביר שהרצח נגרם על ידי הכבל שנמצא בזירה" (פסקה 184 להכרעת הדין). מכל מקום, המתתה של סילביה בחניקה – הוא פרט מוכמן, שאותו מסר המערער.

עוד מסר המערער בהודאתו, כי הוא ו-י' הניחו אבן על גבה של סילביה (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 16). גם פרט זה מצא אישור בתמונות שצולמו בזירת האירוע (ת/25, תמונות 9 ו-11).

המערער גם מסר בהודאתו, כי סילביה לבשה מכנסי ג'ינס (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 17). פרט זה אושש ותואם את התמונות שצולמו בזירת האירוע (ת/25, תמונה 12).

קכח. פרטים מוכמנים אלה עומדים בענייננו בדרישה של "דבר מה נוסף".

עדות שיטה

קכט. בית המשפט המחוזי קבע עוד, כי גם בעדותה של י.ג., המהוה – כך נקבע – עדות שיטה (פסקאות 322-323), יש לראות דבר מה נוסף. המערער אינו משיג על קביעה זו, ומכל מקום לא נמצא טעם להתערב בה (על שיטת ביצוע כדבר מה נוסף ראו קדמ'י, בעמ' 163-164); אכן –

"עדות שיטה מחייבת דרגה גבוהה של דמיון בין המעשים ... עם זאת, גם במסגרת עדות שיטה תיבתן רמת הדמיון הנדרשת בהתחשב במכלול הנתונים והראיות. כך למשל, כאשר מדובר בראיה יחידה לקביעת זהותו של הנאשם כמבצע העבירה ודאי שתידרש מידה רבה של דמיון בין העדויות, עד כדי מעין 'טביעת אצבע'. לעומת זאת, אם קיימת עדות מהימנה הקובעת את זהותו של הנאשם אך לעדות זו נדרש סיוע, הרי שרמת הדמיון שתידרש מעדות השיטה לעדות העיקרית תהיה פחותה. 'ערכה הראיתי של עדות שיטה אינו צריך להיקבע על יסוד מבחנים חיצוניים נוקשים, אלא צריך להישקל על רקען הפנימי של סך כל הראיות המצויות לפני בית המשפט ... מידת האינטנסיביות של הדמיון הנדרש היא, על כן, פונקציה של מעמדה של עדות השיטה ומקומה בסך כל הראיות הניצבות לפני בית המשפט' מכל מקום, גם כאשר נדרשת רמה פחותה של דמיון יש להצביע על קווי דמיון מוחשיים ואין להסתפק בדמיון כללי גרידא" (ע"פ 3372/11 קצב נ')

מדינת ישראל, פסקה 333 לפסק דינה של השופטת
(ארבל).

בענייננו, דומה כי נוכח מארג הראיות שהונח בפני בית המשפט המחוזי, לא היה הכרח בהצגת דמיון אינטנסיבי. מכל מקום סבורני, כי הדמיון שהוכח – הצעת טרמפ, שיטת הפיתוי (הצעת העבודה, הרלבנטית לרציחתה של דנה) והחניקה (שלמרבח המזל לא צלחה בעניינה של י.ג.) – מהווה עדות שיטה, גם לפי גישה מחמירה יותר. הדברים – ביזאריים ואיומים ככל שהיו – מובהקים הם, דווקא בהיותם חריגים כל כך. יש לזכור, כי י.ג. לא יכלה כמובן לתאם את גרסתה עם סילביה ודנה המנוחות, וגם עובדה זו משליכה על משקל עדותה, וכך גם העובדה כי המערער הורשע בעניינה (ראו עניין קצב, בפסקה 334).

קל. גם עדותה של י' בבית המשפט, שלגביה יפורט לקמן, מהווה דבר מה נוסף להודאתו של המערער (ואף למעלה מכך).

עדותה של י'

קלא. תוכן עדותה של י', המפלילה את המערער ברצח סילביה, פורט מעלה. בית המשפט המחוזי קבע, כי עדות זו "הנה אמינה, נתמכת בידיעת פרטים מוכמנים, ובראיות חיצוניות המחזקות את עדותה" (פסקה 148), וכי "העדות מפלילה את הנאשם ברצח סילביה מולרובה המנוחה, תוך מסירת פרטים מוכמנים רבים על אודות הרצח, אותם לא היתה י' יכולה לדעת ממקור אחר" (פסקה 170). לאחר העיון, לא נמצא להלום את טענותיו של המערער כנגד קביעות אלה.

קלב. המערער טוען, כי י' העידה שסילביה היתה חברתו (סעיף 234 להודעת הערעור). ואולם, עיון בפרוטוקול מלמד, כי י' העידה שהמערער סיפר לה שסילביה היתה חברתו ושהיא התלוננה "עליו על אונס" (עמ' 340 לפרוטוקול מיום 17.3.10 שורה 17).

בניגוד לטענת המערער (סעיף 227 להודעת הערעור), י' לא העידה שהמערער נשא את סילביה על גבו וחנק אותה בו זמנית. לפי עדותה, לאחר שסילביה ניסתה לברוח, תפס אותה המערער, גרר אותה למים ואז התחיל לחנוק אותה (עמ' 339 שורה 23-עמ' 340 שורה 1).

מוסיף המערער וטוען, כי לא יתכן שי' העידה, כי המערער ביקש ממנה לבדוק האם סילביה נושמת, ובה בשעה העידה כי התרחק ממנה כשהוא נושא את סילביה על כתפיו (סעיף 229 להודעת הערעור). אלא שהמערער לא שיקף כדבעי את עדותה של י' בבית המשפט; זו העידה, כי בזמן שהמערער חנק את סילביה – בתוך הנחל – היא ניצבה מולו, והוא ביקש ממנה לבדוק האם סילביה נושמת (עמ' 341 שורות 3-4, 23-20).

לטענת המערער (סעיף 237), בשחזור שנערך הובילה המשטרה את י' למקום מציאת גופתה של סילביה. בית המשפט המחוזי נדרש לטענה זו בהכרעת דינו (פסקה 169). בין היתר צוין, כי השוטרים שערכו את השחזור העידו שלא הכירו את הנקודה המדויקת בה נמצאה גופתה של סילביה (עדותו של השוטר רון דייסי בעמ' 212 שורות 9-1, ועדותו של השוטר שמשון משה בעמ' 216 שורות 18-21). בניגוד לטענת המערער, י' לא העידה כי הוכוונה על ידי השוטרים, אלא שזיהתה את המקום לפי המנהרה (עמ' 353 שורות 3-6).

הנה, אין בטענותיו של המערער כדי לשנות מקביעותיו של בית המשפט המחוזי בנוגע לעדותה של י' באשר לרציחתה של סילביה.

קלג. מן האמור עולה איפוא, כי עדותה של י' מהווה אף היא דבר מה נוסף להודאותיו ברצח סילביה. ואולם, עדותה של י' אינה מהווה אך אישור להודאותיו של המערער, והיא – יחד עם החיזוקים שנמצאו לה בחומר הראיות – מבססת כשלעצמה את הרשעתו של המערער ברצח סילביה מעל לכל ספק סביר.

קלד. חיזוק לעדותה של י' מצא בית המשפט המחוזי בפרטים המוכמנים שמסרה בחקירתה. עיון בחומר הראיות מלמד, כי למצער חלק מן הפרטים שנזכרו בהכרעת הדין (פסקה 170) הם אכן פרטים מוכמנים.

קלה. כך, למשל, י' מסרה כי סילביה היתה "מסטולה" בעת הרצח. פרט זה תואם כאמור את ממצאי דו"ח נתיחת גופתה של סילביה שנערך על ידי ד"ר קוגל בחודש ספטמבר 2003 (ת/57). וכך, י' מסרה כי סילביה נפלה ונחבלה במהלך הירידה לנחל. פרט זה תואם את דו"ח הנתיחה, לפיו על גופתה נמצאו פצעי שפשוף במקומות שונים כתוצאה ממכות או נפילה (ראו גם עדותו של ד"ר קוגל בעמ' 245 שורה 26-עמ' 246 שורה 7 לפרוטוקול מיום 24.2.10, וכן ת/46 – חוות דעת משלימה של ד"ר זייצב מיום 17.6.09, בה נאמר כי פצעי השפשוף יכולים להתיישב עם נפילה); עוד מסרה י', כי סילביה הומתה בחניקה. פרט זה תואם אף הוא את ממצאי דו"ח הנתיחה; גם עדותה

של י', לפיה היא והמערער הניחו את גופתה של סילביה במים והניחו עליה אבן, מצאה כאמור אישוש בתמונות שצולמו בזירת האירוע (ת/25, תמונות 9 ו-11). בהקשר לפרט האחרון יש לציין, כי הגם שי' העידה על הנחת אבן אחת, על גבי גופתה של סילביה נמצאו שתי אבנים; בית המשפט המחוזי נדרש לכך בהכרעת דינו (פסקה 163) בצינו, כי גם העד יצחק רפאלי, שמצא את הגופה, העיד על אבן אחת (עמ' 265 לפרוטוקול מיום 24.2.10 שורה 3; ת/59). נוכח זאת אין בהבדל בנוגע למספר האבנים כדי לקעקע את עדותה של י' או כדי להפחית ממשקלה. בהקשר זה יש לציין, כי גם המערער בהודאתו מסר שי' הניחה על גבה של סילביה אבן אחת (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 16).

קלו. נוסף על הפרטים המוכמנים, קבע בית המשפט המחוזי כי מחקרי תקשורת שהוגשו (ת/62) מהוים חיזוק נוסף לעדותה של י'. ממחקרים אלה עולה, כי בלילה שבין 4.7.03 ל-5.7.03 התקשר המערער ל-י' בשעה 0340 ובשעה 0353. ממצאים אלה, כך נקבע בהכרעת הדין, עולים בקנה אחד עם עדותה של י' לפיה המערער טלפן אליה בסביבות שלוש-ארבע לפנות בוקר והורה לה לרדת מביתה לרכבו (עמ' 336 לפרוטוקול שורה 20).

קלז. בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 196), כי גם עדותו של העד יוסי לוי, לפיה הבחין בסילביה בחוף דוגית בלילה שבין 4.7.03 ל-5.7.03 בשעה 0200, מחזקת את עדותה של י' באשר לשעת הרצח.

קלח. מן האמור עולה איפוא, כי גם עדותה של י', יחד עם הראיות החיצוניות לה, יכולה לשמש בסיס איתן להרשעתו של המערער ברציחתה של סילביה.

הרשעתו של המערער ברצח סילביה – סיכום

קלט. משקלן של הודאות המערער ברצח סילביה – הן הפנימי והן החיצוני – גבוה. להודאותיו של המערער נמצאו ראיות חיצוניות, התומכות בהן, בראש וראשונה הפרטים המוכמנים שמסר בחקירתו ועדותה של י'. גם עדותה של י', לה נמצאו ראיות חיצוניות בחומר הראיות המאששות אותה, מפלילה את המערער. לא נמצא איפוא מקום להתערב בהכרעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה המערער רצח את סילביה.

חלק IV: הרשעתו של המערער ברצח דנה

הודאותיו של המערער – המשקל הפנימי

קמ. גם בקביעותו של בית המשפט המחוזי באשר למשקלן הפנימי של הודאות המערער בהשתתפות ברציחתה של דנה לא נמצא מקום להתערב. בהודאותיו של המערער מן הימים 20.5.09 ו-22.5.09, מסר זה גרסה סדורה, כמפורט מעלה. בין שתי ההודאות שיחזר המערער את המעשים, תוך שהוא מוביל את החוקרים לזירת הרצח. בהכרעת הדין נקבע גם, כי עדותו של המערער בבית המשפט בנוגע לרציחתה של דנה אף היא "אינה עקבית, ונמצאה מלאה בסתירות מתוך עצמה, ומתוך דבריו של הנאשם בחקירה, ואין לתת אמון בגרסתו זו" (פסקה 309). כאמור מעלה, גם העובדה, שהמערער מסר שלוש הודאות (שתי ההודאות והשחזור), מחזקת את משקלן הפנימי.

קמא. להלן נעמוד על האישושים להודאתו של המערער ברציחתה של דנה.

המשקל החיצוני של ההודאות ברצח דנה – דבר מה נוסף

פרטים מוכמנים

קמב. בית המשפט המחוזי קבע, כי בחקירותיו במשטרה מסר המערער פרטים מוכמנים על רציחתה של דנה (פסקה 262). על אלה מנה בית המשפט המחוזי את הימצאותה של גרוטאת רכב גלידה בזירת הרצח, ואת מציאת שרידי גופתה של דנה. נוסף על כך, קבע בית המשפט המחוזי כי "תיאורו של הנאשם את שיטת הפיתוי של דנה, הוא בבחינת ידיעת פרטים מוכמנים, אשר עלו מחקירתה של י', ובדבר יש כדי לחזק את הודאתו זו של הנאשם, ואף את עדותה של י'. לדברי הנאשם, דנה נענתה להצעתה של י' ועלתה לרכב, למושב האחורי. גם פרט זה, מאמת את גרסתה של י'" (פסקה 259). עוד קבע בית המשפט המחוזי, כי גם טענת המערער לפיה הוא וי' השליכו את בגדיהם לתעלה ליד חוף הוואי היא פרט מוכמן (פסקה 263).

קמג. אכן, המערער מסר בחקירתו פרטים שונים – מעשה התרמית שהוביל את דנה להיכנס לרכבו, ישיבתה של דנה במושב האחורי ברכב והשלכת תיק לתעלת מים – אשר עלו מעדותה של י' (במשטרה ובבית המשפט), אולם לא אוששו בראיות אובייקטיביות. ספק רב בעיני אם מדובר בפרטים מוכמנים, והדבר נוגע יותר לדמיון בין גרסאות של מעורבים במעשה עבירה (ע"פ 8897/99 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 487), שגם הוא עשוי – מקום בו "לא הייתה להם כל הזדמנות לתאם את גרסאותיהם" – לחזק את גרסאותיהם.

קמד. מכל מקום, המערער מסר פרטים נוספים – כי בזירת הרצח עמד רכב גלידה נטוש, וכי גופתה של דנה נשרפה. פרטים אלה אומתו בראיות אובייקטיביות, והם בודאי משמשים דבר מה נוסף להודאותיו.

קמה. י' מסרה במשטרה, בחקירתה ובשחזור, כי בזירת הרצח ניצבה גרוטאת רכב (נ/36 – מ.ט. 191/09(1), בעמ' 112; ת/48, בעמ' 22, 26-27). על כך חזרה בעדותה בבית המשפט, בה מסרה כי מדובר ברכב גלידה (עמ' 362 לפרוטוקול מיום 17.3.10 שורות 5-14). בחקירתו הראשונה, בה לא הודה ברצח, מסר המערער, כי גופתה של דנה הונחה מתחת לרכב הרוס שישב על בלוקים (מ.ט. 215/09(3) בעמ' 6). בהודאתו מיום 20.5.09 מסר המערער, כי מדובר ב"ניידת גלידה" ישנה (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 4, 6). בשחזור מסר המערער, כי בזירת הרצח עמדה "ניידת של קרטיב ישן" (תעתיק 5222', בעמ' 8). בהודאתו מיום 22.5.09 מסר המערער, כי גופתה של דנה הונחה ב"רכב שלא משתמשים בו" (מ.ט. 218/09(2), בעמ' 18).

בעדותו בבית המשפט מסר רב פקד תמיר ארד, כי "לקחנו תצאות [תצלומי אויר – א"ר] מאותם שנים דרך הצבא שהצביעו למעשה על כך שבאמת בשנה הזאת היה רכב מסחרי שמוקם באותה נקודה שאותה י' מיקמה, היא ממש מיקמה את הנקודה בדיוק איפה שהיה הרכב. יש תצאות שמראות רכב מסחרי שעומד באותה נקודה" (עמ' 59 לפרוטוקול מיום 10.2.10 בשורות 14-17). לבית המשפט הוגשו תצלומי האויר (סומנו ת/6, ת/6א, ת/6ב, ת/7). התצלום האחרון בו נראה רכב הגלידה – ת/7 – מיום 24.7.03, ימים ספורים לפני רציחתה של דנה. בבית המשפט העיד מר גל רשף, בעל הרכב, שמסר כי בשנים 2001-2002 העלה "להר למעלה" רכב ששימש למכירת ארטיקים (עמ' 252 שורה 20-עמ' 253 שורה 2 לפרוטוקול מיום 24.2.10). בדו"ח הובלה והצבעה מיום 5.5.09 (חלק מ-ת/38) צוין, כי רשף הוביל את החוקרים "לאותו שטח בדיוק הובילה החשודה... [י'] שוטרים וציינה כי זו הזירה בה נרצחה דנה בנט". בבית המשפט העיד גם עופר עולמי, בעל חוות סוסים באזור הישוב מגדל, כי במשך מספר שנים היתה מונחת גרוטאת רכב בסמוך לחווה, לכיוון ואדי חמאם (עמ' 267 לפרוטוקול מיום 24.2.10 בשורות 4-17). בית המשפט המחוזי ציין (פסקה 275 להכרעת הדין), כי רשף ועולמי הצביעו במהלך עדותם על הנקודה בתצלום האויר בה ניצב הרכב "הוא המקום שבסמוך אליו נמצאו שרידי גופתה של דנה".

מן האמור עולה, כי דבר קיומו של רכב גלידה נטוש בזירת הרצח – עליו מסר המערער בהודאותיו – הוא פרט מוכמן מן המעלה הראשונה, שאומת בראיות אובייקטיביות, המהוה דבר מה נוסף לחיזוק הודאותיו של המערער.

קמו. המערער מסר בהודאתו מיום 20.5.09, כי גופתה של דנה נשרפה (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 7-8). כך מסר גם בשחזור (תעתיק 5222ה', בעמ' 11-12). פרט זה אומת בחוות דעתו של הפתולוג פרופ' יהודה היס, לפיה מבדיקת עצמותיה של דנה עולה כי אלה "היו חשופות לפעולת אש לא ישירה ולשמש" (ת/41א, בעמ' 5; ת/41ג, בעמ' 3). בחקירתו הראשית בבית המשפט ציין פרופ' היס, כי אין מדובר ב"שינוי תרמי שאנחנו מוצאים כשעצם כשהיא חשופה נוגעת בלהבה, אלא שינוי תרמי אחר כאשר יש עליה בחום אבל לא בלהבה ישירה, ואחת האפשרויות כאשר קורית שריפה בגופה והעצמות בשלב השריפה עדיין מכוסות ברקמות דקות" (עמ' 179 לפרוטוקול מיום 21.2.10 בשורות 7-10). פרופ' היס לא נחקר על כך בחקירתו הנגדית. נוכח זאת, גם שריפת גופתה של דנה היא פרט מוכמן, המהווה דבר מה לחיזוק הודאותיו של המערער.

קמז. בית המשפט המחוזי דחה (פסקה 305 להכרעת הדין) את טענותיו של המערער, כי פרטים על רציחתה של דנה נמסרו לו על ידי י' ועל המשטרה. נאמר, כי אף לשיטתו של המערער "הוא לא יכול היה לדעת מדברי י' שהפרטים שהיא מוסרת לו קשורים למקרה הרצח של דנה, שפורסם בתקשורת, והתרחש כשנתיים לפני המועד בו טוען הנאשם ש' סיפרה לו עליו". בית המשפט המחוזי דחה גם את טענתו של המערער, כי הפרטים על רציחתה של דנה נודעו לו מאמצעי התקשורת, בציינו כי "עד להגעתה של י' לחקירה במשטרה, לא היה ידוע למשטרה דבר אודות גורלה של דנה, שהוגדרה כנעדרת, וממילא הפרטים האמורים לא פורסמו לציבור".

קמח. נוסף על הפרטים המוכמנים, קבע בית המשפט המחוזי (פסקה 267), כי אף עדותה של י' בבית המשפט מחזקת את הודאותיו של המערער ברציחתה של דנה. על עדות זו נעמוד להלן.

עדותה של י'

קמט. עדותה של י', המפלילה את המערער ברציחתה של דנה, פורטה מעלה. בית המשפט המחוזי קבע, כי עדותה היתה "רצופה, קולחת, מהימנה, מפורטת ותאמה את הגרסה שמסרה י' בחקירותיה ובמהלך השחזור שנערך לה בפני חוקרי המשטרה" (פסקה 267 להכרעת הדין). בית המשפט המחוזי נדרש גם לטענותיו של המערער בדבר סתירות בעדותה של י', ודחה אותן אחת לאחת (פסקאות 293-297 להכרעת הדין). מסקנתו של בית המשפט המחוזי היתה כי:

"בעיקרי עדותה של י' לא נתגלו סתירות כלשהן, ועדותה היסודית, השוטפת והמקיפה מהווה חזרה על הדברים שמסרה במהלך חקירותיה ובשחזור שנערך עמה. גם

באשר לפרטים השונים המצוינים בסיכומי הנאשם כאמור לעיל, לא מצאנו כי קיימות סתירות מהותיות בעיקרי הדברים, למרבית הפרטים שבעדותה של י' באשר לאישום השני נמצאו חיזוקים ממקורות חיצוניים, כגון בהודאתו של הנאשם ובשחזור, בנוגע לגרוטאת הרכב, ולמקום אליו נסעו אחרי הרצח. אין מדובר בגרסאות שונות שאינן מתיישבות זו עם זו. ככל שהיה חוסר התאמה מסוים בין פרט כזה או אחר בחקירתה של י' ובעדותה, מדובר בפרטים טכניים, שאינם מהותיים, ואינם יורדים לשורש מהימנותה של העדות" (פסקה 301 להכרעת הדין).

קנ. בערעור נטען, כי עדותה של י' באשר לרכישת הבנוזין ששימש להצתת גופתה של דנה, מלמדת כי עדותה אינה אמת (סעיפים 141 ו-213 להודעת הערעור). ואולם, לבד מן הטענה כי מדובר ב"גרסה הזויה", אין זה נהיר על שום מה הועלתה טענה זו. כך, מעדותה של י' בבית המשפט המחוזי עולה, כי לא הסתכלה כשהמערער ירד מן הרכב לקנות בנוזין, ועל כן לא ראתה האם היו אנשים נוספים בתחנת הדלק, האם היה מתדלק, והאם המערער ניגש אל המתדלק (עמ' 368 לפרוטוקול מיום 17.3.10 שורות 13-29). בחקירתה הנגדית נשאלה י' האם "בתחנת הדלק היו אנשים" והשיבה "לא ראיתי" (עמ' 551 לפרוטוקול מיום 21.3.10 שורות 4-5); היא נשאלה כיצד רכש המערער דלק, והשיבה "אני לא הסתכלתי אבל, לא ראיתי מה הוא עשה בחוץ" (עמ' 550 שורות 21-23).

קנא. המערער טוען עוד, כי בית המשפט הגביל את משך חקירתה הנגדית של י' (סעיפים 209-210, 214 להודעת הערעור). בע"פ 4093/08 מגדל הזוהר לבנין בע"מ נ' מדינת ישראל (2008) נאמר, כי "בית המשפט רשאי להגביל את משך החקירה, אם מצא צורך בכך" (הנשיאה ביניש). המערער טוען, כי היו לו "שאלות, רבות ענייניות, והחקירה לא מוצתה עקב הגבלת זמן". ברם, על פני הדברים טענה זו לא הועלתה בסיכומיו של המערער בבית המשפט המחוזי, ומשכך קיים קושי להעלותה בשלב הערעור. יתירה מכך: המערער אינו מפרט מהן אותן שאלות שלפי הטענה נמנעו ממנו. בנסיבות אלה, אין לקבל טענה זו.

קנב. אם כן, לא נמצא מקום להתערב במסקנותיו של בית המשפט המחוזי באשר לעדותה של י', וזו מהוה דבר מה נוסף להודאותיו ברצח דנה. עדותה של י' – יחד עם החיזוקים שנמצאו לה בחומר הראיות – אף מבססת כשלעצמה את הרשעתו של המערער ברצח סילביה מעל לכל ספק סביר.

קנג. בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 98), כי הפרטים המוכמנים שמסרה י' בעדותה ובחקירתה מחזקים את עדותה. על פרטים אלה – רכב הגלידה הנטוש בזירת האירוע ושריפת גופתה של דנה – עמדנו מעלה.

קנד. עוד קבע בית המשפט המחוזי, כי גם עדותה של אחות המערער – סעדה – מחזקת את עדותה של י'. לאחר העיון, לא נמצא מקום להתערב בקביעה זו: י' העידה, כי לאחר רציחתה של דנה הגיע עם המערער לביתה של סעדה (עמ' 366-368 לפרוטוקול מיום 17.3.10) כשבגדיהם מגואלים בדם (עמ' 367 שורות 14-15), וכי זו הפעם היחידה בה הגיעו לביתה של סעדה במצב כזה (עמ' 369 שורות 1-3). סעדה העידה, כי המערער וי' הגיעו לביתה בשנת 2003 כשבגדיהם מוכתמים בדם (עמ' 199-198 לפרוטוקול מיום 21.2.10). לדבריה, המערער אמר לה שרב עם מישהו (עמ' 198 שורה 21). בהמשך העידה, כי זו הפעם היחידה בה הגיעו המערער וי' כשדם על בגדיהם (עמ' 202 שורות 15-17). יש לזכור, כי לפי התרשמותו של המשפט המחוזי סעדה "פעלה ככל האפשר לסייע לאחיה, הנאשם" (פסקה 287 להכרעת הדין).

על האמור יש להוסיף, כי בהודאתו במשטרה ובשחזור מסר המערער, כי לאחר רציחתה של דנה הלך עם י' לביתה של האחרונה (מ.ט. 215/09(5), בעמ' 8; תעתיק 5222ה', בעמ' 12-13). בחקירתו ביום 15.6.09 נשאל המערער "לא באתם לסעדה אף פעם לבית ושטפתם דם מהבגדים?", והשיב "לא" (מ.ט. 237/09(2), בעמ' 13). רק לאחר שעומת עם עדותה של סעדה כי היה מקרה כזה, מסר ש"זה מה שפעם אני הגעתי או ... הגעתי לבית אם היה לי ... היה לי בראש דם. אתה מבין? זה היה לי שהייתי ... נפצעתי בטבריה במכות שהיו עם ... [י' – א"ר]" (מ.ט. 237/09(2), בעמ' 15). בבית המשפט העיד המערער, כי הגיע לביתה של סעדה כשבגדיו מגואלים בדם לאחר שרב עם אחד אבו פאדי (עמ' 587 לפרוטוקול מיום 18.4.10 שורות 1-3; עמ' 624 לפרוטוקול משורה 16 ואילך).

קנה. חיזוקים נוספים לעדותה של י' נמצאו בהודאותיו של המערער (פסקה 267 להכרעת הדין), בגדרן כאמור מסר פרטים שעלו אך מחקירתה של י', וכן בעדותה של י.ג., כאמור מעלה (פסקאות 320 ו-323 להכרעת הדין).

הרשעתו של המערער ברצח דנה – סיכום

קנו. משקלן של הודאות המערער ברצח דנה – הן הפנימי והן החיצוני – גבוה. להודאותיו של המערער נמצאו ראיות חיצוניות התומכות בהן, בראש וראשונה הפרטים המוכמנים שמסר בחקירתו ועדותה של י'. גם עדותה של י', לה נמצאו ראיות חיצוניות

בחומר הראיות המאששות אותה, לרבות הודאותיו של המערער, מפלילה את המערער. לא נמצא איפוא מקום להתערב בהכרעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה המערער רצח את דנה.

חלק V: הרשעתו של המערער ברצח סימחוב

קנז. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער גם ברציחתו של סימחוב. באישום זה – בניגוד לרציחותיהן של סילביה ודנה – לבד מהודאתו של המערער לא עמדה בפני בית המשפט המחוזי ראיה ישירה הקושרת אותו להמתתו של סימחוב, והרשעתו הושתתה איפוא בעיקרה על הודאה זו. בכך, נאמר כבר כאן, שונה עניין זה במובהק מעניין רציחתן של סילביה ודנה; אין בפרשה זו עדות ראיה ישירה, כמו עדות ' בשני המקרים הללו, אף כי ישנן ראיות אחרות שעם משמעותן ועוצמתן יש להתמודד.

קנח. כמפורט מעלה, המערער הודה ברציחתו של סימחוב בשעה ששהו בתא המעצר בתחנת המשטרה בטבריה בשנת 2004. נזכיר, כי בזמן אמת, בחקירות שנערכו לאחר תליית סימחוב ב-2004, טען המערער שפריד תלה את סימחוב. התיק נסגר אז. בחקירתו מיום 20.5.09 הודה המערער ברציחתו של סימחוב, ואף שיחזר את מעשה הרצח. בחקירתו מיום 22.5.09 חזר בו המערער מהודאתו, וטען שפריד תלה את סימחוב. בבית המשפט מסר המערער, כי סימחוב התאבד (עמ' 636 לפרוטוקול מיום 18.4.10, שורות 18, 20). עוד מסר המערער בבית המשפט, כי קודם לשחזור הוכנסו פרטי האירוע לפיו על ידי חוקרי המשטרה (עמ' 575-576 לפרוטוקול הדיון מיום 18.4.10).

קנט. בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 336), כי תוכן הודאתו של המערער היא אמת. באשר למבחן הפנימי נאמר, כי המערער הודה ברצח מבלי שקדמה להודאתו הטחה או הכוונה מצד החוקרים; כי קודם להודאה חכך המערער האם למסור אותה, דבר המעיד "על מחשבה, הכנה והבשלה"; כי בתחילה מסר המערער הודאה כללית, ובשלב השני, במסגרת השחזור, מסר פרטים מלאים יותר "כשהתנהלות זו מתיישבת עם הודאת אמת"; וכי נסיונותיו של המערער במסגרת ההודאה לקמץ בפרטים ולשמור על ערפול מחזקים את האותנטיות שלה. התרשמותו של בית המשפט המחוזי היתה כי "הנאשם בלב שלם החליט, להודות בעצם ביצוע מעשה הרצח, לצד החלטה מודעת, ככל הנראה, לערפל את המעגלים המשניים סביב גרעין הודאה זו" (פסקה 337). עוד צוין, כי המערער כשל "מלהציג כל הסבר ראוי לעצם מתן ההודאה ותוכנה". בית המשפט ציין, כי טענתו של המערער לפיה הודאתו הושתלה על ידי חוקרי המשטרה הועלתה בעלמא לראשונה בעדותו בבית המשפט, וראש צוות החקירה לא נחקר על

טענה זו. לדבריו של בית המשפט המחוזי (פסקה 339), קיומן של גרסאות שונות מצד המערער באשר למותו של סימחוב מלמד, כי לא העמיד גרסה מוצקה מול הודאתו, וגם בכך יש כדי לחזק את משקל הודאותיו. בהכרעת הדין נאמר (פסקה 353), כי "איננו רואים תכלית להידרש ולהכריע, אלו מ'המניעים' הוא המניע 'הנכון' או המרכזי, שהוביל לביצוע הרצח". בית המשפט הטעים (פסקה 342), כי אין בקביעה לפי הודאתו של המערער היא הודאת אמת בעלת משקל סגולי גבוה כדי לאמץ את כלל אמירותיו במסגרת הודאתו; נאמר, כי בגדר הודאתו "מסר הנאשם פרטים שאינם אמת, או שלא הוכח כי הינם נכונים". בהקשר זה נאמר עוד, כי "לא ראינו דרך וצורך להכריע באשר לפרטי המנגנון המדויק באמצעותו רצח הנאשם את סימחוב" (פסקה 345; פסקה 357 להכרעת הדין).

קס. באשר למבחן החיצוני נאמר, כי מעורבותו של המערער בזירת האירועים, ידיעתו את מכלול הפרטים שהתרחשו עובר לאירועים וניסיון ההפללה הכפול של המערער את פריד (ברציחתו של סימחוב ובניסיון רציחתו של יאן בולקין), מהווים חיזוק להודאתו של המערער.

קסא. המערער טוען, כי הודאתו ברצח סימחוב היא כה דלה, עד כי אין ניתן לדלות ממנה את אשר אירע בפועל (סעיף 126). לטענתו, אף לא ניתן להסתמך על השחזור שביצע באשר "לא נתבקש להדגים כיצד בוצע הרצח" (סעיף 115). עוד טוען המערער, כי פרופ' היס, עורכה של חוות הדעת הפתולוגית, לא בדק נתונים הנוגעים לזירת הרצח ולמנוח סימחוב, ומכל מקום חוות דעתו אינה קובעת באופן חד משמעי כי מותו של סימחוב נגרם בתליה ולא בהתאבדות.

קסב. נסקור עתה את הראיות שעל יסודן הורשע המערער ברציחתו של סימחוב, בראש וראשונה את הודאתו.

הודאתו של המערער

המשקל הפנימי

קסג. המערער הודה ברצח סימחוב פעם אחת – בחקירתו מיום 20.5.09, ולאחר מכן שיחזר את המעשה. יצוין כבר כאן, כי קריאת ההודאה מותירה רושם דל, והחוקר גם לא הרחיב בשאלותיו. כל ההודאה משתרעת על פני שורות קצרות. אשר לשחזור, הקושי הוא, כפי שיפורט, בסתירות בינו לבין ההודאה וכן בינו לבין כתב האישום, שגם בית המשפט קמא נדרש אליהן. נזכיר, כי בחקירתו מיום 22.5.09 חזר בו המערער

מהודאתו (הודעתו מיום 22.5.09 בשורות 126-131; מ.ט. 218/09(2) בעמ' 20-מ.ט. 218/09(3) בעמ' 6). אכן, בהודאתו מיום 20.5.09 מסר המערער (מ.ט. 215/09(6), בעמ' 7-9), כי הכה את העצור בצווארו (בחקירתו הצביע המערער על הצוואר – 19:17:38), הכניס אותו לשירותים שבתא המערער, ומשך אותו על החלון למעלה. המערער מסר, כי נראה לו שהעצור היה ערבי, וכי הלך לישון לאחר מכן עד שהשוטרים נכנסו בבוקר. בשחזור (תעתיק 15222', עמ' 15 ואילך) מסר המערער, כי העצור היה קווקזי, וכשכולם ישנו, בשעה 0200 לערך, הם שוחחו בשירותים והוא הכה את העצור בגרון וזה נפל על הרצפה. המערער מסר, כי שלף חוט ממכנסיו, הרים את העצור, כרך את החוט על צווארו ותלה אותו על הסורג. המערער מסר, כי פריד לא היה קשור לרצח.

קסד. בית המשפט המחוזי ציין בהכרעת דינו, כי השוואת הודאתו של המערער מיום 20.5.09 לשחזור שערך מלמדת, כי "קיימים פרטים לא מבוטלים שאינם אחידים" (פסקה 343). על אלה מנה בית המשפט המחוזי את מוצאו של הנרצח, שעת האירוע, התנהלות העצורים האחרים בתא והמקום המדויק בתא המערער בו הכה את סימחוב. צוין גם, כי בניגוד לגרסתו של המערער בהודאתו לפיה תלה את סימחוב בשרוך ששלף ממכנסיו "הוכח, מתוך עיון בעדויות, כי אכן השרוך שהיה מתוח על דלת המקלחת ולא השרוך ממכנסיו של הנאשם, שימש לחניקת ותליית סימחוב" (פסקה 344 להכרעת הדין). בית המשפט המחוזי סיכם את הדברים באמרו, כי "איננו רואים מנגד דרך וצורך לקבוע כי סימחוב אכן נרצח על פי המנגנון המדויק כמתואר על ידו בשחזור ... איננו מוציאים מכלל אפשרות כי השתלשלות האירועים בתא המקלחת היתה שונה באופן כזה או אחר, מהגרסה שהציג הנאשם בשחזור" (פסקה 345), וכי "על יסוד התנהלותו ואופיו של הנאשם, אין מקום להעמיק חקר על מנת להתחקות, אחרי המניעים שהביאו את הנאשם להצגת פרט כזה או אחר, נכון או לא נכון"; הוסף, כי "אילו היה מוכח בפנינו כי מנגנון הרציחה, על פי השחזור, אכן אינו אפשרי, אף היינו קובעים פוזיטיבית כי בהכרח הנאשם רצח את סימחוב, במנגנון שונה מזה שהוצע על ידו בשחזור ... האמור יש בו לייתר כל דיון וניתוח מעמיקים באשר להתכנות 'הטכנית' של מנגנון התליה המדויק כפי שתיאר אותו הנאשם בשחזור, לרבות דיון באותן הטענות שהועלו על ידי ב"כ הנאשם כנגד אופן עריכת השחזור, כמו גם חוות דעת המומחה בעניין, וכן הטענות שהוצגו מטעם הצדדים לשאלת משקלה ונכונותה" (פסקה 357). בית המשפט המחוזי ציין, כי בניגוד להנחותיה של המשיבה, סימחוב נתלה בחלקו העליון של הסורג (פסקה 358), וכי "גם באשר לאופן 'נטרול' הקרבן במקלחת אין מקום להעמיק" (שם).

קסה. כאמור, בית המשפט המחוזי רשאי היה לפלג את הודאתו של המערער ברציחתו של סימחוב, ולאמץ אותה בחלקה. ואולם, בית המשפט דחה למעשה את חלק

הארי של ההודאה, או למצער נמנע מקביעה כי היא אמת (והיה נכון לאמץ תרחישים אחרים), ואימץ אך את אמירתו של המערער כי המית את סימחוב. סבורני, כי הגם שבעובדה זו כלשעצמה אין כדי לעורר ספק סביר במהימנות הודאתו של המערער ברציחתו של סימחוב, לצורך ביסוסה ואישושה היה על המשיבה להציג ראיות חיצוניות כבדות משקל. אכן, "ככל שמשקלה העצמי של ההודאה הוא קטן יותר, כן גדול הצורך להיזקק לאמת מידה חיצונית לבחינת האמת שבהודאה" (עניין לוי, בעמ' 234; ע"פ 9275/06 אבו מוך נ' מדינת ישראל (2010), בפסקה 8). ובהקשר השחזור נאמר, כי "אין די בהצגת שחזור 'אפשרי', אלא יש להראות כי על-פי הסימנים שנותרו לאחר המעשה – השחזור הינו 'אמיתי', לאמור: חוזר על שהתרחש למעשה במציאות" (קדמי, בעמ' 158). יש לזכור גם, כי המערער הודה ברצח סימחוב פעם אחת (ושיחזר את המעשה), וזאת בניגוד להודאה הכפולה (לבד מהשחזור) שמסר במעשי הרצח של סילביה ודנה.

קסו. בית המשפט המחוזי מנה מספר ראיות חיצוניות, שיש בהן – לשיטתו – כדי לשמש דבר מה נוסף להודאתו של המערער ולחזקה. להלן נעמוד על ראיות אלה.

המשקל החיצוני

העיתוי בהפללת פריד

קסז. לתלייתו של סימחוב בתא המעצר ב-5.3.04 קדם אירוע אחר, שהתרחש מספר ימים קודם לכן, בו נמצא תלוי עצור אחר בשם יאן בולקין. בהודעתו מיום 1.3.04 (מ/1) מסר בולקין, כי ניסה להתאבד. בהודעותיו מיום 5.3.04 (מ/2, מ/3) מסר בולקין, כי פריד תלה אותו. בהודעתו מיום 9.3.04 (מ/5) מסר בולקין, כי הוא ביים, בעצתם של המערער ופריד, את התאבדותו, כדי שיועבר לבית חולים לחולי נפש. בולקין מסר, כי הפליל את פריד "בגלל שהעצור עדואן שהיה איתנו באותו תא מעצר אמר לי" (עמ' 3 שם, שורה 17). בעדותו בבית המשפט חזר בולקין על גרסתו מיום 9.3.04 (עמ' 297-296 לפרוטוקול מיום 10.3.10). בית המשפט המחוזי קבע, כי הגם שאין ניתן לבסס ממצאים עצמאיים על עדותו של בולקין, גרסתו לפיה ביים ניסיון התאבדות בעצת המערער ופריד "אינה במחלוקת היום" (פסקה 347).

קסח. המערער נחקר על אירוע יאן בולקין ביום 29.2.04. בהודעתו ממועד זה מסר, כי בולקין ניסה להתאבד. בחקירתו מיום 5.3.04 מסר המערער, כי פריד ניסה לרצוח את בולקין (עמ' 2-11). לדבריו, ביקש לפגוש חוקרים על מנת לשטוח את גרסתו, אולם לא

נענה (עמ' 11-12; כך גם עולה מדו"ח תחקור מיום 5.3.04, סעיפים 20-21). על גרסתו המפלילה את פריד חזר המערער בהודעתו מיום 10.3.04.

קסט. בית המשפט המחוזי קבע, כי "העיתוי בהפללת פריד כמפורט, זאת רק בסמוך לרצח סימחוב, מחזק כשלעצמו את אשמת הנאשם, שעה שמסתבר, לרבות על פי הגיון החיים, כי מוטיבציה כאמור, על המורכבות, והסיכון הכרוכים בהפללה שכזו, תימצא רק אצל מי שמבקש להסתיר את מעורבותו ולהרחיק כל חשד ממנו" (עמ' 148 להכרעת הדין). בית המשפט המחוזי ציין, כי למסקנה האמורה הגיע גם פריד (שם). למסקנה זו, בכל הכבוד, איני יכול להצטרף. גם אם נניח, כי השתלשלות העניינים מלמדת על חפצו של המערער בהפללתו של פריד (לשווא), מסופקני האם בהכרח יש בה כדי להצביע על המערער כמי שהמית את סימחוב.

עדותו של פריד

קע. בית המשפט המחוזי ציין (פסקה 348), כי התרשם לחיוב מעדותו של פריד, וכי ממכלול הודעותיו "עולה כי הוא מכחיש באופן אחיד כל מעורבות לתליית סימחוב". ואולם, יש לזכור כי המערער – הוא ולא פריד – הואשם ברציחתו של סימחוב. סבורני, כי קביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה פריד חף מפשע ככל שהדברים אמורים ברציחתו של סימחוב, אינה מלמדת בהכרח כי המערער המית את סימחוב. יש לציין, כי בחקירותיו במשטרה (מיום 6.3.04 (נ/15), מיום 8.3.04 (נ/14) ומיום 24.6.09 (נ/17)) לא טען פריד שהמערער רצח את סימחוב, וכך גם בעדותו בבית המשפט (עמ' 307-320 לפרוטוקול מיום 10.3.10). רק בעימות ביניהם (נ/16) הטיח פריד במערער, כי "אולי עשית זה ושולח את זה עלי" (עמ' 10), וכי "אתה מחביא משהו יא בנאדם" (עמ' 11). לטעמי קשה לראות באמירות אלה דבר מה נוסף להודאתו של המערער ברצח סימחוב.

ההשראה מתליית יאן, רציחות קודמות ושיטת הרצח

קעא. בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 349 להכרעת הדין), כי "הסמיכות והדמיון בין אירוע התליה של יאן בולקין לאירוע התליה של סימחוב, מהוים חיזוק נוסף למעורבות הנאשם ברצח", וכי "הקלות בה ניתן להפליל את פריד באירועים, היוותה כנראה גם גורם מדרבן לאירועים". בכל הכבוד, התקשיתי לרדת לשורשה של קביעה זו. לדידי, אין באירוע התליה של יאן בולקין – או ליתר דיוק אירוע ביום התליה – וסמיכותו למותו של סימחוב, כדי לחזק את הראיות כנגד המערער. אדרבה, מעורבותו של פריד באירוע יאן בולקין וקביעתו של בית המשפט המחוזי כי גם הוא היה מעורב בביום התליה מלמדת לכאורה, שאין ניתן לראות באירוע זה דבר מה נוסף להודאתו של

המערער בהמתתו של סימחוב – "שיטה שהיא 'מקובלת' על עבריינים – אינה 'שיטה' בעלת משקל ראייתי" (י' קדמי על הראיות – חלק שני (2009) 715, והאסמכתאות שם).

קעב. הוא הדין בקביעתו של בית המשפט המחוזי, כי "נסיונו של הנאשם ברציחות קודמות כאמור, יש בו גם כדי להוות סממן אובייקטיבי המאמת את הודאת הנאשם ברצח סימחוב" (פסקה 350), וכי גם שיטת המתתו של סימחוב – בחניקה – הדומה לשיטה בה רצח המערער את דנה וסילביה, מהווה "תוספת ראייתית של סיוע" (פסקה 351). ספק אם נסיונו המוכח של המערער כרוצח (לפי ההכרעה מעלה) קושר אותו בהכרח למותו של סימחוב, וכך גם מותו של סימחוב בחניקה. אין די בחניקה – כשלעצמה – כדי לקבוע שמדובר בשיטה אחידה בה נקטו המערערים. אין מדובר "בעבירה שבוצעה תוך נקיטה בשיטת ביצוע מיוחדת במינה – שיטה שיש בה להצביע כדי לייחד את המבצע" (על הראיות – חלק שני, בעמ' 712; ע"פ 411/04 טטרון נ' מדינת ישראל (2006), בפסקה 14). נאמר עוד, כי אין די "בשיטה המתאפיינת ב'מיון כללי' בלבד לשיטה נושא ההשוואה" (על הראיות – חלק שני, בעמ' 715).

חוות הדעת הרפואית

קעג. לסימחוב נערכה בדיקת חיים, שנערכה בחודש מארס 2004, מספר שבועות בטרם מותו בעת ששכב על ערש דוי. חוות הדעת ניתנה ביום 12.3.04 על ידי פרופ' היס. בחוות הדעת נאמר (בעמ' 2), כי "בטומוגרפיה ממוחשבת של המוח והצוואר אין סימני חבלה או מחלה". בעדותו בבית המשפט אישר פרופ' היס, כי לבד מסימני התליה בצוואר לא מצא סימני אלימות נוספים בגופו של סימחוב (עמ' 188 לפרוטוקול מיום 21.2.10 בשורות 14-16), אולם העיד כי היעדרם של סימני אלימות חיצוניים אינו מלמד בהכרח שלא היתה חבלה מעבר לתליה "ובמידה והיו סימני אלימות שלא השאירו סימנים חיצוניים, לא יכול לשלול שיש כאלה" (עמ' 191 לפרוטוקול מיום 21.2.10 בשורות 24-29; עמ' 192 שורות 8-11). עוד ציין פרופ' היס, כי "רק לאחר מוות אפשר לבדוק רקמות פנימיות ולמצוא שם סימני חבלה שלא באו לידי ביטוי על פני העור" (עמ' 192 שורות 2-3); בדיקה כזו לא הונחה בפני בית המשפט המחוזי. מדברים אלה עולה, שחוות הדעת הקלינית אינה מאששת את גרסתו של המערער בהודאתו, לפיה הכה את סימחוב בצווארו קודם לתלייתו.

קעד. עוד נאמר בחוות הדעת (עמ' 4), כי "על סמך תוצאות הבדיקה לא ניתן לקבוע אם התליה היתה עצמית או ע"י אחרים, ולא ניתן לשלול אפשרות שנגרמה ע"י אחרים". בבית המשפט העיד פרופ' היס, כי "מכיוון שנמצא כי תעלת הלחץ היא בשליש האמצעי של הצוואר וברוב רובם של מקרי תליה עצמי תעלת הלחץ היא בשליש

העליון של הצוואר, מבלי שהזדקקתי לשום תמיכה נוספת, ולמרות שנאמר לי שהאדם הזה התאבד, כתבתי שמהבדיקה שלי עולה שאני לא יכול לשלול שהאדם הזה נתלה על ידי אדם אחר ... זה יכול להיווצר או על ידי תוקף שמנסה לתלות את הקורבן או על ידי תליה חריגה כלומר בנסיבות חריגות" (עמ' 190 שורות 5-14). בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 352), כי מסקנותיו של פרופ' היס בעניין מיקום תעלת הלחץ בצוואר "עומדות בניגוד לגרסה המאוחרת של הנאשם בפנינו, ולחוות דעת המומחה מטעמו, כי סימחוב התאבד", ועל כן מהוה חוות דעתו דבר מה נוסף להודאתו של המערער. דעתי, בכל הכבוד, שונה. האמור בחוות דעתו של פרופ' היס, לפיו סימחוב נתלה על ידי אחר, הוא בגדר אפשרות, אם גם אפשרות סבירה. פרופ' היס לא שלל את האפשרות שסימחוב התאבד. בנסיבות אלה, ונזכיר כי עסקינן בפלילים, איני סבור שחוות דעתו של פרופ' היס יכולה לשמש דבר מה נוסף להודאתו של המערער. על כך יש להוסיף, כי לא נבדקו תוצאות בדיקת ה-DNA של חבל התליה באמצעותו נתלה סימחוב (פסקה 361 להכרעת דינו של בית המשפט המחוזי). מבלי להכריע האם מדובר – כטענת המערער – במחדל חקירה, סבורני כי עובדה זו מחזקת את המסקנה לפיה קשה להסתמך על חוות דעתו של פרופ' היס כדבר מה נוסף.

עדותה של י'

קעה. י' העידה בחקירתה, כי המערער התקשר אליה מבית הכלא, וסיפר לה שקרא ל"בן אדם", אמר לו שיש בעית חשמל, ולאחר שאותו אדם עלה על כסא על מנת לתקן את בעית החשמל, משך המערער את הכסא והאדם נתלה (עמ' 374-375 לפרוטוקול מיום 17.3.10). בית המשפט המחוזי קבע, כי "עדותה של י' בהקשר זה, באה בגדר ראייה חיצונית ובלתי תלויה, (להתרחשות) האירועים נשוא כתב האישום השלישי, ויש בה לכל הפחות להוות 'דבר מה'" (פסקה 354).

קעו. גם בעניין זה דעתי שונה. תיאורה של י' לגבי אותה שיחת טלפון אינו מתיישב עם הודאתו של המערער, והיא מסרה שהמערער דיבר ב"קודים" (עמ' 374 שורה 29). י' אף לא זכרה מתי נערכה אותה שיחת טלפון נטענת (עמ' 375 שורה 17-עמ' 377 שורה 14). בנסיבות אלה, ספק אם ניתן לראות בעדותה של י' דבר מה נוסף להודאתו של המערער.

קעז. בית המשפט המחוזי ציין (פסקה 356), כי הודעותיו של המערער, בהן הרחיק עצמו ממותו של סימחוב וצייר עצמו "כמצילו ומגינו", כלשון בית המשפט המחוזי, והפליל את פריד, באות "בגדר התנהגות מפלילה" ומשמשות דבר מה נוסף להודאתו.

התנהגות מסבכת או מפלילה של נאשם אכן עלולה להוות דבר מה נוסף (עניין מילשטיין, בפסקה 20 לפסק דינו של השופט לוי; ע"פ 1275/95 נסים נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(5) 359, 373). עם זאת נאמר, כי "התנהגות תיראה כ'מפלילה' כאשר היא מבטאת 'תחושת אשם', או כאשר מתחייבת ממנה מסקנה מסבכת. בתור שכזו מהווה ההתנהגות המפלילה מעין 'ראשית הודיה' בהתנהגות" (קדמי, בעמ' 162; ראו גם שם, בעמ' 311). על רקע זה נבחן את מסקנתו של בית המשפט המחוזי בענייננו.

קעח. נשוב לחקירת "זמן האמת": בהודעתו מיום 5.3.04 מסר המערער, כי הבחין בתא שמולו במספר עצורים מכים את סימחוב, ואז "הבחור הזה [סימחוב – א"ר] התחיל לצעוק לשוטר בוא תוציא אותי מפה [מהתא שמול תאו של המערער – א"ר] ... וגם אני צעקתי בוא תוציא את הבן אדם הוא לא מרגיש טוב לא אמרתי שמרביצים לו ... הגיע שוטרים ואמרתי לדהל השוטר שיקח אותו החוצה אולי יש לו דברים פרטיים לומר" (שורות 18-26). עצורים אחרים ששהו בתאו של המערער ובתא שמולו מסרו על חילופי דברים קשים בין סימחוב לבין עצור בשם איגור, על רקע טענתו של האחרון שסימחוב הלשין עליו למשטרה, וכי סימחוב צעק לשוטרים שברצונו לצאת מהתא בו שהה איגור (נ/א' – הודעתו של אנואר אבו סאלח מיום 6.3.04; נ/א' 49 – הודעתו של עאטף סלימאן מיום 6.3.04; נ/א' 50 – הודעתו של אבישלום חזות מיום 6.3.04; נ/א' 51 – הודעתו של ולנטין רומנוב מיום 6.3.04, בה מסר גם כי "ואז אני שומע סימחוב אומר איי איי כאילו מרביצים אותו אני לא ראיתי מי מרביץ את סימחוב" (שורות 13-15); נ/א' 52 – הודעתו של יצחק ליבוביץ מיום 6.3.04, בה מסר כי "איגור ואהרן (סימחוב – א"ר) נכנסו לשירותים המשיכו בצעקות ביניהם וגם שמעתי 'כפות' ביניהם לא ראיתי מי הרביץ למי" (עמ' 2 שורות 2-4)).

אבישלום חזות מסר בהודעתו גם (עמ' 2 שורות 9-10), כי "אני התחלתי לצעוק לשוטרים כדי שיכנסו ויוציאו את סימחוב מהתא"; יצחק ליבוביץ מסר בהודעתו (עמ' 2 שורות 10-13), כי "אהרן [סימחוב] צעק לשוטרים שיוציאו אותו השוטרים לא הגיעו בזמן ושאר העצורים בתא הצטרפו לצעקות לקרוא לשוטרים, ביניהם מתאגנה, אנואר, אבישלום".

אם כן, גרסתו של המערער לפיה קרא לשוטרים לאחר שנוכח כי סימחוב הוכה בתא המעצר לא נתמכה בעדויותיהם של עצורים אחרים. עם זאת, איני סבור כי מדובר בגרסה החורגת באופן קיצוני מתיאוריהם של עצורים אחרים, כמפורט מעלה. ואמנם, גם בית המשפט המחוזי ציין כי גרסתו של המערער לפיה כולם הכו את סימחוב ולעומת זאת הוא גונן עליו, לא נתמכה "לכל הפחות בעוצמה המתוארת, גם לא בעדות העצורים האחרים".

קעט. בנסיבות אלה איני סבור, כי התנהגותו של המערער במהלך חקירתו ביום 5.3.04 מצביעה על מסקנה חד משמעית המסבכת את המערער והמהווה "מעין ראשית הודיה", כזו המתאפיינת במגמה ברורה ומודגשת של "הרחקה עצמית" (קדמי, בעמ' 311), ומכל מקום לא בעוצמה כזו המאפשרת לראות בה דבר מה נוסף להודאתו.

הרשעתו של המערער ברציחתו של סימחוב – סיכום

קפ. משקלה הפנימי של הודאת המערער ברציחתו של סימחוב – להבדיל מהודאותיו ברציחותיהן של סילביה ודנה – אינו גבוה, ההודאה היא קצרה ולא רבת משקל והשחזור העלה סימני שאלה שנמנו. כמפורט מעלה, איני סבור שנמצאו די ראיות חיצוניות לאישושה של ההודאה, באופן המבסס את אשמו של המערער מעבר לכל ספק סביר. אכן, הדברים מחשידים מאוד, ושאלתי עצמי האם הצטברות כולם אינה מהווה מסה קריטית ראייתית המטה את הכף לחובה. נזכיר את כמות השקרים הלא מבוטלת, שיצאה מפי המערער, ושניתן היה להתגבר עליה בעקבות הראיות החזקות האחרות בפרשיות האחרות, מה שאין כן כאן. במיוחד ראוי להזכיר את סיפור הרצח הנוסף, שבשל היעדר ראיות לא הובא עליו המערער לדין. ואולם, בסופו של יום התשובה לשאלה הנזכרת אינה בחיוב, נוכח כל האמור מעלה. בית המשפט קמא ציין (עמ' 141), בין השאר, כי המערער החליט להודות "בלב שלם", וגם לערפל את הנסיבות מסביב. לסתירה שבין השניים חוששני כי אין תשובה, וכן לשאלה מה מטרת ה"תחכום" שנדרש אליו בית המשפט ומה תכליתו. על כן, אם תישמע דעתי, יתקבל הערעור בפרשה זו ויִקָּבַע כי אין ניתן להכריע ברמת הודאות הנדרשת בפלילים, שהמערער המית את סימחוב, ועל כן אציע לחברי לזכותו מחמת הספק, ומחמת הספק בלבד, מעבירה זו. כפועל יוצא, יבוטל מאסר העולם שהוטל עליו בגין הרשעתו ברצח זה. אכן, בית המשפט המחוזי דחה (פסקה 360) את הטענה, כי "מסתבר יותר שסימחוב התאבד". ואולם, השאלה היא איננה האם המערער הצליח להוכיח שסימחוב התאבד, אלא האם הוא הצליח לעורר ספק סביר בכך שהוא רצח אותו. התשובה לשאלה זו היא, כאמור, בחיוב.

חלק VI: הרשעתו של המערער באינוסה וחיפפתה של המתלוננת

קפא. בפתח חלק זה יש להזכיר, כי באישום זה – בניגוד לשלושת האישומים הראשונים – מתחילה הכחיש המערער את המעשים שיוחסו לו, וטען כי הגיע בסמוך למקום מגוריה של המתלוננת על מנת להכות אותה הואיל ולטענתו שידלה את י' לסמים.

קפב. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער באינוסה ובחיפפתה של המתלוננת. הרשעתו של המערער נסמכה על עדותה של המתלוננת, וכן על עדות נסיבתית מפיה של י'. בית המשפט הטעים (פסקה 378), כי ער הוא לאי הדיוקים העולים מהשוואת עדותה של י' לעדותה של המתלוננת בנוגע לשלב המדויק בו התנתקה המתלוננת מן המערער ובנוגע לשאלה מי מהשניים (המערער והמתלוננת) התקדם לפני מי, בציינו כי "מדובר בהתרחשות מהירה של דקות ספורות לכל היותר, אותה חוותה י' כצופה מן המניין, בהתאם לכך, אך סביר הוא כי ימצאו אי התאמות שוליות שכאלו, ובפרט לאור הזמן הרב שחלף מקרות האירועים בשנת 2005 ... ועד למסירת הודעתה של י' במשטרה בשנת 2009 ... כמו גם עד ליום מתן עדותה בפנינו..."

חיזוקים נוספים לאמינותה של המתלוננת מצא בית המשפט המחוזי בנסיבות השתלשלות האירועים שלאחר האונס (פסקה 380) – העובדה כי המתלוננת הוציאה תדפיס שיחות של מכשיר הטלפון הנייד שלה ביום האונס, בה ראה בית המשפט חיזוק לכך שמכשיר זה אכן נגנב, ולכך שאכן חששה בתחילה להתלונן במשטרה; במועד התרחשות האירוע; בתוכן גרסתו של המערער, לגביה נאמר כי נכנתה "כך שהיא תתאים ותשתלב ככל האפשר עם עדותה של י'" (פסקה 382); באי ידיעת זהותו של האנס, המלמד על האותנטיות של התלונה והשולל את הטענה בדבר הפללת שווא של המערער; בזיהויו של המערער; במועד הגשת התלונה במשטרה; בחששה של המתלוננת לשתף פעולה לאחר חשיפת הפרשה; בתלונותיה של המתלוננת באשר למקרי אונס קודמים שנמצאו מוצדקים; ומעל לכל – בגרסתו של המערער, לגביה נאמר (פסקה 388) כי זו "מעורפלת, חסרת כל משקל וממשות, ואשר אותות השקר והמניפולציה ניכרים בה בבירור"; עוד נאמר (פסקה 392), כי עדותו של המערער "חסרה פרטים מתחייבים ומצופים מגרסת אמת, לרבות מה בדיוק מסרה לו י' על ניסיונות השידול לזנות וסמים, מה הביא אותו להחלטה לטפל ב(מתלוננת) ובאופן שבחר בו לגרסתו, למה דווקא במקום ציבורי לעיני כולם, ועוד ועוד".

קפג. בערעורו טוען המערער, כי שגה בית המשפט המחוזי בנתנו אמון במתלוננת; כי בשעת עדותה של המתלוננת לא היה מצוי כל חומר החקירה בידי סגוריו; כי המתלוננת כבשה את עדותה; וכי נתגלתה סתירה מהותית בעדותה בעניין מספר האקטים המיניים שבוצעו בה. לטענת המערער, המתלוננת לא אספה ראיות שהיו בידיה, וכן נטען למחדלי חקירה – אי תיעוד התמונות שהוצגו למתלוננת במסדר הזיהוי בסמוך לאירוע, ואי נטילת המצלמות שהיו מותקנות בביתה של המתלוננת. נדון בטענותיו כסדרן.

מהימנותה של המתלוננת והרשעה לפי עדותה

קפד. לפי סעיף 54א(ב) לפקודת הראיות רשאי בית המשפט להרשיע נאשם בעבירת מין אך על יסוד עדות הנפגע, ובלבד שינמק "מה הניע אותו להסתפק בעדות זו". מדובר בהוראה, שפעמים – בתיקים בהם ניצבת אך גרסת המתלונן אל מול גרסת הנאשם – היא הכרח בל יגונה. על תיקים כגון דא הזדמן לי לציין בעבר כי:

"כשהמדובר באישום באונס מן הסוג המתרחש חדר לפני מחדר, באין עדים אלא הנאשם והמתלוננת בלבד, תלוי הדבר כמעט באופן מוחלט בהערכת המהימנות מצד הערכאה הדיונית, השומעת את המתלוננת והנאשם ומתרשמת מהם. כפי שציינה חברתי, הערכת ראיות בנויה מהתרשמות חושית ומהיסק לוגי. בנסיבות תיקים אלה, הנדבך ההתרשמותי מסור בבירור לערכאה הדיונית; על כן תחומה של ערכאת הערעור, מצטמצם לאמיתם של דברים כמעט לחלוטין לאותו קטע שהוא ניתוח משפטי והיסק לוגי, והאפשרות והסיכוי להתערבות בעובדות עצמן מצומצמים אף יותר מן הרגיל, מן המקרים שבהם מערכת הראיות כוללת חומר חפצי ומסמכים. נודה איפוא על האמת: משאמרה ערכאה דיונית את דברה באשר להתרשמותה הישירה והאותנטית מן הנפשות הפועלות, צומצם עד מאוד תחומה של ערכאת הערעור. המשוכה שעל פניה חייב נאשם בסיטואציה מעין זו לחלוף בערעורו גבוהה ביותר" (ע"פ 6295/05 וקנין נ' מדינת ישראל (2007)).

ראו גם ע"פ 2661/12 פלוני נ' מדינת ישראל (2012), בפסקה 20.

קפה. בענייננו קבע בית המשפט המחוזי (פסקאות 368 ו-370 להכרעת הדין) כי:

"התנהגות המתלוננת על דוכן העדים והדרך העקבית בה מסרה את עדותה מתיישבים עם מתלוננת המתארת במדויק ובכנות, חוויה קשה שחוותה, תוך הצמדות להשתלשלות אירועים אמיתית.

במסרה את גרסתה, ניכר היה היטב במתלוננת כי חוותה את האירועים עליהם סיפרה. אותות לאמירות שקריות או כאלו שנאמרו במטרה לסבך את הנאשם בעבירות שלא ביצע, כלל לא ניכרו בעדות.

...

גירסת המתלוננת עמדה במבחן החקירה הנגדית, גרסתה לא נסתרה מכל וכל. נהפוך הוא, גרסתה אף חוזקה לאור התשובות הברורות ומעוררות האמון שמסרה לכל אחת מהשאלות עמן עומתה על ידי הסנגוריה.

בית המשפט המחוזי היה ער גם לכך, שעדות מוקדמת יש לבחון ביתר זהירות, ואף על פי כן מצא את עדותה של המתלוננת – אמינה; זאת, לא רק על סמך התרשמותו הבלתי אמצעית, אלא בעיקר על יסוד "תוכן גרסתה הסדורה והמלאה" –

"קביעתנו כאמור אינה מבוססת אך ורק על התרשמותנו הבלתי אמצעית מדרך מתן העדות על ידי המתלוננת, כאמור, כי אם ובעיקר על תוכן גרסתה הסדורה והמלאה... (פסקה 369).

קפו. בית המשפט המחוזי ציין, כי המערער לא הגיש את הודעתה של המתלוננת במשטרה מיום 6.9.05, "כאשר המסקנה המתבקשת מכך היא שלא נמצאו סתירות ראויות לציון בין עדותה של המתלוננת בבית המשפט, לבין הודעתה במשטרה שניתנה סמוך למקרה אונס" (פסקה 370). עוד ציין בית המשפט המחוזי – בזיקה לטענת המערער בדבר הכרות מוקדמת בין ' למתלוננת – כי מחקירתה של המתלוננת עלה, שעד לפרסום האירוע בתקשורת לא ידעה על קשר בין ' לבין המערער או אירוע האונס. בית המשפט המחוזי דחה (פסקה 371) את הניסיון להציג את המתלוננת כ"סדרתית", באמרו כי עבודתה כנערת ליווי חשפה אותה לסיכונים יומיומיים, וממילא בארבעה מקרי אונס אחרים שעליהם התלוננה – נמצאה דוברת אמת. בהקשר זה נאמר, כי דווקא חששה של המתלוננת להגיש תלונה במשטרה והעובדה שהשתתפה את תלונתה עד יום לאחר האירוע, "יש בהם להקנות נופך נוסף של אמינות" לתלונתה.

קפז. לאחר כל אלה נקבע בהכרעת הדין, כי בעדותה ביססה המתלוננת את היסודות הנדרשים להוכחת עבירות האינוס והחטיפה.

קפח. צפיתי גם אני בתיעוד עדותה של המתלוננת מיום 30.9.09, ולא מצאתי כי המקרה דנא בא בקהלם של המקרים החריגים, המצדיקים את התערבותה של ערכאת ערעור בקביעות מהימנות וממצאי עובדה של הערכאה הדיונית. אדרבה, התרשמותי

היא כשל בית המשפט המחוזי כפי שהובאה מעלה. נעמוד עתה על טענותיו הקונקרטיים של המערער.

על הסתירה הלכאורית בעדותה של המתלוננת

קפט. המערער טוען, כי נפלה סתירה בעדותה של המתלוננת לעניין מספרם של האקטים המיניים שבוצעו בה (סעיף 74 להודעת הערעור). בעדותה הראשית העידה המתלוננת על שני אקטים מיניים שביצע בה המערער (עמ' 8-9 לפרוטוקול מיום 30.9.09). בחקירתה הנגדית הטיח סנגורו של המערער במתלוננת, כי בעימות שנערך במשטרה טענה לקיומו של אקט אחד, וזו השיבה – "את זה אפשר לפרש בכמה פירושים, אפשר לומר שזה היה אקט מיני אם אתה מתכוון לגמירה אחת של שפיכת זרע, ואפשר להגיד שזה היה אקט מיני שהיה מחולק לשני שלבים, בחלק הראשון לא היתה שפיכת זרע, ובחלק השני כן היתה שפיכת זרע ... " (עמ' 31 לפרוטוקול מיום 30.9.09 שורות 6-8).

בעימות שנערך בין המתלוננת למערער בתחנת המשטרה (ת/5) נשאלה המתלוננת האם "היה מקרה אונס אחד או יותר?", והשיבה "היה מקרה אונס אחד" (עמ' 12). כשעומתת עם דברים אלה בחקירתה הנגדית השיבה המתלוננת, כי "אני חושבת שזה היה פעם אחת, כי אפשר לפרש את זה כפי שצינתי קודם, אקט אחד מיני מחולק לשני שלבים, עם הפסקה אחת וגמירה אחת. חוץ מזה התכוונתי שזה קרה פעם אחת, לא לפני זה ולא האירוע הזה, זה היה אירוע חד פעמי ... מבחינתי זה אירוע אחד ואקט אחד מיני, וכיוון שהיתה גמירה אחת" (עמ' 31 לפרוטוקול שורות 15-23).

אם כן, הן בחקירתה הראשית והן בחקירתה הנגדית העידה המתלוננת על שני מקרי חדירה, ועל שפיכת זרע אחת. כך גם הסבירה את פשר דבריה בעימות. נוכח זאת, לא נמצא מקום להתערב במסקנתו של בית המשפט המחוזי לפיה "הסבר זה של המתלוננת לא נסתר והוא מסתבר" (פסקה 372).

על השיהוי הנטען בהגשת התלונה

קצ. המערער טוען, כי המתלוננת "לא התלוננה בהזדמנות הראשונה, וכבשה עדותה" (סעיף 73(א) להודעת הערעור).

קצא. בעניין כבישת עדות נאמר, כי "הריהי אופיינית לקרבנות עבירות מין, המנסים במודע או שלא במודע להדחיק את אשר אירע להם, כחלק מההתמודדות עם עצמת

הכאב שבחוויה שעברו" (ע"פ 7606/11 פלוני נ' מדינת ישראל (25.2.13), בפסקה 29 מפי השופט סולברג); ובע"פ 7595/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 1 נאמר מפי השופט ג'ובראן, כי "כבישת עדות של קרבנות מעשי מין הינה תופעה מוכרת ושכיחה. כבר נקבע, כי רגשות פחד, בושה ומבוכה בולמים לא אחת את קורבן העבירה מלהתלונן על אשר ארע לו בסמוך לאחר מעשה. התנהגות כזו אופיינית לסוג זה של קרבנות עבירה, ולפיכך קבעה הפסיקה לאורך הדרך, כי במקרים רבים אין בתלונה מאוחרת או בהתנהגות פאסיבית של קרבן עבירת מין, כשלעצמם כדי לפגום במהימנות העדות"; ראו גם קדמי, בעמ' 500, 506-507. מכל מקום, פשיטא כי אין נוסחה מתמטית לעניין זה, והדברים תלויי נסיבות ושכל ישר.

קצב. בנדוננו, הגישה המתלוננת את תלונתה במשטרה ביום 6.9.05, יום אחד בלבד לאחר אירוע האינסוס. סבורני, כי בכל קנה מידה אין המדובר בשיהוי ניכר. גם המערער, בסיכומיו בבית המשפט המחוזי, ציין כי "לא מדובר בפרק זמן ארוך במיוחד" (סעיף 616). אלא מאי? המערער טען בבית המשפט המחוזי, כי ביום שחלף עד למועד הגשת התלונה בחרה המתלוננת "לעשות דברים אחרים". המערער כיון לכך שהמתלוננת "החליטה לפענח את המקרה לבד" (סעיף 617 לסיכומיו בבית המשפט המחוזי). המתלוננת אכן העידה, כי נוכח זלזול שחשה בפניות קודמות למשטרה, התלבטה האם להתלונן או שמא לפנות לחוקר פרטי, ולצורך כך הוציאה את פלט השיחות של מכשיר הטלפון הנייד שלה, שנגנב במהלך אירוע האינסוס (עמ' 13 לפרוטוקול מיום 30.9.09 שורות 7-13). עוד העידה, כי לאחר שפנתה לחוקר פרטי ושטחה בפניו את פרטי האירוע, "הוא אמר שזה אירוע פלילי וחמור ורק משטרת ישראל יכולה לעזור לי ואני חייבת פשוט חייבת לפנות למשטרה" (עמ' 31 שורות 22-23). בנסיבות אלה, אין להלום את הטענה בדבר כבישת עדותה של המתלוננת.

קצג. המערער מוסיף וטוען (סעיפים 76-77 להודעת הערעור), כי המתלוננת לא סיפרה שאירע לה אונס בהזדמנות הראשונה לאנשים שעמם שוחחה לאחר האירוע. נסקור את עדותה של המתלוננת בהקשר זה.

קצד. בבית המשפט העידה המתלוננת, כי כשנמלטה מידיה של המערער נקרתה על דרכה עוברת אורח, והמתלוננת מסרה לה "שמישהו חטף אותי ואני הצלחתי לברוח", ולא פירטה לגבי האונס (עמ' 12 לפרוטוקול מיום 30.9.09 שורות 2-6). המתלוננת הסבירה שהיתה בהלם, ולא מצאה לנכון לספר לבן אדם שהגיע לפני שניה משום מקום (שם, בשורות 8-9). עוד העידה, כי לאחר האירוע הגיעה לשכנה וסיפרה לו על מה שקרה "פרט למקרה האונס" (עמ' 12 שורות 11-18; עמ' 34 שורה 19; עמ' 35 שורות 4-3), וכן סיפרה לאדם ממנו שכרה את דירתה, אולם נמנעה מלהזכיר את שמו

במשטרה "מכיוון שזה בן אדם בגיל 80 ולא רצייתי לערב אותו פשוט" (עמ' 14 שורות 6-1). בחקירתה הנגדית מסרה המתלוננת, כי לבעל הדירה סיפרה גם על מעשה האינוס, וזה ביקש ממנה שלא תזכיר את שמו (עמ' 49 שורות 10-15). המתלוננת הוסיפה והעידה, כי לא סיפרה על האינוס – להבדיל מן החטיפה – לבן זוגה כיוון שהתביישה והיתה בטוחה "שזה משהו שלא יתגלה אף פעם" (עמ' 16 שורה 19-עמ' 17 שורה 2), וכי גם לאחר שדיווח על מעצרו של המערער באמצעי התקשורת, לא סיפרה על מעשה האינוס לבן זוגה (עמ' 35).

בחקירתה הנגדית נשאלה המתלוננת מדוע לא סיפרה על אירוע האינוס לאנשים הקרובים אליה, השיבה כי "הבחורה שאני פגשתי אני לא יכולה להגיד שהיא קרובה לליבי, ובן זוגי זה היה כמה שעות אחרי המקרה שהכרתי אותו, לא ספרתי כי התביישתי" (עמ' 35 שורות 6-7). בתשובה לשאלה, מדוע לא סיפרה לבן זוגה לאחר שהתחוויר לה דבר מעצרו של המערער, השיבה כי הרגישה "הכי לא נוח שיש" (עמ' 36 שורה 4).

קצה. לא מצאנו, כי בהימנעותה של המתלוננת מלגולל את אירוע האינוס בפני האנשים שבפניהם שטחה את אירוע החטיפה – הן אלה שעזימם נפגשה בסמוך לאחר האירוע והן בן זוגה – יש כדי לפגוע במהימנות עדותה. תגובותיהם של נפגעי עבירות מין אינן אחידות ומשתנות ממקרה למקרה: יש כאלה אשר לא יימנעו משיתוף הסובבים אותם וקרוביהם באירועים הקשים שחוו, ויש אשר יעדיפו להרחיק מהם אירועים אלה. בודאי אין ניתן לקבוע קטגורית, כי תגובה מסוג כזה או אחר מלמדת על מהימנות או על חוסר מהימנות. בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 374), כי אין בהימנעותה של המתלוננת מספר לסובבים אותה על אירוע האינוס כדי לכרסם במארג הראיתי – הכולל את עדותה בבית המשפט, וכי הסבריה "מתיישבים ומקובלים גם על פי הגיון החיים ומבלי שהתעלמנו מעיסוקה". סיכומו של דבר, גם אם יהיו מקרים שבהם הימנעות כאמור עלולה להשליך על מהימנותו של נפגע בעבירת מין, הנה נוכח הסבריה של המתלוננת, כמפורט מעלה, וקביעותיו של בית המשפט המחוזי, המקרה דידן אינו בא בקהלם של אלה.

על הטענה בדבר אי הימצאותו של חומר חקירה בידי הסנגוריה במהלך חקירתה הנגדית של המתלוננת

קצו. לטענת המערער (סעיף 72 להודעת הערעור), בעת שנחקרה המתלוננת לא היה מצוי כל חומר החקירה בידי הסנגוריה. טענה זו יש לדחות בשתיים: ראשית, עיון בסיכומיו של המערער בבית המשפט המחוזי מלמד, על פני הדברים, כי טענה זו לא

הועלתה שם, ועל כן ככל הנראה מדובר בטענה המועלית לראשונה בערכאת הערעור. שנית, אף לגוף הדברים לא נמצא מקום לקבלה.

בדיון שנערך ביום 3.9.09 ציין בא כוחו של המערער, עו"ד עתאמנה, כי "נכון הדבר שחומר הראיות הנוגע למתלוננת אינו רב, יחד עם זאת אנו חייבים לעבור על כל חומר הראיות" (עמ' 4 שורות 2-3). עו"ד מושקוביץ, אף הוא מטעם המערער, ביקש (שורה 6) לדחות את הדיון בשבוע אחד מעבר למועד שנקבע (21.9.09), ובהתאם נקבע מועד עדותה של המתלוננת ליום 30.9.09. בפתח הדיון שהתקיים ביום 30.9.09 ציינה באת כוח המשיבה, כי "לצורך העדות היום הסנגורים אכן מוכנים באשר לחומר הראיות" (עמ' 6 שורה 9). בא כוחו של המערער טען, בתשובה לשאלת המשיבה האם קיימת טענה בדבר "במקום אחר הייתי", כי טרם הספיק לעבור על כל העדויות של המערער. לא נטען מפיו, כי לא הועבר לידיו כל חומר החקירה, או כי אינו מוכן לחקירתה של המתלוננת. בנסיבות אלה, אין ניתן להלום את טענתו (המאוחרת) של המערער. יתירה מכך: המערער לא פירט אילו חומרי חקירה לא היו מצויים – לפי הטענה – ברשות סנגוריו, והיאך היה בהם כדי להשליך על עדותה וחקירתה של המתלוננת. גם מטעם זה אין ניתן לקבל את טענתו.

על הטענות בדבר מחדלי חקירה

קצו. בערעורו טוען המערער לשני מחדלי חקירה: האחד, אי שמירת התמונות אשר הוצגו למתלוננת בחקירתה בשנת 2005 (סעיפים 78-79 להודעת הערעור); השני, אי נטילת המצלמות שהיו מותקנות בביתה של המתלוננת (סעיף 80). נדון בשני אלה כסדרם.

קצח. המתלוננת העידה בבית המשפט, כי לא זיהתה את המערער בדפדוף באלבום עבריינים שהוצג לה במהלך חקירתה ביום 6.9.05 (עמ' 14 לפרוטוקול מיום 30.9.09 שורות 20-21). בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 384), כממצא עובדתי, כי "לא ידוע לגבי הליך הזיהוי שנערך בשנת 2005 האם התמונות שהוצגו בפני המתלוננת כללו את תמונתו של הנאשם".

המתלוננת העידה, כי זיהתה את המערער בשידור חדשות בטלוויזיה, עת שהתה בתורכיה, ביום 26.5.09 (עמ' 16 שורות 6-15). בהמשך העידה המתלוננת, כי בחקירתה מיום 26.7.09 זיהתה את המערער בתמונה שהוצגה לה (עמ' 18 שורות 15-16; תמונתו של המערער סומנה ת/3).

בית המשפט המחוזי קבע (פסקה 384 בעמ' 185 להכרעת הדין), כי "יש משקל מצטבר וחד משמעי לזיהוי של הנאשם על ידי המתלוננת בתורכיה, במצורף לזיהויו בחקירה", וכי "תאורה של המתלוננת את האנס ... תואם במדויק את הנאשם".

קצט. זיהויו של המערער בטלויזיה הוא בעל משקל נמוך (המשיכה, בסיכומיה בבית המשפט המחוזי (סעיף 78), טענה כי מדובר במשקל "זעום"); כך בכלל, וכך בפרט שעה שהמתלוננת העידה כי בחדשות אמרו שהמערער "ביצע מקרה אונס של תושבת טבריה". סבורני, כי גם זיהוי תמונתו של המערער על ידי המתלוננת במהלך חקירתה, לאחר הזיהוי הראשוני בטלויזיה, אינו נושא משקל רב (ראו גם עדותו של החוקר מחמוד סבאח, לפיה לא ערך מסדר זיהוי "כמו שצריך" מכיוון שהמתלוננת אישרה בעדותה שראתה בכלי התקשורת את תמונתו של המערער – עמ' 127 לפרוטוקול מיום 17.2.10 שורות 11-13), וכך גם זיהויו של המערער על ידי המתלוננת במהלך העימות שנערך ביניהם (לעניין משקלו של זיהוי במהלך עימות ראו י' קדמי על הראיות – חלק שלישי (2009) 1183).

משאלה פני הדברים, יש לשאול מהי המשמעות שיש להיעדרן של התמונות שהוצגו למתלוננת בחקירתה מיום 6.9.05? סבורני, כי בהקשר זה יש להניח את ההנחה המיטיבה ביותר עם המערער – כי למתלוננת הוצגה, בין היתר, תמונתו של המערער, והיא לא זיהתה אותו (השוו: ע"פ 6427/10 דגון נ' מדינת ישראל (6.8.13), בפסקה 47). דומה, כי זוהי אף גישת המשיבה – ראו סעיף 45 לעיקרי הטיעון מטעמה, שם נאמר כי "בעת מסירת התלונה במשטרה, לא הצליחה המתלוננת לזהות את המערער בתמונות".

ואולם, איני סבור כי גם בהנחה מיטיבה זו יש כדי לשנות מן המסקנה, לפיה הוכחה אשמתו של המערער באינוסה וחטיפתה של המתלוננת מעל לכל ספק סביר; אכן, "כשלוך בזיהוי במסדר זיהוי אינו מביא בהכרח למסקנה שהחשוד איננו מי שביצע את העבירה המיוחסת" (ע"פ 4427/95 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 557, 568, מפי השופט בך). במקרה דנא, כנגד הבעייתיות בזיהויו של המערער, כמפורט מעלה, עומדת הודאתו של המערער כי שהה במקום האירוע, אם גם "אך" לצורך הכאתה של המתלוננת, במועד בו התרחש אירוע האינוס. אין עסקינן איפוא במקרה, בו מכחיש נאשם את הימצאותו במקום ביצוע העבירה, אלא במקרה בו אין מחלוקת – גם לשיטת הנאשם – בדבר נוכחותו בזירת העבירה, והדיון נסב על מעשיו שם. במלים אחרות, לא שאלת זיהויו של המערער עומדת על הפרק, אלא שאלת ביצועם של המעשים שיוחסו לו בכתב האישום. שאלה זו הוכרעה – על יסוד מכלול הראיות, בראש וראשונה עדותה של המתלוננת – לחובתו של המערער, ואין בטענה בדבר מחדל החקירה הנוגע להיעדר תיעודן של התמונות שהוצגו למתלוננת כדי לגרוע מהכרעה זו.

ר. אשר למצלמות בדירתה של המתלוננת: בחקירתו הנגדית של החוקר מוחמד סבאח ציין בא כוחו של המערער, כי "ראיתי הודעה שגבה השוטר רג'אב סרחאן סמוך לאחר הגשת התלונה והיא שם טוענת שבמקום היו מצלמות באותם מועדים רלוונטיים של הגשת התלונה" (עמ' 134 לפרוטוקול מיום 17.2.10 שורות 1-2). החוקר סבאח השיב, כי הוא לא בדק מצלמות מכיוון שהאירוע התרחש בשנת 2005, והוא היה מעורב בחקירה בשנת 2009, והוסיף "אבל אם רג'אב סרחאן כותב, אז מן הסתם צריך להיות דו"ח שלו בתוך התיק, שהם בדקו מצלמות ואם יש מצלמות ואם יש אז צריכים לבדוק אותם" (עמ' 134 שורות 4-6).

ההודעה שלפי הטענה נגבתה מהשוטר סרחאן לא הוצגה ולא הוגשה כראיה בבית המשפט המחוזי. גם המתלוננת, בעדותה בבית המשפט, לא נשאלה על קיומן של מצלמות בדירתה. אי לכך סבורני, כי לא הוכח דבר קיומן של מצלמות בדירתה של המתלוננת, וממילא אין ניתן לזקוף את אי-נטילתן לחובתה של המשיבה. אדרבה, את הימנעותו של המערער מלהציג את הודעתה של המתלוננת, בה לפי הטענה מסרה על קיומן של מצלמות, ואת הימנעותו מחקירת המתלוננת על כך, יש לזקוף לחובתו דווקא.

רא. סיכומם של דברים, שבמחדלי החקירה הנטענים אין כדי לשנות מן המסקנה, כי המערער אשם, מעל לכל ספק סביר, באינוסה וחטיפתה של המתלוננת.

הרשעתו של המערער באינוסה וחטיפתה של המתלוננת – סיכום

רב. נוכח האמור והמפורט מעלה, לא נמצא מקום להתערב בהכרעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה המערער אשם באינוסה וחטיפתה של המתלוננת.

הערעור כנגד הכרעת הדין – סיכום

רג. אין לטעמי מקום להיעתר לערעור, ככל שזה מופנה כנגד הרשעתו של המערער ברציחתן של סילביה ודנה, ובאינוסה וחטיפתה של המתלוננת. כאמור, אציע לחברי לזכות את המערער מחמת הספק מהרשעתו ברצח סימחוב. נפנה עתה לערעור כנגד גזר הדין.

רד. בית המשפט המחוזי השית על המערער שלושה מאסרי עולם – מאסר עולם בגין כל מעשה רצח בו הורשע – ושתיים עשרה שנות מאסר בגין מעשה האינוס, שירוצו במצטבר. המערער טוען, כי לא ניתן לו יומו בבית המשפט המחוזי בעניין מצבו הנפשי, ובשל כך נבצר ממנו לטעון לעניין אחריות מופחתת לפי סעיף 300א לחוק העונשין.

רה. סעיף 300א(א) לחוק העונשין קובע כלהלן:

“300א. על אף האמור בסעיף 300, ניתן להטיל עונש קל מהקבוע בו, אם נעברה העבירה באחד מאלה:
 (א) במצב שבו, בשל הפרעה נפשית חמורה או בשל ליקוי בכושרו השכלי, הוגבלה יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש כאמור בסעיף 34ח –
 (1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או
 (2) להימנע מעשיית המעשה.”

רו. בדיון ביום 21.7.10, מיד לאחר שבית המשפט המחוזי סיים לקרוא את הכרעת דינו, טען סניגורו של המערער כי אין באפשרותו לטעון לעונש. בין היתר טען, כי “לאחר שנבחן את הכרעת הדין יתכן ונטען לענישה מופחתת בהתאם לסעיף 300א”, וכי “לאחר הכרעת הדין ניתן לטעון באשר למצבו הנפשי של הנאשם”. על הטענה האחרונה חזר גם, במסגרת הטיעונים לעונש (עמ' 4 לפרוטוקול הדיון מיום 21.7.10 שורות 8-20), בהם נטען גם כי בחוות דעתו של הפסיכולוג עמרמי יש “תשתית ראייתית מספיקה ואף יותר כדי לאפשר לנאשם, בטרם ייגזר דינו, לקבל חוות דעת פסיכיאטרית ספציפית” (שם, בעמ' 4 שורה 32-עמ' 5 שורה 1).

רז. בגזר דינו של בית המשפט המחוזי (פסקה 11) נאמר, כי “טענתו של ב”כ הנאשם ולפיה יש בחוות דעתו של עמרמי, משום ראשית ראייה, המצדיקה מתן חוות דעת נוספת, נסתרת מתוכה, כאשר עמרמי שלל באופן חד משמעי, את הקביעה הנדרשת בהתאם לסעיף 300א ולפיה ‘הוגבלה יכולתו של הנאשם במידה ניכרת’”, וכי “לא מצאנו כל סיבה לענישה מופחתת במקרה זה, כשם שלא מצאנו כל סיבה לאפשר לנאשם הגשת חוות דעת נוספת בעניינו” (פסקה 13). נאמר, כי שאלת כשירותו הנפשית של המערער נדונה באריכות במסגרת הכרעת הדין, כי נשמעה עדותה של מומחית אחת [ד”ר שפר – א”ר] והוגשה חוות דעת של מומחה אחר [הפסיכולוג עמרמי – א”ר], ולו

רצה המערער לסתור חוות דעת אלו, היה עליו להידרש לכך במהלך הדיון במשפטו, עובר להכרעת הדין". בקביעות אלה נדון עתה.

רח. הסמכות לענישה מופחתת לפי סעיף 300א מותנית בשלושה תנאים מצטברים: האחד, כי הפגם הנפשי ממנו סובל הנאשם הוא "הפרעה נפשית חמורה" או "ליקוי בכושר השכלי"; השני, כי מתקיימת אחת החלופות שבסעיף, קרי – הנאשם לא הבין את אשר הוא עושה או את הפסול המוסרי שטמון במעשהו, או לא יכול להימנע מעשייתו; והשלישי, קיומו של קשר סיבתי בין שני התנאים האמורים (ע"פ 10669/05 מטטוב נ' היועץ המשפטי לממשלה (2008); להלן עניין מטטוב), בפסקה 13 לפסק דינו של השופט פוגלמן). הפסיקה קבעה, כי המקרים בהם יש להחיל את סעיף 300א הם אותם מקרי גבול שבהם עומד נאשם על סף העמידה בתנאי סעיף 34ח לחוק (שעניינו סייג לאחריות פלילית בשל מחלת נפש), אך בשל עוצמתם הפחותה של תסמיני ליקויו, אינו חוצה אותו (ע"פ 5951/98 מליטה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5) 49, 57-58 (השופט קדמי)); סעיף 300א יחול על אלו "שמצבם הנפשי מוציאם, לכאורה, מקהל השפויים בדעתם, אך אינו מכניסם לקהל הבלתי שפויים" (שם, בעמ' 67, מפי השופט – כתארו אז – מצא); ראו גם ע"פ 3071/01 מאירוב נ' מדינת ישראל (2006), בפסקה 12. נטל ההוכחה מוטל על הנאשם ברמה של מאזן הסתברויות (עניין מטטוב). על רקע זה נשאלת השאלה, מהו השלב בו על נאשם להעלות טענה בדבר ענישה מופחתת ולהביא ראיות לעניין זה.

רט. בע"פ 8287/05 בחטרוזה נ' מדינת ישראל (2011); להלן עניין בחטרוזה) נאמר, מפי השופט עמית, כי "הטענה לענישה מופחתת לפי סעיף 300א, נדונה ברגיל לאחר הכרעת הדין, לאחר שנדחתה טענת הנאשם לפטור מאחריות פלילית, במסגרת הטיעון לעונש. עם זאת, אני סבור כי לעתים ראוי לצדדים להתייחס כבר במהלך המשפט לאפשרות של ענישה מופחתת לפי סעיף 300א, מאחר שהתשתית העובדתית הנפרסת במהלך המשפט – לרבות חוות דעת המומחים בתחום הנפשי – עשויה לשמש לצורך שני הסעיפים, וטוב תעשה הערכאה הדיונית אם תנחה את הצדדים בהתאם, כפי שאכן נעשה בעניינו" (פסקה 14(ב)); ראו גם א' טויב "ענישה מופחתת ברצח – סעיף 300א(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977" הפרקליט מח (תשס"ה-תשס"ו) 214, 230).

רי. נדמה, כי דברים אלה נאמרו בהתייחס לסיטואציה, שבה טוען נאשם – במהלך משפטו ובטרם ניתנה הכרעת הדין – לתחולתו של סייג "מחלת הנפש" שבסעיף 34ח לחוק העונשין, מציג ראיות בהקשר זה, אולם בית המשפט דוחה את טענותיו. במצב דברים זה אין מניעה, כי אותו נאשם יסתמך על אותה תשתית ראייתית שנפרשה לצורך דיון בענישה מופחתת. מדובר בסיטואציה נפוצה למדי, שכן לרוב נאשמים יציגו ראיות

בדבר מצבם הנפשי בשלב בירור אשמתם, על מנת להיכנס לגדריו של סייג "מחלת הנפש", ולוא גם בשיטת "מצליח"; ראיות כאלה – נוכח הקרבה בין דרישות סעיף 34 וסעיף 300א – עשויות לשמש מצע הולם גם לדיון בעניין הענישה המופחתת. ברם, השאלה שלפנינו אחרת היא – האם מקום בו נאשם לא הציג חוות דעת לעניין מצבו הנפשי בשלב שקדם להכרעת הדין, ניתן לאפשר לו לעשות כן בשלב גזירת הדין?

ריא. בע"פ 3898/99 ח'דר נ' מדינת ישראל (2002; להלן עניין ח'דר) טען המערער דהתם, שהורשע בעבירת רצח (ובעבירות נוספות), כי לא ניתנה לו ההזדמנות להביא ראיות לביסוס טענתו בדבר ענישה מופחתת. נקבע, מפי השופטת דורנר (פסקה 14), כי "אין בית משפט חייב, איפוא, כדבר שבשגרה, ללא ביסוס כלשהו בחומר הראיות, המצביע על הפרעה נפשית או פיגור בדרגה כלשהי, להיעתר לבקשה לדחיית הדיון לצורך 'מסע דיג' אחר ראיות לביסוס טענה על פי סעיף 300א". נאמר (פסקה 12), כי אין בכך שלנאשם זכות להביא כל ראיה לעניין העונש (המעוגנת בסעיף 189 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982) כדי לגבור על עקרון הענישה המנדטורית בעבירות רצח.

ריב. לדידי, הדברים מורכבים יותר: ככלל יש לאפשר לנאשם לטעון לעניין ענישה מופחתת ולהביא ראיות בנוגע למצבו הנפשי, גם מקום בו לא נעשה כן בשלב בירור אשמתו. עמדה זו עולה עם החלוקה המסורתית בין שלב בירור האשמה לבין שלב קביעת העונש (ראו רע"פ 9718/04 מדינת ישראל נ' נאורה (2007)); אכן, "לא הרי הרשעה בפלילים כהרי ענישה בפלילים. ההרשעה - הכרעת הדין (אם מחליטים להרשיע) - היא ליבו של התיק; בה יש הצדקה ליהנות נאשמים מספק סביר. באשר לעונש, סוג הדיון הוא שונה בחלוקה זו" (עניין מטטוב, בפסקה א' לחוות דעתי, אם גם בהקשר של נטלי הוכחה). יש לזכור, כי בהתאם לסעיף 189 לחוק סדר הדין הפלילי, זכותו של נאשם להביא ראיות לאחר הכרעת הדין משתרעת על כל ראיה לעניין העונש, לרבות עדים, חוות-דעת מטעם מומחים, תעודות רפואיות ומסמכים (עניין ח'דר, בפסקה 12). קביעה קטגורית, כי זכותו של נאשם להציג ראיות נסוגה מפני עונש מאסר העולם הקבוע לצדה של עבירת הרצח, עלולה לעתים להגיע לכלל איון זכותו, דבר העלול לפגוע בתחושת הצדק. המחוקק הותיר פתח, אם גם צר, לענישה מופחתת, ויש לאפשר לנאשמים למצות את זכותם הדיונית לפי סעיף 189 גם כשעסקינן בעבירת רצח. עם זאת, אין המדובר בכלל מסוג "ייהרג ואל יעבור", ויתכנו מקרים – אם כי לטעמי יהיו הם בגדרי היוצאים מן הכלל – בהם תידחינה עתירות של נאשמים להצגת ראיות, לעניין מצבם הנפשי, בשלב גזירת הדין לצורך ביסוסה של טענת ענישה מופחתת. מדובר, בסופו של יום, בשאלה של שיקול דעת, ולשכל הישר נודע תפקיד מרכזי.

ריג. ואחר כל אלה, סבורני כי העובדה שבעניינו של המערער הוגשה חוות דעת נוספת בשלב הערעור, מייתרת את הדיון בשאלה האם ניתן לו יומו בבית המשפט המחוזי בהקשר הענישה המופחתת. סבורני, כי על יסוד החומר הרפואי שעמד בפני בית המשפט המחוזי ועל יסוד חוות הדעת שהוגשה בשלב הערעור, מסקנתו של בית המשפט המחוזי – לפיה אין מקום לענישה מופחתת – מתחייבת כנסיכות העניין.

ריד. בחוות דעתו של הפסיכולוג עמרמי (מ/7) נאמר, כי "אין [אצל המערער – א"ר] סימנים של פיגור תפקודי או מוגבלות שכלית", כי "בתחום החשיבה והתפיסה לא נצפו הפרעות בולטות בחשיבה", וכי "צירוף זה במבחן רורשך של מבנה חשיבה יחסית תקין עם תפיסה בעלת עיוותים ואי דיוקים מאפיין לרוב מקרים של הפרעות אישיות קשות, אך לא מקרים של מחלת סכיזופרניה". הפסיכולוג עמרמי סיכם, כי "התמונה המצטיירת מתוך חומר המבחנים מתאימה לאבחנה של הפרעת אישיות אנטי סוציאלית קשה ביותר עם מאפיינים ותכנים פרוורטיים וסאדו-מאזוכיסטיים. לא נמצאו הפרעות בחשיבה, מחשבות שווא סכיזופרניות או ביטויים טיפוסיים אחרים המאפיינים מצבים של מחלת נפש".

בחוות דעת של מחלקת בריאות הנפש בשירות בתי הסוהר מחודש אפריל 2013, שהוגשה בשלב הערעור, נאמר כי "שיפוטו [של המערער – א"ר] שמור, מתמצא היטב בסיטואציה בה נמצא. בתום הבדיקה לא נמצאה עדות לפסיכופתולוגיה מג'ורית כלשהי ולהמשך אשפוזו במחלקה", כי "בבדיקות הקליניות שבוצעו בעת אשפוזו במחלקה לא היתה עדות לסימנים פסיכויטיים או אפקטיביים מג'וריים. התנהגות היתה מניפולטיבית, אימפולסיבית ודרשנית ... מדובר באדם הסובל מהפרעת אישיות עם קווים אנטיסוציאליים, גבוליים וסדיסטיים".

רטו. אם כן, הן הפסיכולוג עמרמי והן מב"ן בשירות בתי הסוהר שללו קיומה של מחלת נפש או פסיכופתולוגיה מג'ורית אצל המערער, ומצאו כי המערער סובל מהפרעת אישיות אנטי-סוציאלית. ואולם, לא נאמר כי בעטיה של אותה הפרעת אישיות הוגבלה יכולתו להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו או להימנע מעשית המעשים, ואדרבה. בע"פ 4389/93 מדדכי נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(3) 239 נאמר, מפי הנשיא ברק, כי "הפרעת אישיות" כשלעצמה אינה ממלאת את יסודותיו של סעיף 300א לחוק העונשין. לשם שכלול התנאים הנדרשים בסעיף 300א לחוק העונשין נדרשת הפרעה נפשית חמורה או ליקוי בכושר שכלי אשר מגבילה את יכולת הנאשם במידה ניכרת שאינה מגיעה לכדי אי-שפיות הדעת" (שס, בעמ' 249). ובעניין בונר נאמר, מפי השופט עמית, כי:

“קיימת קשת של הפרעות נפשיות והפרעות אישיות ברמות שונות, ואין לייחס למחוקק כוונה להקל בעונשו של כל קלפטומן או מציצן או מי שסובל מאובססיה כלשהי. הפרעת אישיות אנטיסוציאלית היא הפרעה שכיחה, אם לא השכיחה ביותר, בקרב אוכלוסיית האסירים, כמעט בבחינת מאפיין של האישיות העבריינית. הפרעת אישיות אנטיסוציאלית משמעה, בפשטות, התנהגות אנטי חברתית הפוגעת בזולת, והיא חובקת גוונים ותתי-הגדרות בהתאם לגישות השונות בקרימינולוגיה, פסיכולוגיה ופסיכיאטריה משפטית, כגון: הפרעת אישיות דיסוציאלית, פסיכופתיה, סוציופתיה או 'סתם' אישיות עבריינית. הפרעות אישיות אלה – שהפסיכופתיה היא החמורה ביניהן ויש הגורסים שאין לסווגה תחת הכותרת של הפרעה אנטיסוציאלית – מתאפיינות בכך שאינן פוגמות בבוהן המציאות אלא בהיבטים רגשיים ובין אישיים. התסמינים המובהקים של הפרעת אישיות אנטיסוציאלית על גווניה וסוגיה, יכול שיבואו לידי ביטוי בשקרנות ובמניפולטיביות, בהתנהגות פרועה או בהתפרצויות זעם לעיתים תוך גילויי אלימות ואכזריות, ובהיעדר חמלה ואמפתיה לקורבן. התנהגויות אלו נובעות, בין היתר, מאימפולסיביות יתר, היעדר שליטה על דחפים ורגשות, אי מסוגלות להכיל מתח ותסכול, לא אחת בנלווה לשימוש באלכוהול וסמים. כעניין של מדיניות משפטית, המחוקק ובתי המשפט אינם נכונים להכיר בתסמינים ובהתנהגויות אלה לצורך ענישה מופחתת לפי סעיף 300א לחוק, ועל אחת כמה וכמה, לא לצורך פטור מאחריות לפי סעיף 34ח לחוק. בסופו של דבר, גם לאדם הסובל מהפרעת אישיות אנטיסוציאלית 'הרשות נתונה' מבחינת יכולת להימנע מעשיית המעשה והבנת הפסול שבמעשה” (שם, בפסקה 25).

כללם של דברים, לשם ענישה מופחתת לפי סעיף 300א לחוק העונשין יש צורך בתמונה מובהקת של הפרעה נפשית קשה שהיא רלבנטית למעשים עצמם. לא בכך לכאורה עסקינן.

רטז. ומעבר לכל אלה יש לזכור, כי סעיף 300א מעניק שיקול דעת לבית המשפט (עניין בחטרזה, בפסקה 14(א)). בעניין מאירוב הנזכר נאמר, מפי השופטת פרוקצ'יה, כי הוראת סעיף 300א "נתפסת כמעניקה מעין 'סעד מן הצדק' במקרים יוצאי דופן וחריגים, בהם תחושת הצדק מחייבת שלא לגזור מאסר עולם על רוצח כעניין שבחובה".

המעשים הנתעבים בהם הורשע המערער – שני מעשי רצח ומעשה אינוס אלימים וקשים – התאפיינו באכזריות לשמה. אין זה המקרה, בו תחושת הצדק מחייבת שלא לגזור מאסר עולם; נהפוך הוא – תחושת הצדק מחייבת את כליאתו של המערער

מאחורי סורג ובריח למשך שנים רבות וארוכות, שנות נצח, למען יבין המערער, וידע כל איש ואיש, כי חיי אדם, גופו וכבודו אינם הפקר במדינת ישראל, והפוגע בהם שהוכחה אשמתו יהא צפוי לעונשים הכבדים והחמורים ביותר שבספר החוקים.

ריז. על יסוד האמור, אציע לחברי שלא להיעתר לערעור כנגד גזר הדין שניתן בענייניו של המערער (למעט ביטולו של מאסר עולם אחד, פועל יוצא של זיכוי המערער מרציחתו של סימחוב).

חלק VIII: סיכום וחתימה

ריח. אם תישמע דעתי, ערעורו של המערער כנגד הרשעותיו בחטיפתן ורציחתן של סילביה ודנה ובחטיפתה ואינוסה של המתלוננת – יידחה. המערער יזוכה – מחמת הספק בלבד – מרציחתו של סימחוב, וכפועל יוצא יבוטל אחד ממאסרי העולם שהוטלו עליו. בנתון לביטול מאסר עולם זה, לא ניעתר לערעור כנגד גזר הדין. המערער ירצה שני מאסרי עולם במצטבר ושתיים עשרה שנות מאסר נוספות, אף הן במצטבר.

ריט. ובטרם חתימה: פסק דיננו זה לא יביא נחמה ומזור למשפחותיהן של סילביה ודנה, שאיבדו את היקר להן מכל, כל אחת מהן עולם ומלואו, אבידה שאין לה תמורה. עם זאת נקוה, כי סיומם של ההליכים המשפטיים יקל, ולוא במעט, על ההתמודדות היומיומית עם השכול והכאב. נקוה גם, שסיומם של ההליכים המשפטיים יסייע בהגלדתם של הפצעים שפער המערער בנפשה של המתלוננת בפרשת האיננוס.

ש ו פ ט

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים עם חוות דעתו המפורטת והמקיפה של חברי, השופט א' רובינשטיין, בכל הקשור בהרשעת המערער בעבירות שיוחסו לו באישום הראשון, באישום השני ובאישום הרביעי. אני גם מצטרף, לא בלי היסוס, לתוצאה אליה הגיע חברי באשר לזיכוי מחמת הספק של המערער מרצח אהרון סימחוב ע"ה (האישום השלישי), לאחר שנראה כי נותר ספק מסוים שמא אירועי אותה פרשה קשה, לרבות

חלקו של המערער בה, לא הובהרו עד תום. זאת נוכח משקלה הפנימי הלא רב של הודאת המערער ביחס לעובדות אישום זה וסימני השאלה אותם פירט חברי ביחס לראיות האמורות לחזק את הודאת המערער ולבסס את משקלה החיצוני.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה לפסק דינו המקיף של חברי השופט א' רובינשטיין.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' רובינשטיין.

ניתן היום, כ"ח בתשרי תשע"ד (2.10.2013).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט